

Úpravy centrální části města Napajedla

BcA. Renata Sekaninová

Diplomová práce
2014

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

nascannované zadání s. 1

nascannované zadání s. 2

*** naskenované Prohlášení str. 1***

*** naskenované Prohlášení str. 2***

ABSTRAKT

Hlavním tématem diplomové práce je najít řešení pro znovuaktivizování centrální části města Napajedla. Centrum bude sloužit pro společenské a kulturní využití. Na základě provedené analýzy současného stavu veřejného prostoru ve městě a kvality materiálového prostředí předkládám nové opodstatněné řešení v širších souvislostech.

Klíčová slova: Napajedla, městské centrum, veřejný prostor, pasáž, piazzeta, radniční dvůr

ABSTRACT

The main topic of my diploma thesis is finding the new solution to increase interests of city center Napajedla. The centre of the town will be used for the social and cultural use. I introduce the new solution based on the analization of the nowadays situation of the public space.

Keywords: town Napajedla, a city center, a public space, a passage, a piazzeta, a court of the city hall

Poděkování:

Chtěla bych poděkovat panu Ing. Arch. Michaelu Klangovi, Csc. za podporu a vždy dobře řečené rady.

Také bych chtěla poděkovat paní starostce města Napajedel Ing. Ireně Brabcové za velkou ochotu při konzultacích a obětavosti v propůjčování technických podkladů.

Motto:

„Kdo vyhrává nad ostatními je mocný, kdo vyhrává sám nad sebou je nejmocnější.“

L'oc

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	11
I TEORETICKÁ ČÁST.....	12
1 DEFINICE PROBLÉMU, CO JE CÍLEM DIPLOMOVÉ PRÁCE?.....	13
2 VEŘEJNÝ PROSTOR.....	14
2.1 UTVÁŘENÍ MĚSTSKÝCH CELKŮ – VZNIK VEŘEJNÉHO PROSTORU.....	15
2.1.1 Starověké město.....	16
2.1.2 Středověké město.....	23
2.1.3 Renesanční město.....	24
2.1.4 Barokní město.....	25
2.1.5 Klasicistní město	28
2.1.6 Moderní doba - funkcionalistické město.....	29
2.2 VENKOVNÍ AKTIVITY A KVALITA VEŘEJNÝCH PROSTOR.....	31
2.2.1 Tři typy venkovních aktivit.....	34
2.3 TYPOLOGIE VEŘEJNÝCH PROSTRANSTVÍ.....	36
2.3.1 Ulice.....	39
2.3.2 Náměstí	39
2.3.3 Náves.....	40
2.3.4 Sídlištní prostory mezi panelovou zástavbou.....	43
2.3.5 Vnitroblok.....	44
2.3.6 Park.....	45
2.3.7 Lesopark a příměstský rekreační les.....	46
2.3.8 Nábřeží	47
2.3.9 Další specifické prostory.....	44
2.4 SOUČASNÁ PODPORA UTVÁŘENÍ VEŘEJNÉHO PROSTORU.....	48
2.4.1 Podpora obnovy veřejného prostoru v České republice.....	48
2.4.2 Podpora obnovy veřejného prostoru v evropském měřítku	51
3 MĚSTO NAPAJEDLA – VSTUPNÍ INFORMACE.....	54
3.1 UTVÁŘENÍ KRAJINY.....	54
3.2 HISTORIE MĚSTA.....	57
3.3 ROZVOJ PRŮMYSLU.....	60
3.4 DIVADELNÍ, SPOLKOVÁ A FOLKLÓRNÍ ČINNOST V NAPAJEDLÍCH.....	62
3.4.1 Divadelní činnost v Napajedlích.....	62
3.4.2 Spolková činnost.....	64
3.4.3 Folklórní činnost.....	66
3.5 HISTORIOGRAFIE BUDOV SOUSEDÍCÍ S ŘEŠENÝM ÚZEMÍM A ULICE NA KAPLI.....	66
3.5.1 Budova Radnice.....	66
3.5.2 Budova hasičské zbrojnice.....	69
3.5.3 Budova sokolovny.....	71

3.5.4 Ulice Na Kapli – nejstarší část města	77
4A ANALÝZA VEŘEJNÉHO PROSTORU V NAPAJEDLÍCH.....	80
4.1 VYTYČENÍ CENTRA MĚSTA NAPAJEDLA.....	80
4.2 ZNÁZORNĚNÍ HLAVNÍCH FUNKČNÍCH SMĚRŮ.....	82
4.3 ZNÁZORNĚNÍ VEŘEJNÝCH PROSTORŮ NA MAPĚ MĚSTA.....	84
4.4 ANALÝZA ŘEŠENÉHO CENTRÁLNÍHO ÚZEMÍ.....	85
4.4.1 Oddělenost - střet zájmů s rozvojem veřejného života.....	85
4.4.1.1. Ulice Na Kapli	86
4.4.1.2 Sídlištní zástavba.....	89
4.4.1.3. Izolovanost	90
4.4.1.4 Izolovanost	91
4.4.2 Funkčnost a provozuschopnost	93
4.5 VÝSLEDKY ANALÝZY VEŘEJNÉHO PROSTORU A NAVRHOVANÉ ŘEŠENÍ.....	95
4.5.1 Radniční dvůr.....	95
4.5.2 Prostor u kina	96
4.5.3 Relokace loutkového divadla.....	96
5 REŠERŠE PŘÍKLADŮ ÚPRAV VEŘEJNÉHO PROSTORU.....	97
5.1 OBNOVA VEŘEJNÉHO PROSTORU V ČESKÉ REPUBLICE NA MÍSTECH S PŘIBLIŽNĚ PODOBNÝM CHARAKTEREM MĚSTU NAPAJEDLA.....	97
5.1.1 Město Stříbro – rekonstrukce Masarykova náměstí	98
5.1.1.1. Osobní stanovisko	101
5.1.2 Město Broumov – rekonstrukce Kostelního náměstí.....	101
5.1.1.2. Osobní stanovisko	107
5.1.3 Město Hronov – rekonstrukce náměstí Československé armády.....	107
5.1.1.3. Osobní stanovisko	111
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	112
6 AKTIVIZACE CENTRÁLNÍ ČÁSTI MĚSTA.....	113
6.1P ASÁŽ A NUTNÁ ÚPRAVA BUDOVY SOKOLOVNY	115
6.2 PROSTOR PŘED KINEM – PIAZZETA.....	130
6.2.1 Postup návrhu.....	130
6.2.1.1 Piazzeta – varianta	132
6.2.1.2 Piazzeta – varianta 2.....	134
6.2.1.3 Piazzeta – varianta 3.....	135
6.2.2 Finální návrh.....	137
6.3 ÚPRAVA RADNIČNÍHO DVORA.....	143
6.3.1 Postup návrhu.....	144
6.3.1.1 Technická dokumentace úprav radničního dvora.....	144

6.3.1.2 Radniční dvůr – zakreslení pasáže, budovy technického zázemí / toalet, nového vstupu do areálu	144
6.4 RELOKACE LOUTKOVÉHO DIVADLA.....	148

ZÁVĚR.....	154
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	155
SEZNAM OBRÁZKŮ.....	157
III TEORETICKÁ ČÁST.....	158

ÚVOD

Centrální část města Napajedla, kterou zpracovávám, má v sobě obrovský potenciál. Prostorovým uspořádáním významných budov radnice, sokolovny, hasičské zbrojnice, kina a radničního dvora v jejich pomyslném středu, vzniká nevídaná možnost k vytvoření „kulturního ostrova“. Tato prostorová vazba je v současnosti nepodporovaná a budovy nejsou plně využívány nebo nevyhovují funkci, pro kterou byly kdysi postaveny, z těchto důvodů je centrální část města pro veřejný život nezajímavá a prázdná.

Hlavní myšlenkou práce, kterou chci v diplomové práci obsáhnout je podpora kulturního, společenského a sportovního využití, které bude znovuaktivizovat centrální část města Napajedla. Vytvořit reprezentativní centrum, které poskytuje kvalitní podmínky pro divadelní, loutkový a taneční napajedelský soubor, které mají dlouholetou tradici a zasluhují se o rozvoj kulturní scény ve městě. Jak dosáhnout těchto cílů?

Řešení shledávám v několika úpravách centrální části. Z nichž nejrozsáhlejší je návrh patrové kryté pasáže, který podnítl úpravu všech dalších přilehlých prostor a vytvoří nový komunikační uzel zajišťující snadný pohyb mezi jednotlivými kulturními ohnisky ve struktuře centra. Propojení a lepší dostupnost ovšem nestačí k tomu, aby vše ve veřejném prostoru fungovalo jak má. Pasáží budou proudit lidé, ale pokud prostředí nebude nabízet zajímavé podněty a možnosti využití, lidé se zde nezastaví. Proto je důležitou částí diplomové práce prověření funkčnosti a provozuschopnosti jednotlivých budov a návrh nových funkcí, které sjednocují a ucelují filosofii kulturního centra.

Návrh obsahuje několik vrstev, součástí jsou koncepční avšak plně aplikovatelné principy až po detailní řešení technické dokumentace radničního dvora a piazzety před budovou kina.

O komplexním návrhu prostorového a dispozičního řešení, nových vazeb ve městě a naplnění filosofie „kulturního ostrova“ v centru města, bych chtěla informovat širokou veřejnost obyvatel a vzbudit zájem o prostředí v kterém žijí, o veřejný prostor, který je sdílený. Vznést poslání, že změna je možná.

I.

TEORETICKÁ ČÁST

1 DEFINICE PROBLÉMU, CO JE CÍLEM DIPLOMOVÉ PRÁCE?

Cílem mé diplomové práce je najít prostorové uspořádání v centrální části města Napajedla, které zaktivizuje jednotlivá ohniska do souboru fungujících významných míst. Centrální část města je v současnosti nevyužívána, ačkoli v sobě skýtá obrovský potenciál. Mým úkolem tedy je, postupnou analýzou prostorových vztahů ve městě, najít správný princip a navrhnout řešení, jak znovu zavést do tohoto místa veřejný život a podpořit sociálně kulturní vztahy.

Obr.1. Napajedla – znázornění řešené oblasti

2 VEŘEJNÝ PROSTOR

Vytvoření kvalitního veřejného prostoru v řešeném centrálním území města Napajedla je stěžejní vrstvou v celém mém návrhu. Z tohoto důvodu tvoří zpracovávané téma veřejného prostoru důležitou informativní základnu, z které čerpám důležité mezníky pro praktické využití.

Pro vymezení a objasnění pojmu „veřejný prostor“ existuje řada definic. Jejich charakter závisí zejména na úhlu pohledu a účelu, pro které byly vytvořeny. *Kolektiv Nadace Partnerství uvádí: „Termín „veřejný prostor“ vychází z anglického „public space“. Jeho výklad můžeme nejjednodušeji chápat ve smyslu jakéhokoli prostoru, který je veřejný, tedy není součástí soukromé sféry života.“ [7]*

Zákon 128/2000 Sb., o obcích: § 34 Veřejným prostranstvím jsou všechna náměstí, ulice, tržiště, chodníky, veřejná zeleň, parky a další prostory přístupné každému bez omezení, tedy sloužící obecnému užívání, a to bez ohledu na vlastnictví k tomuto prostoru. [7]

Veřejné prostranství je obvykle ve veřejném majetku nebo správě. Pod takovými prostory si nejčastěji představíme náměstí nebo ulice, kam má přístup každý z nás bez omezení. *Kolektiv Nadace Partnerství uvádí: „Podle definice veřejného prostranství zakotvené v české legislativě i podle běžné zkušenosti můžeme mezi veřejné prostory řadit i některé plochy v soukromém vlastnictví. Právě tato obecná definice pak rozšiřuje pojetí na neomezené užívání veřejnosti bez ohledu na věkové, rasové, sociální i kulturní rozdíly. V některých případech je přístupnost veřejného prostranství kvůli větší bezpečnosti, kvalitnější správě nebo zamezení vandalismu omezena (např. zahrady nebo dětská hřiště). [7]*

Veřejný prostor vytváří platformu pro základní společenské a sociální kontakty, vztahy a utváření celé společnosti. Abychom mohli veřejný prostor považovat za ryze veřejný, musí žít, musí být naplněn lidmi, kteří jej opravdu využívají a sdílí s ostatními účastníky. Lidé se zde zastavují, komunikují s ostatními, relaxují nebo jen pozorují kolemjdoucí a navazují vizuální kontakt s okolím. Pokud je veřejný prostor prázdný a pustý, potom nedošlo k naplnění jeho hlavní funkce a tento prostor považujeme za mrtvý a opuštěný. Takový prostor lidé nesdílí s potěšením, nikdo se zde nezastavuje, netráví zde svůj volný čas. Podle tohoto základního kritéria, si můžeme uvědomit, jak jednotlivé veřejné prostory fungují, jsou-li naplněny lidmi nebo zejí prázdnotou, nám již na počátku všeho prozradí

jestli se jedná o kvalitní veřejný prostor nebo ne. Veřejný prostor vytváří pouze místo, ale jedině lidé, kteří jej obývají do něj vnášejí život.

Existence veřejného prostoru v lidských společnostech je naprosto nezbytná. Tyto místa vytváří základnu pro různé aktivity, ať už je to dětská hra na ulici, posezení u kávy s výhledem na náměstí, odpočinek na lavičce a užívání si slunce nebo naopak odpočinek ve stínu stromů v horkém letním dni, pouliční herce, zpěváky, různé demonstrace a protesty, tyhle všechny složky městského života jsou východiskem pro vznik kvalitního veřejného prostoru, zdravého města, které žije, dýchá a vytváří příjemné životní prostředí. Tento úvodní text o podstatě veřejného prostoru by se dal shrnout do jedné vše obsahující věty, architekt Jan Gehl říká: „*Formujeme města, ona pak formují nás.*“ [3]

2.1 Utváření městských celků – vznik veřejného prostoru

Kdy se vlastně začal vytvářet veřejný prostor? Postupným slučováním společenských skupin do širších celků se začala vytvářet platforma pro vznik vesnic a později spojením několika vesnic vznikala města. Nejstarší vyspělé civilizace, kde vznikají velké městské celky, datujeme již od 4. tisíciletí př. n. l. Od této doby můžeme hovořit o veřejném prostoru, který se společně s civilizací a časem formoval až do současnosti.

V přehledném krátkém sledu následně představuji podobu měst vzhledem k časové osy. Tato kapitola je důležitá pro uvědomění si toho, že veřejný prostor tu byl odjakživa a práce s ním spojená, není záležitostí pouze moderní doby. V moderní době už pouze z odstupem, jako pozorovatelé, reagujeme na vzniklé situace a můžeme vyhodnocovat pozitivní a negativní účinky na veřejný prostor a život v něm a opětovně zavádět fungující celky do městských prostor.

Jan Gehl říká: „Pokud jde o formu, zdánlivě existují mezi různými městskými modely značně velké variace, zvláště z uměleckohistorického pohledu, ale ve skutečnosti se objevily jen dva zaznamenaníhodné radikální přelomy ve vztahu k dnešní diskuzi o urbanistických ideologiích: jeden v souvislosti s renesancí, druhý souvisí s moderním funkcionalistickým hnutím.“ [2]

2.1.1 Starověké město

- **Mezopotámie**

Nejstarší starověká civilizace se vyvíjela na území jižní Mezopotámie, které bylo vymezeno řekami Eufrat a Tigris v období od 4. tisíciletí př. n. l. Postupem času se na území vystřídala kultura Sumerů, Asyřanů, Babyloňanů, Akkadů a Amoritů. Nejstarší civilizace Sumerů se zasloužila o vybudování městských celků, které v té době tvořily samostatné městské státy. Za nejvýznamnější jsou považovány Uruk, Ur, Eridu, Larsa, Lagaš a Kiš.

Sumerská města mívala uprostřed městské zástavby posvátný okrsek s mnohavrstevným chrámem, který se vyvinul na konci 22. stol. př. n. l. v tzv. zikkurat, který byl zasvěcený božskému ochránci města. Město bylo obklopeno městskými hradbami a posvátný okrsek míval často své vlastní hradby.

Důležitým mezníkem je vznik města Babylonu, které bylo založeno v Akkadském období kolem roku 2200 př. n. l., velkého významu nabývá až roku 1790 př. n. l, kdy se stává královským městem Starobabylónské říše, když se k moci dostává král Chamurapi. [10]

V Babylonu vznikla řada pozoruhodných staveb, jako byla monumentální Mardukova cesta, trojitá babylónské hradby, babylónská věž, Ištařina brána, Ištařin a Nimmachův chrám, zahrady královny Semiramis, dokonce i školy, knihovny a zdravotnická zařízení. Krásu starověkého Babylonu znovu objevil německý archeolog Robert Koldewey, který jej při svých archeologických výzkumech objevil a odkryl. Zajímavostí je, že při objevu Visutých zahrad královny Semiramis, Koldewey odkryl také sklepní místnosti s klenbou, dosti unikátním prvkem tehdejší architektury. Navíc bylo na stavbu použito kamene, což bylo také naprosto výjimečné. V Mezopotámii byl kámen nedostatek, takže se vše stavělo z pálených, nebo ještě častěji z nepálených cihel.

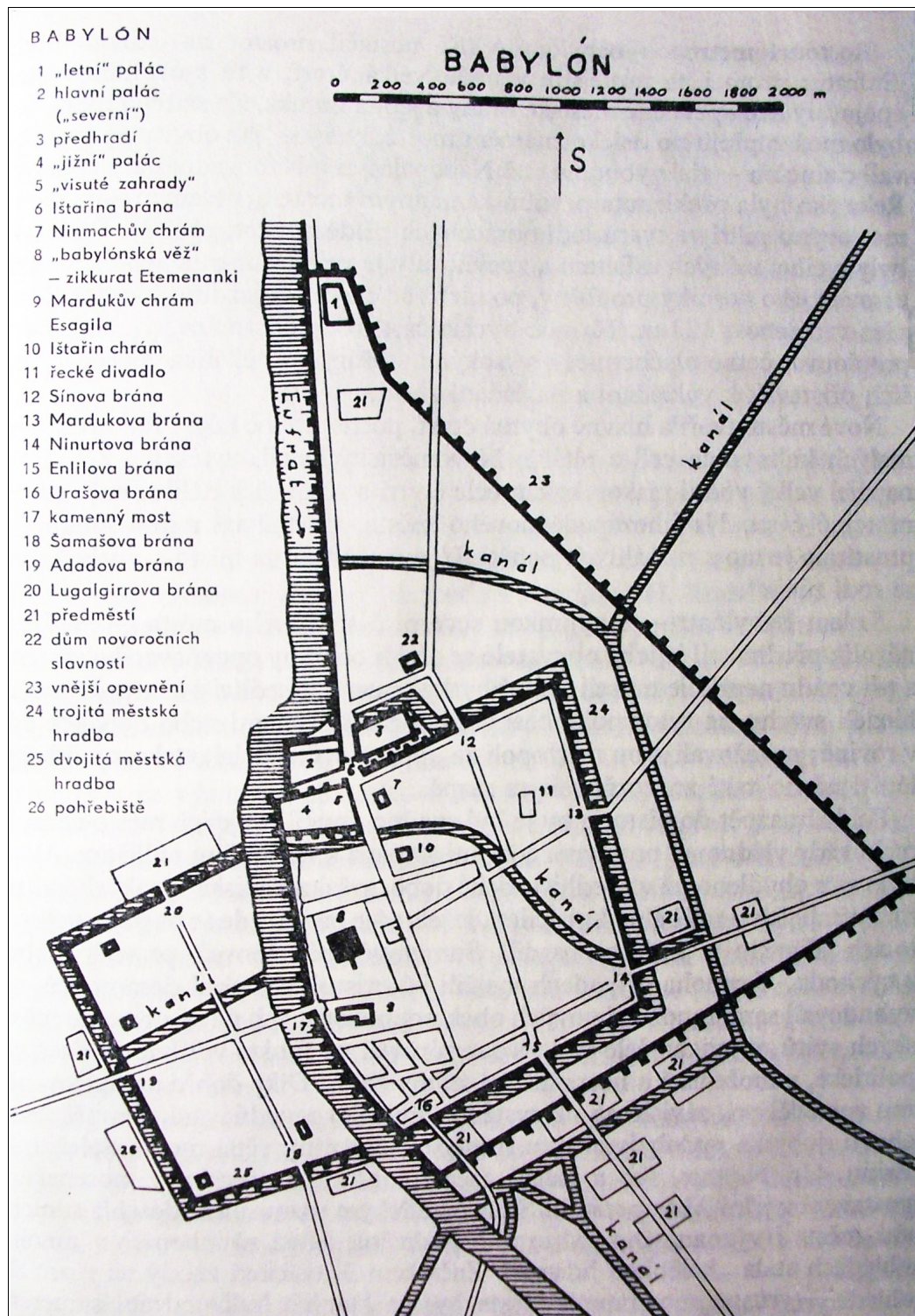
Pro rozvoj veřejného života probíhaly v Babylonu významné trhy. *„Vedle Mardukova okrsku se nacházel obrovský trh, neboť Babylon byl též obchodním městem, do kterého přicházely karavany cizinců až z Indie a směňovaly své zboží za výrobky západních končin. Na druhou stranu řeky, do Nového Města, vedl kamenný most. Kamenné na něm byly vlastně jen devítimetrové pilíře, kterých bylo osm, samotný povrch, dlouhý 123 metrů,*

byl tvořen pevnými dřevěnými fošnami, které se na noc odstraňovaly, aby mohly po řece proplouvat nákladní lodě.“ [5]

Pro utváření města jsou samozřejmě nejdůležitější jeho obyvatelé, proto se zmíním o tom, jak lidé bydleli vzhledem k jejich rozřazení podle movitosti. Obyvatelé města, kteří byli bohatí si nechali stavět přepychové paláce. Obyvatelé chudší vrstvy měli domy z nepálených cihel, které byly do ulice otevřeny pouze dveřmi. Domy svou uzavřenou dispozicí vytvářely na širokých a dlouhých ulicích hradby. Okna byla obrácena do dvora, kde vznikl užitkový prostor domu. Ti nejchudší obyvatelé Babylonu si stavěli prosté rákosové chatrče, které obalili hlínou. Tak vzniklo kolem Babylonu několik chudých předměstí. [5]

Obr.2. Stavby v Babylónu

Obr.3. Mapa města Babylónu

- **Starověký Egypt**

Starověký Egypt byla jedna z významných a současně nejstarších starověkých civilizací ve Středomoří a na Předním východě. „Na rozdíl od Sumeru ve starověkém Egyptě došlo

již na konci 4. tisíciletí př. n. l. k politickému sjednocení země. Tomuto vývoji napomohla geograficky daná izolovanost země, poskytující ochranu před vnějšími vlivy. Četná malá království, která se seskupila ve dva státy: Horní Egypt (s centrem ve městě Nechen) a Dolní Egypt (s centrem ve městě Peruadzet), byla během několik generací trvajících procesu sjednocena někdy v polovině 32. století př. n. l. pod vládou hornoegyptského panovníka.“ [1]

Historii Starověkého Egypta dělíme do několika období: Archaické připadá přibližně do let 3150–2700 př. n. l., Stará říše přibližně 2700–2180 př. n. l., První přechodné období 2200 – 2000 před Kristem, Střední říše 2000 – 1650 před Kristem, Druhé přechodné období 1650 – 1550 před Kristem, Nová říše 1550 – 1100 před Kristem, Pozdní doba Egyptská 712 – 332 před Kristem. V roce 332 dobyl Egypt Alexandr Makedonský, který byl považován za osvoboditele z perské nadvlády. Tímto činem ovšem končí existence Egyptské říše.

Ve starověkém Egyptě vznikla velice významná architektonická díla, která byla zasvěcena kultu pohřbívání a náboženskému uctívání. Do dnešní doby tak můžeme s úctou ke starověkým architektům obdivovat posmrtné hrobky faraonů – pyramidy v Gíze, Údolí králů a královen, chrámy v Luxoru a Karnaku, skalní chrám Abú Simbel, zádušní chrám královně Hapšetsut v Dér el-Bahrí a jiné architektonické skvosty.

Na základě těchto mimořádných stavebních počínů lze předpokládat, že život obyčejných Egyptanů byl podřízen faraonově moci a stávali se tak jeho dělníky. „*Většina starověkých Egyptanů byli zemědělci, kteří byli pevně svázáni se zemí, kterou obdělávali. Byli registrováni ve svých domech, a pokud jich bylo zapotřebí někde jako pracovní síly, mohli být hromadně přesunuti.*“ [4] Starověcí Egyptané se ve volném čase těšili z různorodých činností, včetně her a hudby. Egypt byl také samozřejmě velkou velmocí orientovanou na obchod, díky Nilu byl Egypt propojen se Středoziemím. Rozvíjel se dálkový obchod s Libyí (obchod s cedrovým dřevem), s Puntem (dnešní pobřeží Somálska) po Rudém moři na jih. V Egyptě bylo rozvinuté řemeslo, řemeslníci byli na vyšší společenské úrovni než obyčejní dělníci. Mezi uznávané řemesla té doby bylo považováno tkalcovství, košíkářství, sochařství, kamenictví.

Na základě zjištěných informací se veřejný život ve starověkém Egyptě, pro obyčejné občany, rozvíjel hlavně na tržištích. Důležité je si uvědomit, že ve starověkém Egyptě neměl obyčejný člověk stejné právo na využívání jako vyšší společenská vrstva.

- **Antické Řecko**

Období antiky je považováno za vyvrcholení starověku. Toto období datujeme přibližně od roku 1000 př. n. l. do roku 500 n. l., kdy řecká kultura skončila rozmachem křesťanství. Pojmeme antika chápeme nejen dějiny starověkého Řecka a Říma, ale také dějiny zemí, které byly pod jejich vlivem.

„Je třeba si uvědomit, že nebýt antického světa, neexistovala by ani dnešní civilizace, jak ji známe. Antika měla značný vliv na kulturu, myšlení a další oblasti života i po svém zániku. Homér, Sofoklés, Eurípidés, Sappó z Mytilény, Platón, Hérodotos z Halikarnássu, Solón, Pythagoras ze Samu, Aristotelés ze Stageiry, Publius Vergilius Maro, Lucius Annaeus Seneca, Publius Ovidius Naso či Marcus Tullius Cicero, to jsou jen některá jména řeckých a římských spisovatelů, jejichž díla ovlivňovala generace a generace a která známe dodnes. Z řečtiny, ale především z latiny, máme převzato spoustu slov – nejvíce z románských jazyků, ale ostatní nevyjímaje. Dobrá polovina kulturních slohů vzniklých po zániku antických států na ně navazuje. A tak bychom mohli pokračovat dále a dále.“ [14]

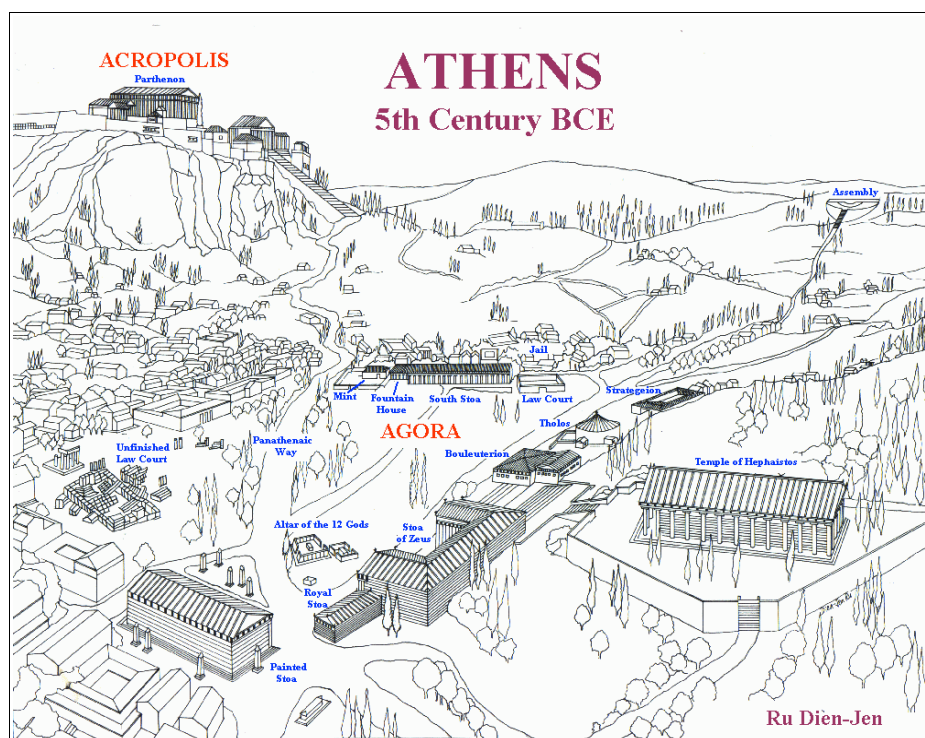
Antické Řecko a jeho kultura bylo prvním společenským uspořádáním, které podporovalo svobodné vyjádření občanů a vzájemné etické způsoby chování vůči ostatním osobám. Byl rozvíjen zájem o město, kulturu, umění, vědu, filosofii, estetiku, celkovou harmonii a krásu. Společenský život v Řecku byl na nejvyšší úrovni. Vzkvétala zde kultura, byl podporován veřejný život. Stavělo se mnoho veřejných budov, např. lázně, divadla, archivy, veřejné knihovny, školy filosofů a sportoviště (první olympijské hry byly pořádány již v roce 776 př. n. l.). Samozřejmě vzkvétalo i klasické umění v podobě sochařství, které formovalo proporce k dokonalosti a vznikaly první volné sochy. Zaznamenáváme také obrovský rozkvět architektury, která se postupně vyvíjela ve třech architektonických stylech – dórském, jónském a koryntském.

„Divadlo v Řecku vzniklo původně z oslav boha Dionýsa (čtyřikrát do roka, nejvýznamnější oslavy se konaly na konci března v Athénách). Vstupné se neplatilo, protože

divadlo bylo sponzorováno mecenáši. Byla zpracovávána morální, politická a filozofická témata. Mezi nejvýznamnější autory řeckého dramatu patří Aristofanés (*Mír, Lysistraté*), Euripidés (*Médeia*), Aischylos (*Oresteia*), Sofoklés (*Král Oidipus, Elektra*) a Epidauros (*Athény*). “[14] Tento fakt vypovídá o vyspělé společnosti, která podporovala edukativní přístup ke všem vrstvám obyvatelstva.

Nejvýznamnější počín v rozkvětu veřejného života byl vznik agory, nezbytné součásti řeckých polis (měst), která se začíná vyvíjet od 5. století př. n.l. Tento prostor sloužil jako shromaždiště svobodných občanů pro jejich využití. Nejprve zde probíhaly trhy, různé veřejné bohoslužby, vyhlášovala se zde rozhodnutí panovníka nebo rady, také se zde konala vojenská cvičení. Později se kolem volného prostoru začaly stavět důležité veřejné budovy. Byla to budova pro městskou radu, chrámy a v bohatých městech lázně, honosná sloupřadí (stoa), která poskytovala stín a chránila proti dešti.

Řecká Agora předsevzala princip vzniku náměstí, na které navazuje římská antická kultura. Agora se postupně stala archetypem společenského prostoru měst, který se v průběhu staletí formuje v každém městě jako reprezentativní prostor náměstí.

Obr.4. Řecká agora

Na obrázku č.5 je znázorněna nejvýznamější agora v dějinách Řecka. Nachází se v Athénách, napříč agorou vede Panathénajská cesta, která směřuje vzhůru na Akropoli. Akropole je soubor posvátných staveb a chrámů, které byly opevněny a postaveny na návrší. Akropole měla městský stát (polis) reprezentovat. Bylo zde také sídlo panovníka.

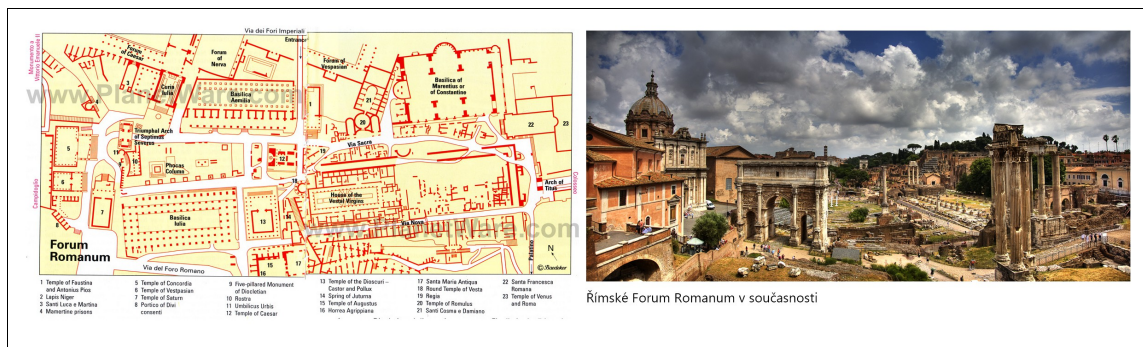

Obr.5. Agora v Athénách

- **Antický Řím**

Na kulturu antického Řecka navazuje antický Řím, který převzal architektonické a sochařské principy, které dovedli římstí stavitelé a umělci k dokonalosti. Veřejný život je v antickém Římě podporován na stejném principu, který přinesla řecká agora, ale tento prostor v římské kultuře nese název Forum Romanum.

Forum Romanum je zhruba obdélníkové náměstí o rozměrech asi 130 x 60 m mezi pahorky Kapitol a Palatin, kterým prochází hlavní římská cesta Via Sacra, spojující pahorek Kapitol s Koloseem. V tomto prostoru vyhrazeném pro veřejný život se konaly slavnosti, triumfální průvody, soudy, volby, politická shromáždění i trhy. Kolem původního tržiště v období od 7. století př. n. l. do konce západořímské říše (476 n. l.) postupně vzniklo množství veřejných budov (bazilik), chrámů, vítězných oblouků a veřejných řečnišť (rostra).

Obr. 6. Forum Romanum v Římě

Kultura antického Říma samozřejmě navazuje i na prohlubování kulturního povědomí celé společnosti. Rozvíjí se literatura, filosofie, sochařství, staví se veřejné stavby jako jsou lázně, divadlo, kolosea, školy a knihovny.

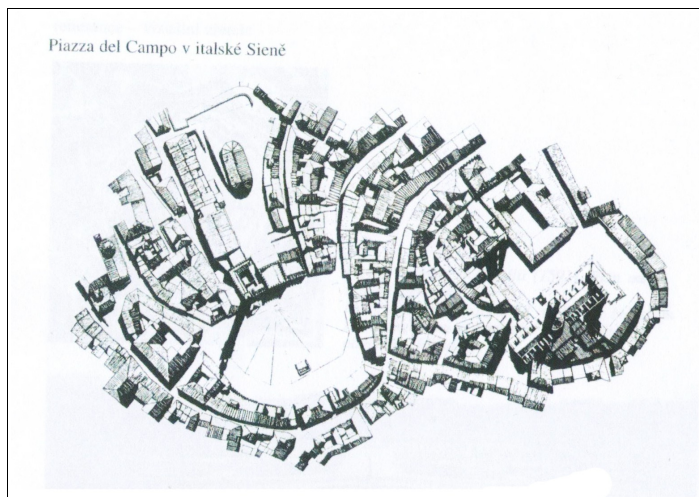
2.1.2 Středověké město

Zhruba od roku 500 n. l. do roku 1500 n. l. vznikala většina měst bez architektonických studií a urbanistických plánů. Středověká města se rozvíjela pomalu, tento proces mnohdy trval i stovky let. Díky pozvolnému budování a přizpůsobování je podoba těchto měst kontinuální, jsou zde navázány důležité vazby v urbanistické struktuře města. Velkým pozitivem středověkých měst je jejich měřítko, které je ve velice příjemném poměru k člověku. Centrem města byl hrad, centrem pro veřejný život bylo podhradí, kde byly prostory pro trhy, slavnosti a jiné události. *Jan Gehl* v knize *Život mezi budovami* uvádí: „, Díky procesu svého vývoje mají tato města a městské prostory v sobě vestavěny kvality, které se u měst z pozdějších období nacházejí jen ve výjimečných případech. Nejen že jejich ulice a náměstí jsou uspořádány s ohledem na pobyt lidí venku a jejich pohyb po městě, ale ukazuje se také, že stavitelé města měli nevšední pochopení a cit pro podstatu urbanistického plánování.“ [2]

Krásný příklad středověkého města, které splňuje všechny podmínky pro kvalitní městský život ve veřejném prostranství je Siena.

Sienu jsem navštívila před pěti lety, velice mě zaujala svou materiálovou sjednoceností a příjemným měřítkem. Náměstí Piazza del Campo bylo zatím nejpříjemnější a nejzajímavější místo tohoto typu, které jsem navštívila. Postupně svažující se plocha náměstí směrem k radnici v sobě nese velký potenciál využití, stává se z ní takové městské

divadlo pro veřejnost. Každý se zde zastaví a vnímá jedinečnou atmosféru místa. Rozehřátá cihelná dlažba nabízí místa k sezení i ležení. Konají se zde i velké slavnosti jako je Palio (koňské závody, které se konají dvakrát ročně).

Obr.7. Piazza del Campo v italské Sieně - půdorys

Obr.8. Piazza del Campo v italské Sieně - pohledy

2.1.3 Renesanční město

Renesance přinesla přelomovou změnu od volně vznikajících měst k plánovaným celkům. Od této doby se města začínají budovat pod vedením profesionálů, kteří realizovali svoje myšlenky o tom, jak by měla vypadat ideální města. Radikálně se změnil pohled na město – jeho funkci, už není jen „prostředkem“ k obývání, jako ve středověku, ale klade se mnohem větší důraz na jeho podobu – renesanční město se stává uměleckým dílem.

Renesanční urbanismus byl inspirován antickými vzory, avšak ovlivněn středověkou tradicí. Na jeho rozvoj měl významný vliv vynález perspektivy a nové způsoby budování opevnění. V období renesance bylo město chápáno jako záměrně formovaný

a členěný útvar, rozvedený do jednotlivých komponent, spojených vyšším prostorovým řádem. Renesance postupně rozvinula nový prostorový koncept, který byl založen na perspektivě, symetrii, hierarchii a centrálním uspořádání.

Vizuální podoba města byla v této etapě důležitější než funkce veřejných prostor, které byly vytyčeny budovami. *Jan Gehl v knize Život mezi budovami uvádí: „V Palmanově, renesančním městě s půdorysem v podobě hvězdy, postaveném Scamozzim roku 1593 severně od Benátek, mají všechny ulice jednotnou šířku 14 metrů bez ohledu na účel a místo v městské plánu. Na rozdíl od středověkého města nejsou tyto rozměry určeny především potřebou, ale jinými, hlavně formálními zřeteli.“* [2] Tento vizuální a formální přístup plánování měst pokračuje dál napříč historickými slohy až do 20. století, kdy nastal druhý hlavní zlom v plánování měst.

Obr. 9. Palmanova v Itálii

Na obrázku č.9 je vyobrazeno náměstí Piazza Grande v Palmanově v Itálii, které je velice rozlehlé, výměra náměstí je 30 000 m². Z obrázku jde znát atmosféra neuchopitelnosti takto velkého otevřeného prostoru, člověk se zde ztrácí. Plocha náměstí je opravdu grandiózní, ale v tomto případě lze konstatovat, že je to až na škodu, náměstí jako plocha určená pro veřejný život se stává nefunkční. V porovnání s živoucím prostorem náměstí Piazza del Campo v Sieně, které je dvakrát menší, dochází u náměstí Piazza Grande k potlačení veřejného života.

2.1.4 Barokní město

Barokní urbanismus navazuje na renesanční principy plánování měst. Barokní architekti plánují města s větší dynamičností, často vznikají monumentální stavby, které od dob starověku neměly obdoby. „*Baroko umocnilo renesanční představy, avšak postavilo je*

do jiných souvislostí a začalo urbanistickou scénu dynamizovat. Všeobecně byla přijata zásada komponování celých prostorů a prostorových soustav i krajiny do záměrných celků podřízených jednotící myšlence a jedinému výtvarnému a ideovému záměru. Vedle renesančních monocentrických dispozic se uplatňovaly i dispozice s více centry, řešící uspořádání měst jako soustavu ohnisek propojených jednou nebo více komunikačními osami. Kultivován byl vztah města a krajiny, přičemž se projevoval mimořádně silný cit pro prostor, měřítko, modelaci terénu i stavebních hmot. Zatímco renesanční kompozice lze postihnout najednou přímým nazřením, neboť jsou rytmickým několikanásobným opakováním totožných článků, vnímání záměrně ozvláštňovaných dynamických barokních kompozic se odvíjí v čase a je závislé na poloze pozorovatele a směru jeho pohybu. Dále postoupila diferenciaci měst; vedle sídelních a správních center se stále více objevovala i specializovaná města obchodní, přístavní a lázeňská, vznikaly zárodky budoucích továrních měst, v nichž zaujímala manufaktura obdobnou kompoziční úlohu jako dříve citadela nebo rezidence. Výstavba měst byla regulována stavebními úřady, pořádaly se architektonické soutěže a podobně.“ [15]

Mezi významné barokní rezidenční města patří například Řím a Paříž. Řím byl v období baroka významně urbanizován. Jako nejkrásnější ukázkou barokního náměstí v Římě bych zmínila Svatopetrské náměstí od architekta Gianlorenza Berniniho. Působení tohoto prostoru náměstí společně s bazilikou sv. Petra jsem obdivovala před pěti lety na mé cestě Itálií. Obrovské barokní stavby jsou opravdu dechberoucí. Dokonale zpracované náměstí na jedné straně podtrhuje velikost a majestátnost baziliky, na druhé straně vytváří lidštější prostor. Díky této prostorové hře můžeme vnímat celkovou kompozici monumentální stavby společně s náměstím komplexně, aniž bychom se od první chvíle cítili v porovnání se stavbou nicotně. Musím říct, že tento velice zvláštní pocit, až trochu nepříjemný jsem měla po vstoupení do vnitřních prostor baziliky, kde mě prostor stavby pohltil. V podstatě tímto principem vyvolání pocitu lidské maličkosti chtěla církev znovu posílit svůj postoj a moc, která byla v renesanci potlačena, díky barokním architektonickým principům se jí to z mého pohledu podařilo.

Obr.10. Svatopetrské náměstí a bazilika sv. Petra v Římě

Svatopetrské náměstí se skládá ze dvou prostranství, většího elipsovitého a menšího lichoběžníkového. Kolonáda je sedmnáct metrů široká a tvoří ji vždy čtyři dórské sloupy v řadě o výšce patnácti metrů (celkem pak 284 sloupů a 88 pilířů). Na horní římse kolonády jsou umístěny sochy svatých, na každé straně je sedmdesát soch. Celkovou kompozici soch ukončuje socha Krista Spasitele, která je umístěna nad středem fasády baziliky sv. Petra. Náměstí má obrovskou kapacitu zhruba 400 000 lidí.

2.1.5 Klasicistní město

Klasicistní urbanismus navázal na renesanční a barokní principy plánování měst, uplatňovala se však zjednodušená koncepce. Architekti na počátku 19. století věnovali značné úsilí pro zlepšení životních podmínek obyvatel ve městech. Budovaly se nové přírůdky vody, vzdušné široké ulice, široké chodníky, osvětlení městských ulic plynovými lampami. Mezi nové prvky, které byly zaváděny do městských celků a oživovaly veřejný prostor patří například promenádní třída, sad, park nebo nábřeží. Tyto nové prostory mohly vzniknout díky rozsáhlému bourání městských hradeb, které uvolnily místo pro nové využití.

Období industrializace v 19. století značně změnilo podobu měst. Stavěly se továrny, železnice, dělnické čtvrtě a města, ta byla často poznamenána katastrofálními životními podmínkami. O jejich zlepšení se postupně usilovalo zvýšením hygienických podmínek zavedením kanalizace.

Ve druhé polovině 19. století se uskutečnila řada přestaveb velkých měst. Byla zde snaha očistit přelidněné čtvrtě, zlepšit dopravní situaci a hygienu k vytvoření vhodnějších podmínek pro život. Jedním z největších počínů této doby je přestavba Paříže, která probíhala mezi léty 1852 – 1870. Přestavbu Paříže nařídil císař Napoleona III., který svěřil dohled nad přestavbou prefektovi baronu Haussmannovi. Díky tomuto projektu získala Paříž svou dnešní podobu s typickými širokými bulváry (20 až 30 metrů) a mohutnými obytnými domy lemujícími široké ulice. Jednotnou podobu staveb určovalo nařízení z roku 1859, které umožnilo stavět domy až 20 metrů vysoké a 20 metrů široké. Střechy domů musely mít vždy sklon 45 stupňů. Vzhled fasád podél nových ulic byl rovněž regulován. Řadové domy musely mít stejně vysoká patra a stejné hlavní linie průčelí. Na nových bulvárech byl jako stavební materiál povolen pouze kámen. V letech 1852-1870 bylo strženo na 20 000 domů a více než 40 000 jich bylo vystavěno. Při přestavbě byly zakládány také nové rozsáhlé parky, podél ulic se vysazovala stromořadí. Důležitým počinem při přestavbě bylo vybudování asi 340 km kanalizačního potrubí. O hygienické zlepšení ve městě se zasloužil inženýr Eugèn Belgrand, kterého Haussmann pověřil realizací nového vodovodního systému pro hlavní město. V letech 1865 - 1900 tak bylo vystavěno zhruba

ba 600 km akvaduktů. Tyto akvadukty přiváděly vodu do nádrží nacházejících se uvnitř města.

Obr.11. Pařížské bulváry

2.1.6 Moderní doba - funkcionalistické město

V období kolem roku 1930 vznikl nový myšlenkový proud funkcionalismus, který v sobě nesl mnoho lékařských východisek pro vznik nové a fyziologicky zdravé architektury. Architekti formovali hodnoty, které se staly stěžejní pro nové bydlení, byla to světlost a vzdušnost bytů, vhodný přístup k přirozenému osvětlení, možnost pobytu na otevřeném prostranství, oddělenost obytných a pracovních zón, řešení dopravní situace.

Jan Gehl říká: „Funkcionalisté nebrali ohled na psychologické a sociální aspekty konstrukce budov a veřejných prostor. Fakt, že návrh budovy může ovlivnit například herní aktivity, kontaktní modely i možnosti setkávání, nebyl vzat do úvahy. Funkcionalismus byl

jasně fyzikálně a materiálně orientovanou ideologii plánování. Jedním z nejmarkantnějších efektů této ideologie bylo to, že z nových stavebních projektů a nových měst zmizely ulice a náměstí.“ [2]

Především je nutné říci, že si nikdo z architektů určitě nepřál, aby došlo k útlumu života na veřejném prostranství. Nicméně právě roztroušení domů v zástavbě, za předpokladu dobrého vlivu na zdraví člověka, mělo za výsledek útlum života ve veřejném prostoru.

V knize Genius loci od významného teoretika architektury Christiana Norberga Schulze je uvedeno: „Funkcionální přístup tady opomíjel místo jako konkrétní „zde“, které má svou jedinečnou identitu.“ [8]

V souladu s principy funkcionalistické architektury a velkým rozvojem automobilové dopravy, která umožňovala dosahovat větších vzdáleností se stavěly rozsáhlé čtvrti na okrajích měst. Budovaly se jak mnohaposchod'ové celky budov – sídliště, tak i nízkopodlažní rodinné domy. Zajímavé je, že v těchto koloniích rodinných domků, kde se vytvořilo zázemí pro venkovní aktivity v podobě zahrádek okolo domů, nevznikl žádný život v ulicích. Je to podmíněno tím, že ulice mají velkou šířku uzpůsobenou dopravě, nejsou členěné a nenabízí se zde různorodost funkcí. Ulice se tím pádem stávají nezajímavé a neosobní. Lidem žijícím na těchto místech se povětšinou stává jediným místem pro vyžití velká nákupní centra, která se ovšem nepovažují za veřejný prostor, kvůli omezenému funkčnímu využití a kontrolovaným pravidlům (viz. kapitola 2.3.9). Sídlíštní struktura a její dopad na veřejný prostor je podrobněji popsána v kapitole 2.3.4 - Sídlíštní prostory mezi panelovou zástavbou.

Obr.12. Znárodnění neosobního prostoru

Brasília, hlavní město Brazílie, které můžeme považovat za nejextrémnější případ plánovaného funkcionalistického města. Město Brasília společně navrhli architekt Oscar Niemeyer a urbanista Lúcio Costa v 60. letech 20. století. Problematika tohoto města je často komentována v různých dokumentech a publikacích. Urbanistický plán města v sobě nese velký výčet negativních účinků pro vzkvétání života na veřejném prostranství. Ve městě Brasília se na první místo staví doprava, podle které se řídí vše ostatní i život lidí. Velké vzdálenosti tu hrají hlavní roli, bez automobilu by se člověk těžko přepravoval z místa A do místa B. Život zde není uzpůsoben pro pěší, tím pádem je velice omezena možnost společenského kontaktu. Funkce ve městě jsou vzájemně odděleny, stírá se různorodost. Mnoho odborníků nepovažuje hlavní město Brasília za město v pravém slova smyslu, právě pro to, že zde chybí základní městotvorný prvek a to lidé v ulicích ve společném sociálním kontaktu. [29]

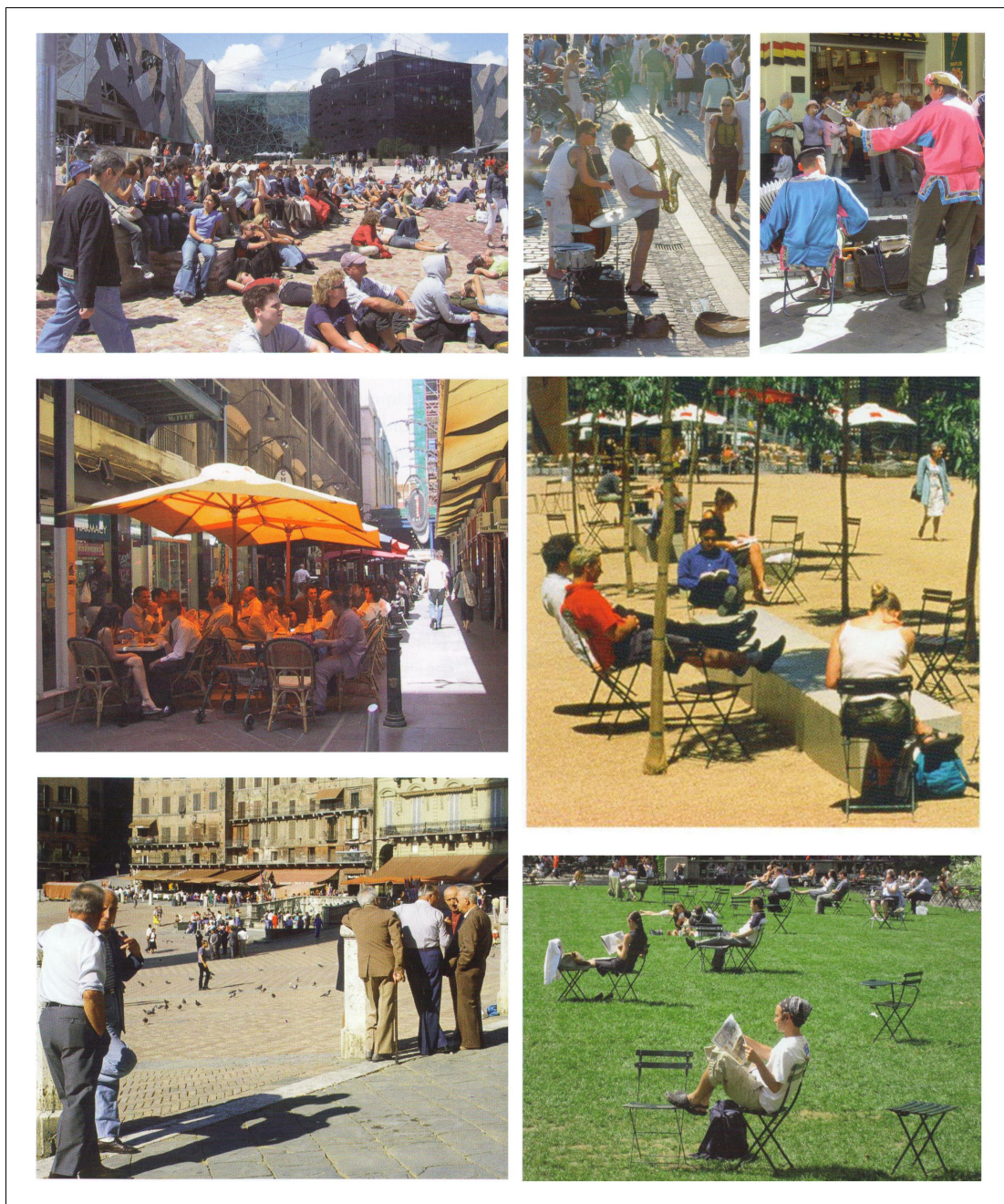
Obr.13. Hlavní město Brazílie – Brasília

2.2 Venkovní aktivity a kvalita veřejných prostor

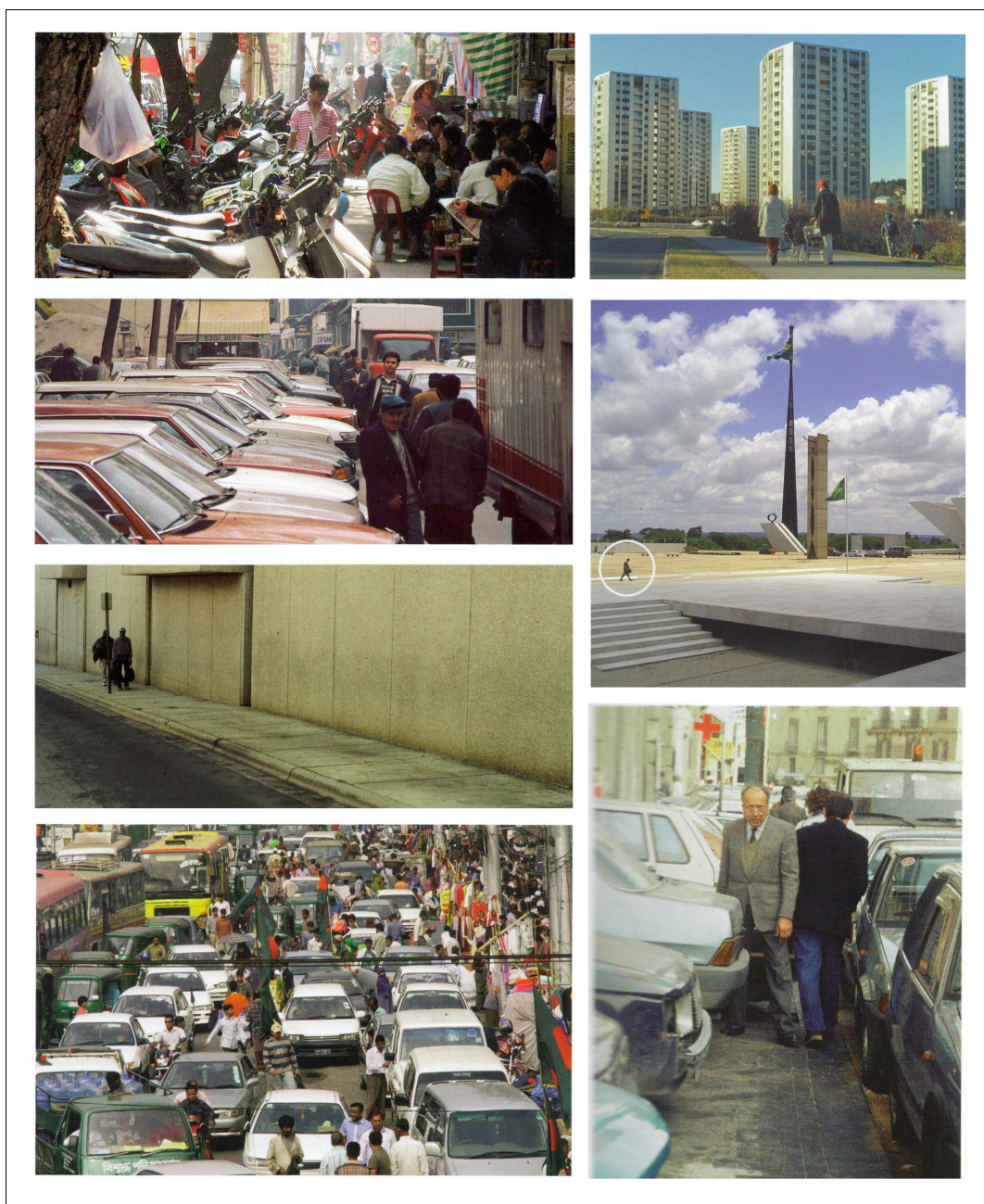
Snadno rozpoznatelným měřítkem pro kvalitu veřejného prostoru jsou naše oči, čili kolik vidíme ve veřejném prostoru lidí, kteří jej užívají, to znamená že různě postávají, sledují okolí, sedí na lavičce, u šálku kávy a relaxují nebo jen prochází, seznamují se, hrají si atd. nám prozradí do jaké míry je daný prostor kvalitní. Živá města nabízí několik různých platformů pro rozvíjení aktivit ve veřejném prostoru, čím širší je nabídka, tím se stává městský prostor zajímavějším, různorodějším a může se tak zavděčit většímu počtu lidí. Nejde tu ovšem pouze o nabídku služeb, roli hraje mnoho dalších hledisek, například měřítko budov, hustota osídlení, šířka ulic, dopravní situace, občanská vybavenost, parkové plochy a městská zeleň, cyklostezky, mobiliář, osvětlení prostorů, rychlá pěší

dostupnost do různých budov a funkcí. Existence dobré úrovně těchto podnětů je stěžejní pro komplexní kvalitní veřejný prostor a pro rozvíjení společenské aktivity ve městě.

Mohu uvést dva extrémní příklady měst, kdy je můžeme označovat za tzv. „živé“ nebo „mrtvé“. Živé město v sobě obsahuje všechny předešlé zmíněné podněty ve vyvážené míře. Budovy jsou nízké a blízko u sebe, mají měřítko respektující člověka. Doprava ve městě je uzpůsobena pro pěší, v ulicích se pohybují lidé, protože vše funguje jako živoucí organismus, ulice města nás lákají ven. Druhým příkladem mrtvého města je podoba, kdy jsou budovy předimenzovány, jsou příliš vysoké a nečleněné, člověk se zde špatně orientuje a vzniklý prostor je těžko uchopitelný. Doprava v těchto městech je masivní, na mnoho míst je potřeba jezdit autem kvůli velkým vzdálenostem mezi budovami a funkcemi. Tento typ měst lze vidět v mnohých severoamerických městech a také v příměstských oblastech. [2]

Obr.14. Živé město - užívaný veřejný prostor

Obr.15. Mrtvé město – špatná kvalita veřejného prostoru

2.2.1 Tři typy venkovních aktivit

Aktivity které se odehrávají ve veřejném prostoru jsou vzájemně propojeny s faktorem hmotného prostředí. Jan Gehl v knize *Život mezi budovami* uvádí: „Velmi zjednodušeně lze venkovní aktivity ve veřejném prostoru rozdělit do tří kategorií. Každá z nich klade velmi rozličné požadavky na hmotné prostředí. Jsou to nezbytné aktivity, volitelné aktivity a společenské aktivity.“ [2]

- **Nezbytné aktivity** - za všech podmínek

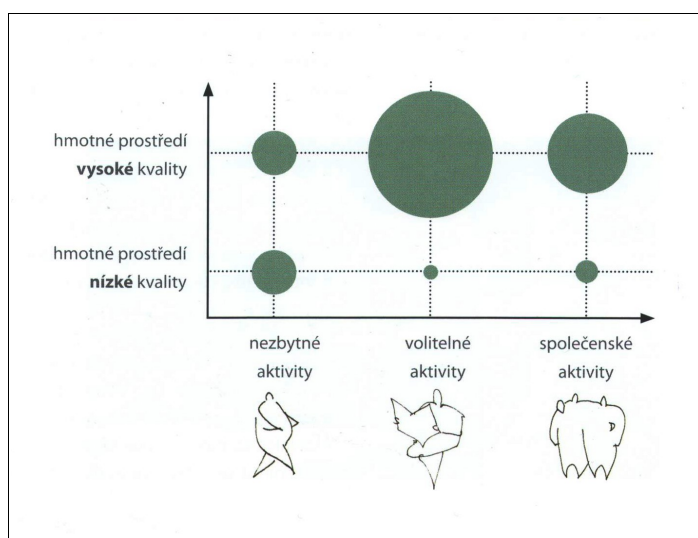
Mezi tyto aktivity řadíme takové, které musíme plnit pravidelně po celý rok, máme k nim povinnost nebo jsou po nás vyžadovány a neobejdeme se bez nich. Patří sem chození do školy, do práce, čekání na autobus, vlak nebo na někoho jiného, nakupování, nutnost jít něco zařízovat. Všechny tyto aktivity vykonáváme ve spojení s chůzí, materiální prostředí (vybavenost města) má na ně malý vliv.

- **Volitelné aktivity** – jen za příznivých vnějších podmínek

Tyto aktivity si svobodně vybíráme, jsou tedy naprosto odlišné od předchozích. Patří sem rekreační a zábavné aktivity, např. procházky v parku, sezení na náměstí u kávy, slunění se na lavičce... Volitelné aktivity probíhají jen za příznivých podmínek – vyhovující počasí a existující místo k uskutečnění. Zde se právě projeví kvalita městských prostor, protože když nám město nic nenabízí, volitelné aktivity se těžko rozvinou a naopak. Z toho vyplývá, že právě tyto aktivity mají velice silný vztah k materiálnímu prostředí.

- **Společenské aktivity**

Společenské aktivity probíhají tam, kde se lidé pohybují, zahrnují všechny typy vzájemných kontaktů mezi lidmi. Společenské aktivity se mnohem snadněji navozují v příjemném a vysoce materiálně kvalitním prostředí, kde se vyskytují větší skupiny lidí.

Obr.16. Zobrazení růstu aktivit ve veřejném prostoru

2.3 Typologie veřejných prostranství

V této podkapitole se věnuji jednotlivým kategoriím, které řadíme do veřejného prostoru. Platí zde obecné pravidlo, a to čím různorodější je nabídka veřejných prostorů, tím je město pro obyvatele a turisty zajímavějším, lákavějším a příjemnějším místem k pobytu. V takovém městském prostoru se nabízí velké možnosti společenského vyžití a aktivit. Vše se děje z prostého a jasného hlediska, aktivita vzniká tam, kde jsou lidé a lidé jsou tam, kde mohou být.

2.3.1 Ulice

Ulice je nejzákladnější formou veřejného prostoru. Může se stát, že tento fakt mnoho lidí už ani nevnímá, protože ulici chápeme jako samozřejmost. Výpovědní hodnota ulice by se neměla opomíjet, tvoří totiž základní spojnicí mezi určitými body zájmu. Cíl naší cesty může být sebevíc zajímavý, ale když cesta k němu, bude neudržovaná a v tristním stavu, budeme celkový dojem oslaben. Myslím, že tuto zkušenost máme všichni. Každý z nás se určitě ocitl na špatně osvětlené ulici, kde má člověk strach, také máme zkušenosti s chodníky, kdy nás po dešti překvapí uvolněné dlaždice, a určitě známe i ulice, kde žádné chodníky nejsou a my se prodíráme mezi zaparkovanými auty.

Sídla se historicky budovala právě zástavbou kolem důležitých cest – ulic. V českém prostředí je zástavba kolem ulic nejtypičtějším městotvorným prvkem. Mnoho českých vesnic má podobu tzv. ulicovek, kdy ulice tvoří hlavní prostor obce. [7]

- **Městská třída** – *Kolektiv Nadace Partnerství uvádí: „Městská třída soustřeďuje svým trasováním a polohou ve struktuře města obchodní, společenskou a dopravní funkci. Je charakterizována bohatě členěným parterem s výrazným podílem obchodů a služeb. I když je podíl dopravy v této kategorii ulic značný, nemusí docházet k výrazné kolizi s obchodní a společenskou funkcí, neboť vhodným uspořádáním a členěním prostoru lze snížit negativní vlivy dopravy.“* [7] V mnoha případech jsme svědky, kdy městská třída trpí vysokou intenzitou dopravy. Řešení této situace má jediné východisko, a to její snížení, což může být mnohdy obtížné a zdlouhavé řešení. Většina těchto velkých ulic jsou tradičními historickými spojnicemi a je zde svedena veškerá široká doprava i dostupnost MHD.

- **Obytná ulice** – Obytná ulice slouží v první řadě k obsluze přilehlých domů, není zde vedena hlavní dopravní tepna. Vytváří se tedy komfortnější veřejný prostor, který podmiňuje k navázání sociálních kontaktů místních obyvatel a sousedů. Většinou se setkáváme pouze s podobou obytné ulice, která je tvořena pásem chodníku, příjezdovou komunikací a někdy stromořadím, není využíván potenciál obytné ulice. V současné době se ve větším počtu objevují inovace obytných ulic, a to v podobě omezení dopravy tzv. označení místa za obytnou zónu nebo označení „zóna 30“. Tohle levné řešení má vytvářet bezpečnější prostředí pro obyvatele a zároveň přeměňovat silnici za možnou hrací plochu pro děti a podporuje bezpečnou dopravu cyklistů. Vznikají zde také plochy se zelení a plochy pobytové. *Kolektiv Nadace Partnerství uvádí: „Výrazné zvýšení bezpečnosti dokládají testy, při kterých auto jedoucí rychlostí 30 km/h stihne zastavit na vzdálenost 14 m, zatímco při rychlosti 50 km/h nestačí na stejném úseku ani začít brzdit.“* [7]
- **Pěší zóna** – Nejčastěji se s přirozenými pěšími zónami setkáme při návštěvě nějakého historického města, kdy úzké uličky a historická zástavba nedovolí průjezd automobilům. Nejlepším příkladem takového města jsou italské Benátky, které byly přizpůsobeny pouze lodní dopravě, tudíž v benátských ulicích auta nenajdeme.

Od 60. let 20. století jsou v historických jádrech měst vytvářeny pěší zóny, z nutnosti snížit zahlcení center měst narůstající automobilovou dopravou. Ze začátku zavádění pěších zón měli obchodníci obavy z menšího počtu návštěvníků, kvůli nedostupnosti autem. Průzkum z dánského hlavního města Kodaně ukazuje pravý opak, po zavedení pěší zóny v centru města se návštěvnost postupně zvýšila až čtyřnásobně (viz. Obr.17). [3]

V českých městech se pěší zóny vyskytují nejčastěji v historických centrech měst, kde je doprava většinou povolena pouze rezidentům, kteří si vyřídí povolení k vjezdu a v určitých hodinách je povolen vjezd pro zásobování místních obchodů. *Kolektiv Nadace Partnerství uvádí: „Míra regulace dopravy je předmětem častých diskuzí. V řadě míst je zásobovacích aut a motorizovaných rezidentů tolik, že se efekt pěší zóny vytrácí a naopak se ulice pro pěší stávají nebezpečné.“* [7] Tento problém podle mého názoru trápí krásné historické jihočeské město Český

Krumlov. Loňský rok jsem zde opět zavítala a musím uznat, že pěší zóna v centru města je přeplněná automobily postávajících u penzionů, projíždějícími taxíky a přijíždějícími auty s dalšími turisty.

Koncem 20. století přibývají nové formy pěších zón a obytných zón, kdy se parkovací plochy přesouvají do podzemních garáží nebo do vyčleněných parkovacích budov. Další odvážnější princip je zavádění obytných zón, kdy není povinné zajistit parkovací místa u obytného komplexu, tudíž se vytváří nový systém výstavby, kde se rezidenti rozhodnou, že automobil vlastnit nebudou. Vzniká bezpečnější obytná zóna, která má větší možnosti využití. *Kolektiv Nadace Partnerství uvádí: „V českých podmínkách legislativa zatím tento typ zástavby neumožňuje – investor vždy musí zajistit určitý počet parkovacích stání ve vztahu k budované obytné ploše.“* [7]

Obr.17. Kodaň – průzkum po zavedení pěších zón v centru města

2.3.2 Náměstí

Centrální náměstí je považováno za nejdůležitější část města, jsou zde situovány reprezentativní budovy, je zde vytvořen prostor pro vzájemnou společenskou interakci a možnost různých aktivit, jsou zde vytvořeny příznivé podmínky pro obchod, odpočinek atd. Náměstí vždy tvořilo a tvoří místo hlavního soustředění obyvatel a důležitých společenských akcí, veřejného života.

Kolektiv Nadace Partnerství uvádí: „Již od dob starověkých kultur má náměstí jedinečný význam pro život města – ve starověkých Athénách se na něm scházeli občané, aby rozhodli o důležitých politických otázkách, ve středověku a v pozdějších dobách se na nich odehrávaly trhy zemědělců a řemeslníků z okolních vesnic, ale i reprezentační mocenské události (průvody panovníka, velké církevní slavnosti). [7]

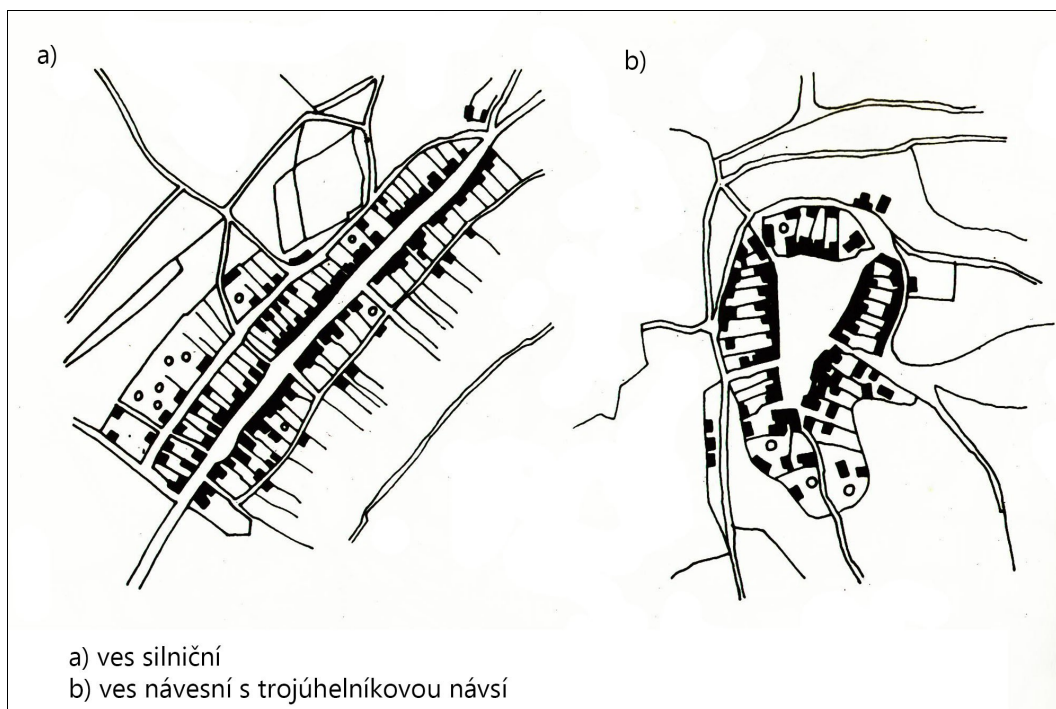
- **Obytná náměstí** – Jiná zajímavá forma náměstí, která vzniká při cíleném projektování měst. Obytná náměstí vytváří polosoukromou zónu mezi bytovými komplexy – tzv. měkký přechod od veřejného prostoru do soukromého prostoru bytů. Na obytném náměstí je patrná větší míra sousedských vztahů, děti využívají vzniklý prostor ke hře, vzniká přirozeně hlídaná lokalita díky navázaným sousedským vztahům.

2.3.3 Náves

Menší formy náměstí najdeme i v různých obcích, vesnicích a městysech, také se zde soustřeďuje veřejné dění, probíhají zde různé trhy, jarmarky a další programy dokreslující společenský život. Na základě zeměpisné oblasti, datace vzniku a formování jednotlivých vesnic vznikaly odlišné typy náměstí například - ulicové, vřetenové, okrouhlicové. Mnohá náměstí v obcích byla poničena například neodborným zásahem při výsadbě zeleně, umístěním konečné točny autobusů a parkovišti. V případě ulicového náměstí, které se vytváří podél hlavní cesty – ulice, může dojít k největšímu poškození díky průtahu hlavní silnice a stále se zvyšující dopravy. V tomto případě náměstí nevytváří pozitivní místo pro trávení volného času, natož pro uskutečnění nějaké akce.

Venkov mimo jiné vytváří charakteristickou atmosféru, kdy se obyvatelé navzájem znají, soukromá zóna se povětšinou stává známá i veřejnosti. Vzniká zajímavá síť vztahů,

kteřé vytváří jednu velkou komunitu. Pobývání ve veřejném prostoru je z těchto důvodů odlišné od městských prostorů, kde nás povětšinou nikdo nezná a my se stáváme neznámým pozorovatelem situace.

Obr.18. Příklady urbanistického seskupení vesničských sídel

2.3.4 Sídlištní prostory mezi panelovou zástavbou

Sídliště se začala vystavovat po 2. světové válce, zejména v 50. letech 20. století pro nutnost z poválečného nedostatku bytů. Budovala se i mimo socialistické země, například v západní Evropě to byla Francie a Švédsko. S přibývajícím technologickým a stavebním pokrokem se panelových výškových domů stavělo stále větší množství, dokonce v 70. letech 20. století to bylo až 821 000 bytů, což bylo považováno za největší stavební počín u nás. V 80. letech se začalo mluvit ze stran veřejnosti i odborníků o špatné kvalitě bydlení na sídlištích. Na přelomu 80. a 90. let se situace vyostřila, lidé nadále nechtěli žít v tak neosobních prostorech se špatnou vybaveností, pro mnohé se sídliště stalo symbolem všeho, co už má skoncovat – byla šedá, uniformní, nelidsky grandiózní. V 90. letech se skončilo s budováním sídlištních celků s výškovými budovami. [6]

Sídliště s výškovými budovami, které nejsou přizpůsobeny měřítku člověka, nevytváří ideální prostor pro vytvoření příjemné atmosféry a tedy k lákání pobytu venku. Velké

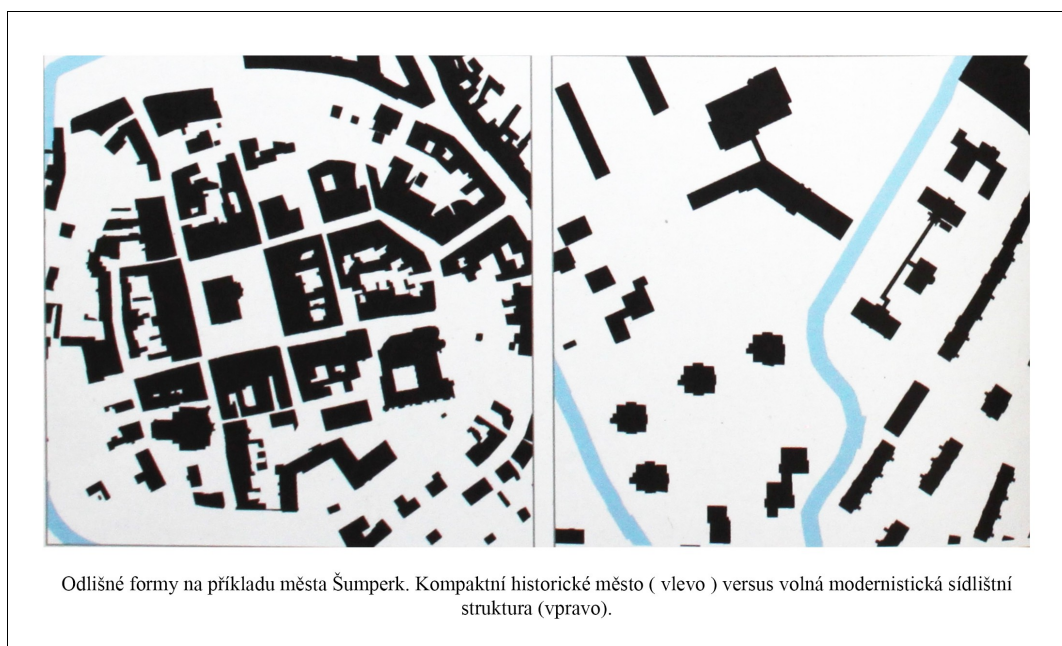
prostory a velké budovy signalizují neosobní, formální a chladné městské prostředí. Jan Gehl říká: „ V místech, kde zastavěné plochy mají velké měřítko a jen se rozpínají, v podstatě neexistují žádné zážitky. Lidským smyslům, které jsou těsně spjaty se silnými, intenzivními pocity, se tam nenabízí vůbec nic.“ [2]

Další problém, a to velmi důležitý je, že sídlištní zástavba skoro vůbec nenabízí ani podněty k tomu jít ven, nevzbuzuje žádnou aktivitu, chybí tu základní místa, kde by mohl člověk trávit volný čas, kromě rozlehlých zatravněných ploch. Tyto plochy alespoň nabízí podnět k dětským hrám, ale v současné době zde můžeme vidět spíše více pejskařů než hrajících si dětí.

V současné době vznikají nové bytové zástavby již z větším komfortem veřejných prostorů. Můžeme vidět uzavřenější plochy uvnitř těchto bloků – tvoří polosoukromou zónu, mohou se podobat tzv „obytným náměstím“ (viz. Kapitola 2.3.2) nebo jsou považovány za vnitrobloky (viz kapitola 2.3.5) Stále však zůstává problém s hustotou obyvatelstva a následným socializováním společnosti viz Obr.19.

Obr.19. Problematika rozlehlých veřejných prostorů s nízkou hustotou osídlení

Obr.20. Město Šumperk – znázornění hustoty osídlení v sídlištní struktuře

Na obrázku číslo 21 uvádím jiný příklad městské zástavby s výškovými budovami, kde je patrný jasný rozdíl ve vyváženosti měřítka, vybaveností a funkcí městského prostoru. V tomto případě se jedná o městskou část Aker Bygdge na nábřeží v norském Oslu (1984 – 1992). Kvalita městského prostoru zde spočívá v široké nabídce obchůdků, kaváren, výloh atd., které jsou v přízemních patrech domů, zkrátka člověk zde má kam jít, tento prostor nás vybízí k aktivitě. Měřítko bytových domů podél hlavní ulice je úměrné, domy stojící za touto řadou jsou už vyšší. Fasády domů jsou členité a naše oči mohou vnímat různé detaily, které jsou tak důležité pro celkovou atmosféru místa. [2]

Obr.21. Městská část Aker Bygdge na nábřeží v norském Oslu

2.3.5 Vnitroblok

Jsou to místa uvnitř blokové zástavby, které vytváří uzavřené společné prostranství pro obyvatele určitého obytného bloku. Jejich existence může mít zásadní vliv na zvýšenou kvalitu veřejného prostoru a celkového života. Vytváří se užší kontakt se sousedy, přirozená bezpečnost – vzájemný přehled o aktivitách v tomto místě, místo pro společné aktivity rodiny i celé komunity. *Kolektiv Nadace Partnerství uvádí: „V převážné většině případů není v současné době potenciál vnitrobloků plně využit. Nejasně definované plochy zaplňují parkující auta nebo trávníky bez úpravy podporující využití.“* [7]

Příklad zdařilé obnovy vnitrobloku uvádím na Obr. 22., realizaci provedl v roce 2011 „ateliér a05“. Původně neudržovaný a z těchto důvodů nevyužívaný vnitroblok se proměnil v kvalitní veřejný prostor, který poskytuje obyvatelům domů možnost různého aktivního vyžití i prostor pro relaxaci.

Obr.22. Obnova vnitrobloku v lokalitě Za Žižkovskou vozovnou, Praha 3

Jako další ukázkou na téma vnitroblok uvádím realizaci, která vznikala v letech 2006 – 2009 jako projekt místních občanů na vlastní náklady. Na ulici Rue Saint Blaise v Paříži byl neudržovaný průchod mezi blokovou zástavbou, který se díky iniciativě místních občanů změnil v průchozí pasáž, která slouží jako místo pro pořádání workshopů, přednášek, také jako ekologická zahrádka, prostor pro odpočinek a pro hraní her...Místní se o správu pasáže starají sami, podíleli se i na samotné výstavbě, z části byl použitý materiál recyklovaný odpad, který darovali místní občané. [16]

Obr. 23. Průchozí vnitroblok na ulici Rue Saint Blaise v Paříži

2.3.6 Park

Parky byly u nás zakládány především na přelomu 19. a začátku 20. století. Parkové plochy jsou velice důležitou a nedílnou součástí města, dotváří městskou různorodost, která je nezbytná pro pokrytí široké poptávky po různých aktivitách. Na parkové plochy jsou kladeny v současné době velké nároky. V ideálním případě by park měl obsahovat několik odlišných platformů pro společenské využití, například pro sport (běhání, in-line bruslení, jízdu na kole), zároveň musí obsahovat chodníky pro bezpečný pohyb chodců, aby nedocházelo ke střetu zájmů. Každý by měl v parku najít místo k odpočinku, jak ve stínu stromů, tak na slunci. V parcích se také pořádají společenské události, jarmarky, výstavy (například mezinárodní letní Flora v Olomouci), dětské dny, oslavy města, koncerty, atd. Z tohoto výčtu různých funkcí lze usuzovat, že park je velice důležitou součástí městského života. Parky také vytváří propojení mezi městskou zelení a parkovou plochou. V nejlepším případě by mělo město nabízet několik parkových ploch, aby byly každému občanovi dostupné v příjemné vzdálenosti od domu.

Obr. 24. Mezinárodní letní trhy Flora Olomouc

2.3.7 Lesopark a příměstský rekreační les

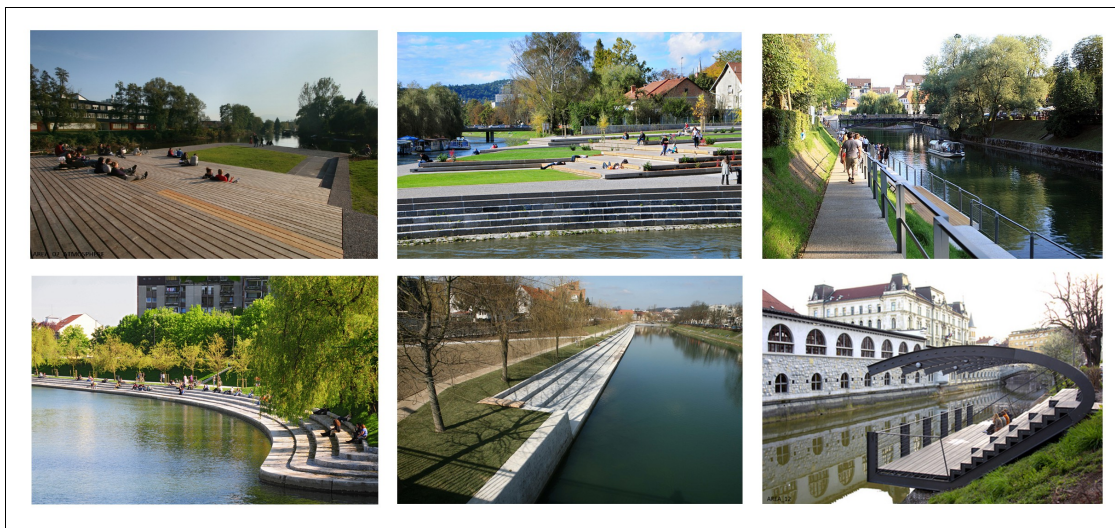
Lesopark vytváří kontaktní vztah člověka s přírodou. V lesoparku nebo příměstském lese bývá úprava podřízena rekreačním požadavkům, neměl by zde chybět mobiliář, zpevněné cesty a možnost občerstvení. Tyto obsažené prvky lákají ve formě výletu mnohem více příznivců, protože nás nabídka občerstvení stimuluje k delšímu pobytu a může být považovaná za určitý cíl cesty. Intenzita využívání těchto rekreačních ploch je semknuta se snadnou dostupností, což znamená že by zde měla vést městská doprava a cyklostezky. *Kolektiv Nadace Partnerství uvádí: „Mnohá velká města usilují o realizaci tzv. zeleného prstence (green belt) - pásu zeleně obepínající město, který vedle environmentálních přínosů nabízí pestré možnosti pro vycházky a vyjíždky na kolech po ucelených trasách a okruzích propojujících jednotlivé části města.“ [7]*

2.3.8 Nábřeží

Města, která mají přístup k vodním tokům mají obrovskou výhodu, získávají na atraktivitě a mají větší potenciál k vytvoření širší nabídky městského života. Voda vytváří velké lákadlo, při využití břehů a plánované výstavbě nábřeží se mnohonásobně zvedá atraktivita místa. Nábřeží nabízejí skvělou možnost sportovního využití, v podobě cyklostezek a pěších tras. Vznikají zde občerstvovací občůdky, které zvyšují zajímavost místa. Lákadlem je také lodní doprava a sportovní vyžití neobvyklým způsobem. Nábřeží v sobě nese obrovský potenciál turistické návštěvnosti, když je zde dobře vybavený spodní parter budov lemující ulici a kvalitní veřejný prostor okolo, tak zde bude zaručeně velká návštěvnost.

Na následujícím obrázku můžeme vidět renovaci břehů podél řeky Ljubljanica v zóně historického centra města Lublaň, která byla realizována v letech 2006 až 2011.

Došlo k renovaci břehu a jejího blízkého okolí v délce toku více jak dva kilometry. Veřejnosti byly zpřístupněny břehy k rekreaci, na břeh navazují nové městské parky, lávka která spojuje břeh s botanickou zahradou Univerzity v Lublani, byla uskutečněna také renovace celého nábřeží.

Obr. 25 Renovace břehů podél řeky Ljubljanica v historickém centru Lublaně

2.3.9 Další specifické prostory

Mezi tyto veřejné prostory zahrnujeme například zastřešené pasáže, které vznikaly při přestavbách metropolí od počátku 19. století, například v Paříži, kde se staly symbolem městského života a nakupování. Pasáže mají zpravidla nápaditě a kreativně zpracované zastřešení, různé geometrické žebrování je vyplněno skleněnými tabulemi. Zastřešení sloužilo tedy jako světlík a zároveň umožňovalo komfortní zónu pro nakupování a trávení volného času v kavárnách i za nepříznivého počasí. Vnitřní prostor těchto historických pasáží je bohatě zdoben, zdi jsou často pojednány mramorem, na podlaze můžeme najít složité mozaiky, celkový dojem z těchto prostorů v nás vyvolává luxusní pocit. Tyto speciální veřejné prostory se budovaly i v jiných městech Evropy (např. Miláno – pasáž Viktora Emanuela II., Praha – pasáž Lucerna, Koruna) i USA. [17]

Tyto zastřešené historické pasáže vytváří spolu s městskou obytnou zástavbou jeden celek, navzájem se podporují. Na rozdíl od toho se v současné době za podobnou funkci prodejních galerií staví velké samostatné bloky – nákupní centra, která často stojí mimo veškeré městské dění a otáčejí se k městu zády pouze zásobovacími dveřmi. *Kolektiv Nada-*

ce Partnerství uvádí: „ Obchodní galerie a do jisté míry i pasáže v současnosti plnohodnotným veřejným prostorem nejsou, jak z hlediska omezené přístupnosti v čase, tak i kontrolou zúženého spektra povolených aktivit (nakupování, posezení v kavárně nebo na lavičce) a vykázním v případě nedodržení těchto vlastníkem stanovených pravidel.“ [7]

Obr. 26. Ukázka výběru pasáží v Paříži

Dalším specifickým veřejným prostorem jsou například prostory před reprezentativními a významnými budovami, které mají podpořit budovy v její kráse a nechat je vyniknout. Slouží také pro shromáždění více lidí, například před divadelním představením. U těchto prostor může nastat problém, když v těchto budovách (muzeum, divadlo, radnice) neprobíhá žádná aktivita. Tyto budovy zřídka kdy obsahují vybavenost spodního parteru, aby byla podnětována vzájemná interakce a prostor, který je nejlépe lidem ožil.

Obr. 27. Příklady oživení veřejného prostoru u významných budov

2.4 Současná podpora utváření veřejného prostoru

V současné době jsme svědky veřejného prostoru, který má mnohdy nepřijatelné podmínky pro pobyt v něm a pro vznik volitelných a společenských aktivit. Můžeme být svědky zvyšujícího se zájmu společnosti o to, v jakém prostředí žijí. Změnila se doba, člověk je svobodnější, ve většině případech může říkat co si myslí, pracovat na čem chce, podporovat to co chce. V tomto shledávám ten největší pokrok, nemusíme přeci čekat až za nás někdo něco spraví, můžeme se sami postarat o to, aby vzniklo něco nového. Svědky jsou tomu různé občanské fóra, festivaly, knihy, organizace a soutěže podporující dění ve veřejném prostoru a jejich hmatatelné a viditelné výsledky. *Jan Gehl říká: „Existují velké náhrady toho, co bylo ztraceno. Právě proto skutečnost, že stále existuje široká kritika zanedbaných veřejných prostranství, nutí k zamyšlení. Něco chybí.“* [3]

2.4.1 Podpora obnovy veřejného prostoru v České republice

V České republice se rozšiřuje povědomí o projektu Městské zásahy. Tento projekt původně vznikl pro město Bratislava na Slovensku, průkopníkem byl architektonický ateliér „Vallo Sadovsky Architects“. Principem tohoto projektu je, že každý může vypracovat návrh pro zlepšení jakéhokoli místa ve městě, kde projekt zrovna probíhá. Na konci projektu proběhne výstava, kde má každý z účastníků možnost seznámit se i s ostatními publikovanými návrhy. Díky iniciativě pořadatelů a lidí, kteří mají k veřejnému prostoru co dodat a potřebu se vyjádřit, vzniklo několik velice zajímavých návrhů pro úpravy veřejných prostranství. Již vzniklé návrhy se týkají prozatím pěti měst v České republice a to Prahy, Brna, Jablonce na Nisou, Ostravy a Kladna, dalším městem v pořadí je Zlín.

Autoři projektu Městské zásahy říkají: „Projekt je místem, kde se mohou potkat vícere zájmy: obyvatel města, městských úředníků, architektů, umělců, mudrlantů i odborníků. Projekt nemá generovat zisk nebo bombastické sliby, má se pokusit něco změnit. Zároveň představuje i způsob jak ukázat další kroky a možnosti při tvorbě veřejného prostoru. Pokouší se otočit klasický způsob distribuce městských zakázek a bez nároku na honorář a bez čekání na výzvu pomoci městu a okolí.“ [18]

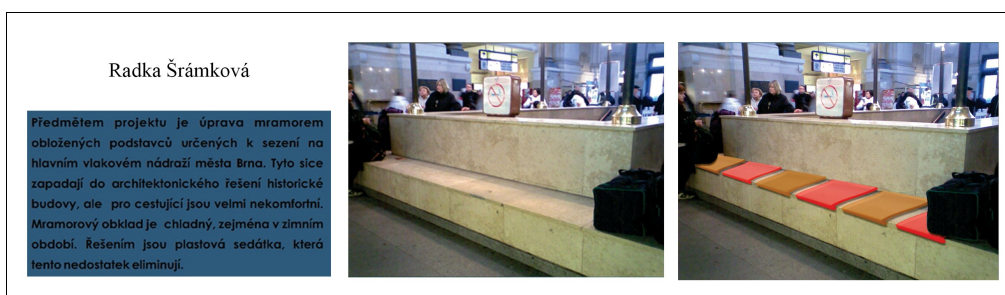
Na základě množství odevzdaných návrhů lze usuzovat, že lidi téma veřejného prostoru opravdu zajímá a chtějí zlepšit jeho kvalitu. Pro město Prahu, kde projekt probíhal

v roce 2010 bylo prezentováno 81 konkrétních návrhů. Na základě tohoto zřejmého úspěchu se s projektem pokračovalo v Brně v roce 2011, tentokrát bylo odevzdáno 197 návrhů od 160 různých autorů a autorských týmů. Zájem zasáhnout svým návrhem do městského prostředí v Jablonci nad Nisou mělo 25 autorských týmů se 40 návrhy. V Ostravě v roce 2013 architekti, studenti i široká veřejnost odevzdali 58 návrhů na změnu. V Kladně probíhal projekt Městské zásahy taktéž v roce 2013, celkem se sešlo 38 návrhů od 20 autorů.

Zájem společnosti o veřejný prostor můžeme spatřovat také v účasti na různých festivalech, které se snaží ukázat „své“ město. Po celé republice probíhá festival „Den architektury“, v Praze je ještě další možnost získat nové poznání na festivalu „Zažij město jinak“. Existují také různé aktivistické sdružení, např. „Žít Brno“ nebo „Letná sobě“. Díky možnosti využívání masmédií je také v oblibě komentovat a vznášet návrhy na občanských fórech jednotlivých měst. Lidé tak mohou svými podmětnými názory nebo peticemi zastavit nebo započít stavbu určitého projektu. [18]

Na obrázku 28 až 31 můžeme vidět několik ukázek z odevzdaných návrhů do projektu Městské zásahy pro město Brno. Zainteresovaní lidé opravdu měli zájem i o řešení a zlepšení detailů (viz. Obr. 28.), tak i o návrhy zahrnující větší plošnou část ve veřejném prostoru, jako úpravy jednotlivých čtvrtí a nárožních prostorů nebo náměstí a podchodů.

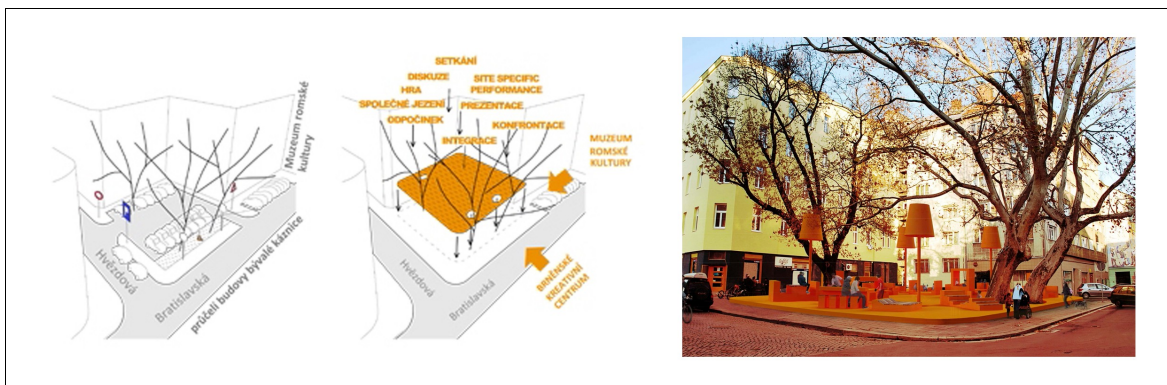
Všechny obrazové ukázky, které jsem sem umístila mě zaujaly, svým nadhledem a vtípem. Ať už se někomu může zdát návrh skvělý či průměrný, rozhodně je tohle řešení prospěšnější než stávající stav všech znázorněných míst a je chválihodné, že si těchto evidentně problematických míst někdo všiml a snažil se o jejich zlepšení bez nároku na odměnu. Šlo jen o to, zobrazit svůj názor a předložit nové a lepší řešení a seznámit s ním širší veřejnost.

Obr. 28. Městské zásahy Brno – autor návrhu: Radka Šrámková

Obr. 29. Městské zásahy Brno – autor návrhu: ateliér RAW

Obr. 30. Městské zásahy Brno – autor návrhu: Pavel Buryška

Obr. 31. Městské zásahy Brno – autor návrhu: Iva Šimberová

Můj názor na vznik projektu Městské zásahy je velice pozitivní, myslím, že lidé zapojení do projektu v něm vidí velkou naději a snad i vizi v lepší společnost a lepší životní prostředí, které nás obklopuje a ovlivňuje.

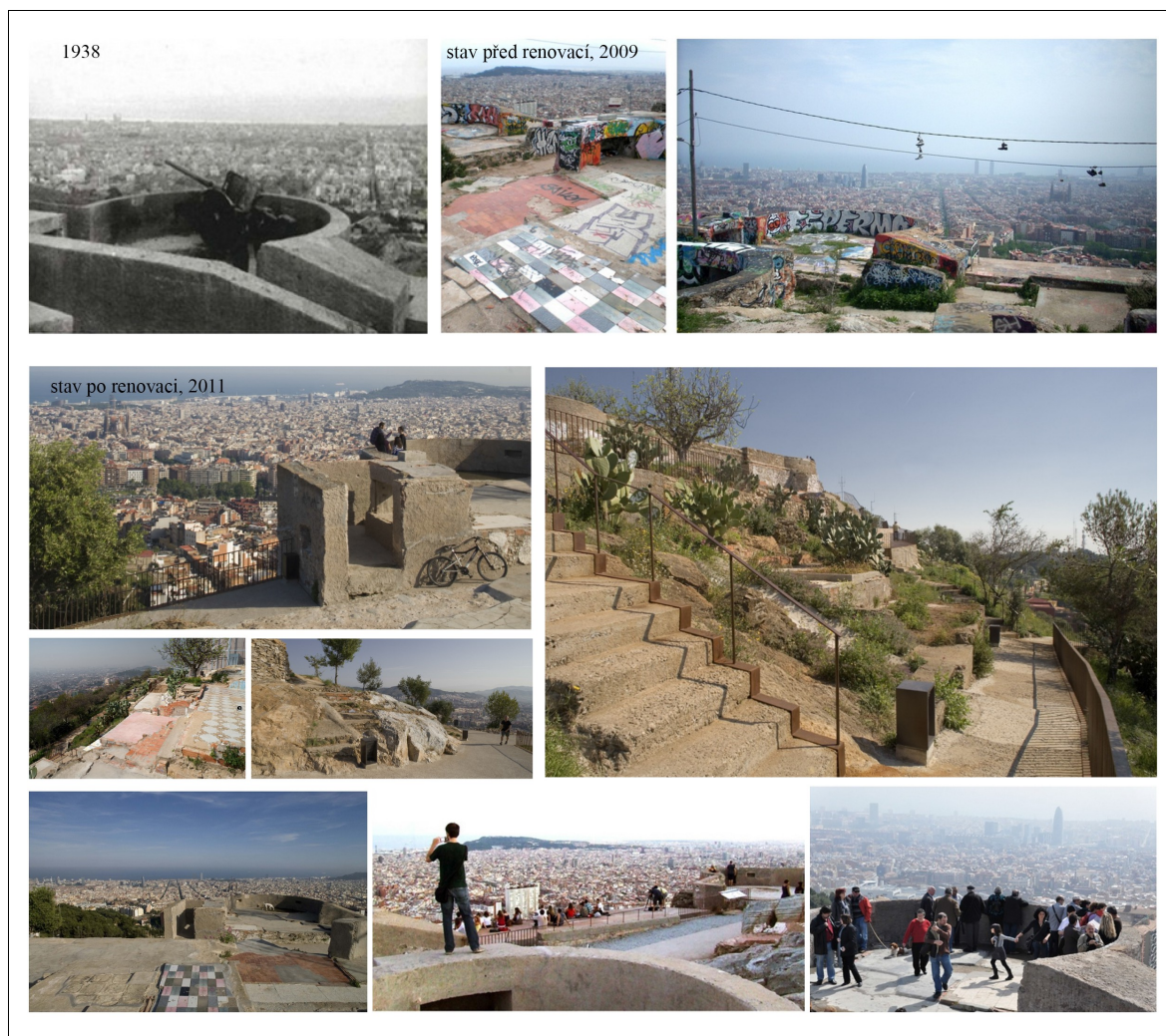
2.4.2 Podpora obnovy veřejného prostoru v evropském měřítku

V této kapitole bych se velice ráda zmínila o soutěži „European Prize for Urban Public Space“ a programu, který předcházel jejímu vzniku. Tato platforma pro Evropskou cenu za obnovu veřejného prostoru vznikla díky iniciativě Centra současné kultury v Barceloně (CCCB). Program byl zřízen po výstavě „znovudobytí Evropy“, která se konala v CCCB v roce 1999, s cílem nabídnout svědectví o procesu rehabilitace veřejných prostranství, které se vyskytovalo v mnoha evropských městech. Cílem ceny je rozpoznat a podporovat veřejný charakter městských prostorů a jejich kapacit pro podporu sociální soudržnosti. Tato cena a celý program je jedinečný, uznává a podporuje veřejné a všeobecně přístupné prostranství a působí jako jediný oficiální program tohoto druhu v Evropě. Program byl založen v roce 2000, tehdy se přihlásilo 81 projektů ze 14 zemí Evropy; v roce 2012 bylo přihlášeno 347 projektů z 36 evropských zemí, cena je udělována každé dva roky. K projektu o podporu veřejného prostoru se od svého vzniku k instituci Centra současné kultury v Barceloně připojili další významné instituce a tudíž se může vliv tohoto programu výrazně rozšiřovat do různých koutů Evropy, mezi tyto instituce patří: The Architecture Foundation (Londýn), the Architekturzentrum Wien (Vídeň), the Cité de l'Architecture et du Patrimoine (Paříž), the Museum of Finnish Architecture (Helsinky), the Deutsches Architekturmuseum (Frankfurt), the Museum of Architecture and Design (Lublaň).

Jak jsem již zmínila, Evropská cena za obnovu veřejného prostoru se uděluje každé dva roky. V roce 2014 byla uzavírka pro odevzdání návrhu na konci ledna, vyhlášení vítězných návrhů proběhne na konci dubna tohoto roku. Z těchto důvodů bych ráda prezentovala prozatím nejaktuálnější vítězné návrhy z roku 2012. Ukázka na Obr. 32. je realizace úprav veřejného prostoru v Barceloně - „Terénní úpravy a lepší přístupnost k vyhlídce, kde se pozůstatky protiletadlové zbraně zkombinovaly s pozdější výstavbou chudinské vesnice“. Dovolím si uvést krátký exkurz do příběhu, který se váže k tomuto místu.

Během španělské občanské války fašistické italské letectvo používalo Barcelonu jako první testovací zemi v použití brutální taktiky „kobercového náletu“, která se nakonec stala běžnou praxí ve druhé světové válce. Barcelona měla jako jedinou obranu rozsáhlou síť podzemních protiletadlových krytů, které postavili obyvatelé města a systém stanovišť

protiletadlových zbraní. První z nich byla umístěna na horní části kopce Turó de la Rovira, který je s výškou 262 metrů nejvyšším vrcholem v barcelonské městské struktuře. V poválečném období, kdy byl nedostatek bydlení, byly pozůstatky vybudovaného obranného stanoviště využity pro bydlení, vzniklo zde několik chatrčí, které si lidé tvořivě vyzdobili, aby zlepšili svůj každodenní prostor k obývání. Poslední chatrč byla zbořena krátce před Olympijskými hrami v roce 1992. Následujících 17 let místo chátralo a začalo se zapomínat na naschromážděné fragmenty z historie. V roce 2009 byl z iniciativy městské části Horta Guinardó naplánován projekt na obnovu tohoto místa a vytvoření rozhledny. Renovace probíhala co nejvíce decentně, aby vynikly již nashromážděné fragmenty.

Obr. 32. Vítězný návrh soutěže „European Prize for Urban Public Space“ v roce 2012

Druhým vítězným návrhem je renovace nábřeží řeky Ljubljanica v zóně historického centra města Lublaň, o které jsem se již detailněji zmínila (viz. kapitola 2.3.8 Nábřeží).

Vzhledem k rozsáhlosti tohoto tématu, které mě velice zaujalo, jsem se rozhodla zpracovat a prohloubit téma obnovy veřejného prostoru na evropské úrovni v příloze č.1 projektové dokumentace, kde uvádím mnoho dalších realizací s bohatou obrozovou přílohou a doplňujícími texty.

3 MĚSTO NAPAJEDLA – VSTUPNÍ INFORMACE

Podle Schulze se může objektivně nahlížet na konkrétní prostor, který je obýván pouze tehdy, je-li zahrnuta do celkového vnímání jak přírodní podoba krajiny, tak i sídla vytvořená člověkem. Proto bych chtěla v této kapitole uvést základní geografickou charakteristiku místa, která utváří genius loci krajiny a důležité historické souvislosti, které utvářely vznik města. Další podkapitolou je průmyslová činnost v Napajedlích, díky které se Napajedla stala důležitým centrem na Moravě s celostátním vřhlem. Zmiňuji se také o společenské aktivitě v kulturních spolcích, které významně utvářejí kulturu města, povědomí člověka a prohlubují navázání bližšího vztahu s daným prostorem. *Christian Norberg-Schulz říká : „Osobní identifikace člověka předpokládá identitu místa.“ [8]*

„Genius loci je římský pojem. Podle přesvědčení starých Římanů má každá „nezávislá“ bytost svého genia, ochranného ducha. Tento duch dává lidem i místům život, doprovází je od narození do smrti a určuje jejich charakter či povahu.“ uvádí Christian Norberg-Schulz v knize Genius loci. [8]

3.1 Utváření krajiny

„Při návštěvě cizího města nás obvykle upoutá jeho zvláštní charakter, který se stává důležitou součástí naší zkušenosti. Také krajiny mají svůj charakter, někdy zvlášť „přírodní“ povahy. Tak hovoříme o „neplodné“ a „úrodné“, o „přívětivé“ a „hrozivé“ krajině. Obecně musíme zdůraznit, že všechna místa mají charakter a že charakter je základním způsobem, jakým je nám svět „dán“. Do jisté míry je charakter místa funkcí času; mění se s ročním obdobím, s denní dobou a počasím, tj. s faktory, které především určují odlišné světelné podmínky.“, uvádí Christian Norberg-Schulz. [8]

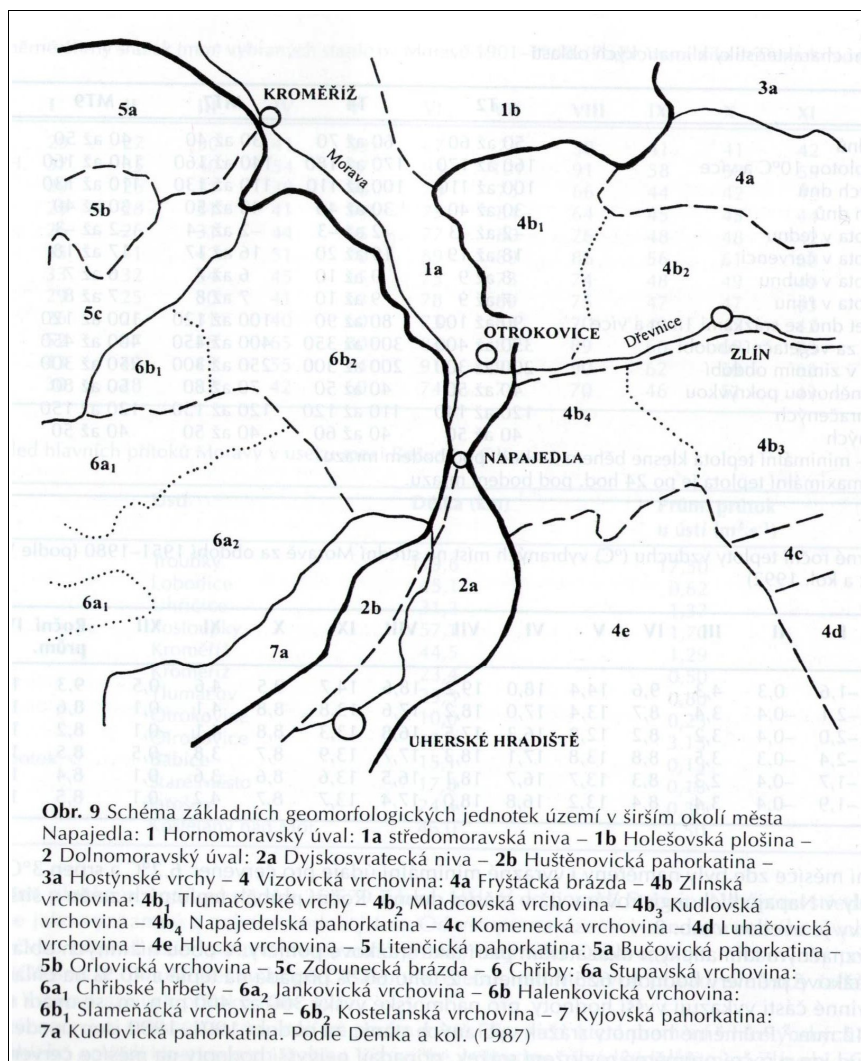
Christian Norberg-Schulz krajinu popisuje jako základní fenomén, který utváří daný prostor. Mezi typické a totalitní fenomény, které můžeme v krajině nalézt řadí: romantickou, kosmickou a klasickou krajinu. Různá konkrétní místa se mohou stát samozřejmě syntézou těchto základních charakterů, takovou krajinu potom nazýváme komplexní. Důležité je si uvědomit, že na základě takového rozčlenění charakterů přírodního místa na nás krajina působí vždy odlišně. Při hledání a určování základního charakteru přírodního místa je velice důležité uvědomovat si měřítko krajinného reliéfu ve vztahu k lidem

a naopak. Ráda bych se tedy v krátkosti zmínila o archetypech, které určují tyto druhy krajin na základě kterých vyplyne pojmenovatelný charakter napajedelské krajiny. Romantická krajina je poměrně nesouvislá a různorodá, najdeme zde mnohé přírodní elementy. V romantické krajině na nás působí síla hor, soutěsek, vodních elementů, hlubokých lesů a nestálost v podobě střídání ročních období. Pověšinou v takové krajině nevidíme rozlehlost nebe v celé jeho šíři a velikosti, vznikají zde uzavřená a různá místa. Kosmická krajina působí na člověka neuchopitelně, typickým fenoménem je pouštní krajina. V poušti se setkáváme s jednoznačností a trvalou neměnností, ani rámeček času nezměnil její podobu. Nebe se zde rozprostírá do nekonečných dálek a krajina je zbavená jakékoli odlišnosti díky její rozlehlosti a monotónnosti. Klasickou krajinu si nejlépe představíme pod fenoménem řecké krajiny, která není ani monotónní ani rozmanitá, spíše se zde nachází srozumitelná kompozice složená z jednotlivých rozlišitelných prvků. Světlo je zde silné a stejnoměrně rozptýlené. Charakter napajedelské krajiny je na základě předchozí analýzy syntézou romantické a klasické krajiny. Charakter romantické krajiny můžeme vnímat v její plošné různorodosti, nachází se zde lesy, kopce a vodní prvek v podobě řeky Moravy. Klasickou krajinu můžeme chápat v jejím umírněném měřítku, které na nás působí lidsky a přehledně.

Krajina vytváří základní existenciální významy a obsahy, které předurčují vznik umělých sídel vytvořených lidmi. Člověk si tak staví svůj mikrosvět v charakteristické krajině, která vymezuje daný prostor jako známé místo a vytváří se tak „vnitřní“ místa v krajině, která Christian Norberg Schulz popisuje jako významuplná.

Město Napajedla má významnou geografickou polohu, leží na jihovýchodním konci Hornomoravského úvalu. Na tomto území je úrodná zemědělská půda, která se vytvořila díky náplavám řeky Moravy. Tyto základní kameny utvořily výhodné místo pro obývání. Přes oblast Napajedel byly vedeny také významné kupecké cesty a obchodní stezky. Po staletí využívaly obchodní i vojenské karavany brod na řece Moravě při cestě od Baltu do středomoří a zpět, kde napojily své koně a našly zde na své cestě zázemí. Odtud můžeme dokládat také vznik názvu města. Od počátku osídlování oblasti byla Napajedla omezena řekou Moravou, která obtéká Napajedla na západní straně. Oblast Napajedel leží na rozhraní tří regionů – Hané, Valašska a Slovácka.

„Napajedla a jejich okolí patří do Karpatské provincie. Pásmo Středomoravských Karpat - Chřibů, je odděleno od navazující Vizovické pahorkatiny Hornomoravským a Dolnomoravským úvalem, které se stýkají právě u Napajedel v Moravské bráně. Mezi Napajedly a Spytihněví začíná vnější nejvýchodnější vedlejší hřeben Chřibů kopcem Marková (338 m.n.m.), který přechází u Halenkovic v hlavní hřeben, vedoucí přes Budačinu, Komínky, Jílovou na Brdo (587 m.n.m.). Východně od Napajedelské brány se zvedá Vizovická vrchovina, která začíná Kalvárii (260 m.n.m) nad městem, dále se zvyšuje jen pozvolně a až u Karlovic a za Komárovem dosahuje výšky kolem 350 metrů. Oba svahy nad Napajedelskou bránou jsou významnou ukázkou svahu vzniklých tektonickými poruchami.“ [19]

Obr.33. Schéma základních geomorfologických jednotek území v širším okolí města Napajedla

3.2 Historie města

„Historické nálezy dokazují osídlení tohoto místa již v době kamenné (40 000 – 30 000 let př. n. l.). V dalším vývojovém období (gravettien, 30 000 – 20 000 let př. n. l.) je na katastru Napajedel doloženo sedm pravěkých sídlišť.“ [12]

První doložený historický záznam o městečku je z roku 1355. Ve 14. století měla Napajedla městskou samosprávu a řídila se městským právem. Bylo zde zavedeno mýto a panovaly zde dobré podmínky pro obchodování a trhy. Díky výhodné poloze městečka byla Napajedla starobylým dědičným majetkem a později se stala prosperujícím zástavním

panstvím. Z historických pramenů se dozvídáme, že na počátku 16. století drželi nad městečkem vládu Žerotínové po dobu 60 let. Po jejich vládě nastupuje rod Vartenberků, který v 17. století následuje rod Rotalů. Tento rod se stal významným v dějinách města, přispěli rozšířením městečka o další části. Rotalové po sobě v Napajedlích zanechali významné architektonické stavby, například barokní zámek pro poslední dědičku rodu Rotalů. Zámek navrhl vídeňský architekt Grimm. Mezi další stavební památky patří barokní fara, kostel, panské domy a zájezdní hostinec. V historickém sledu významně ovlivnili vývoj města páni ze Stockau. Za jejich vlády byla ve městě postavena nová škola, cukrovar a byl zmodernizován pivovar.

Napajedla se stala od 18. století vyhledávaným lázeňským místem. *„Sirnaté léčivé prameny, které vyvěraly v prostoru pod horou Maková, byly svým složením podobné luhačovickým minerálním vodám. Lázeňské budovy stávaly na pravém břehu řeky Moravy. Nad nimi se rozkládal udržovaný lázeňský park. V areálu lázní byla také lékárna, společenský sál, kde se konaly koncerty a hrávalo divadlo, taneční sál atp. Lázně sloužily svému účelu až do roku 1872. Zanikly při rozvoji moderního podnikání a díky stavbě železnice.“* [12]

Koncem 19. století se o opětovný vzestup města zasloužil Aristides Baltazzi (1853 – 1914), člen evropského bankéřského rodu, který se oženil s Marií ze Stockau (1859 – 1941). Aristides Baltazzi navázal na předešlé pokusy pánů ze Stockau v chovu koní a rozšířil hřebčín. Významným datem se stal rok 1886, kdy zde hrabě Baltazzi začal chovat anglické plnokrevníky. Od této doby stoupl věhlas Napajedel, vídeňská smetánka začala jezdit na proslulé aukce plnokrevníku, které se pořádaly v zámeckém parku. Do roku 1902 Baltazziovi vlastnili v rámci velkostatku: cukrovar, pivovar, palírnu, mlýn, vodní pilu a dvě cihelny. Z důvodu zadlužení velkostatku a potřebě dostatečných financí na chov koní, začali Baltazziovi podniky a pozemky odprodávat. Po smrti A. Baltazziho v roce 1914 se ujala napajedelského panství vdova Marie Baltazzi. Napajedelské panství bylo zadluženo a muselo být roku 1935 dáno do dražby. Roku 1935 kupuje pozemky a usedlosti J.A.Bařa, který vytvořil ze zámku své reprezentační sídlo. Hřebčín byl postátněn, a díky Ministerstvu zemědělství ČSR zůstal zachován s tradičním programem. V dnešní době je napajedelský hřebčín stále jedním z nejvýznamnějších producentů koní v České republice.

Napajedla se stala v polovině 19. století sídlem soudního okresu, to mělo za význam nastávající rozvoj města. Město si obhájilo tuto pozici až do roku 1948. Život v Napajedlích rostl a díky zvyšující se prosperitě byla povýšena v roce 1898 na město Františkem Josefem I. Tato událost zahájila další rozvoj města, začala se výrazně měnit jeho podoba a vznikaly lepší podmínky pro život a občanů.

Byla vybudována městská kanalizace, zlepšilo se spojení s okolím – vznikají nové cesty do okolních obcí a nový železniční most přes řeku Moravu. Městská správa se také zasloužila o vydláždění centra obce, rozšíření hřbitova a restaurování kostela sv. Bartoloměje. Významným počinem bylo zahájení stavby nové budovy radnice, která byla slavnostně otevřena v roce 1904. Radnice je postavená podle projektu architekta Dominika Feye. Následně se budují další významné stavby v centrální části města. V roce 1905 je to budova hasičského skladiště společně se stravovací stanicí na radničním dvoře. Budova sokolovny, přiléhající k radničnímu dvoru se dokončila v roce 1911.

První světová válka zvyšující se rozvoj města zastavila. Hospodářská situace se odchodem mužů do války zkomplikovala.

„V Období První republiky mělo na další vývoj Napajedel vliv nedaleké město Zlín, kde se začalo rozvíjet podnikání firmy Baťa, které změnilo nejen samotnou obec Zlín, ale i celou střední Moravu a později výrazně zasahovalo i do dění celonárodního.“ [11]. V roce 1932 koupil Jan Antonín Baťa napajedelský cukrovar, z kterého vybudoval podnik Fatra, kde se začaly vyrábět protiplýnové masky. V té době již existoval a velice dobře prosperoval podnik Slavia, který založili bratři Paříkové. Vyráběli se zde zemědělské stroje a naftové motory. Do roku 1935 byl nejvýznamnějším podnikem v Napajedlech. V druhé polovině 30. let se stavěly nové byty pro zaměstnance rozrůstajících se firem – Fatry a Slavie. Důležitým počinem byla také regulace řeky Moravy, kdy byl vybudován plavební kanál z Otrokovic přes Napajedla až do Rohatce. *„Řeka Morava by se mohla stát v budoucnu zdrojem obživy a blahobytu celého kraje.“* [12]

„Za druhé světové války došlo k zásadním změnám v každodenním životě obyvatel, ať se jedná o zásobování nebo společenský život, který byl omezen na nejmenší míru. Od počátku války byly zavedeny lístky na potraviny, přiděl potravin a základních potřeb

byl zcela nedostačující. Deprimující byla samotná přítomnost německých vojáků, kteří v Napajedlích od prvních dnů obsadili radnici a sokolovnu.“ [11]

V roce 1948 s příchodem nového režimu do České země Napajedla ztratila postavení okresního soudního města, byla správně připojena ke gottwaldovskému okresu.

Při územní reorganizaci v roce 1960 zůstala Napajedla součástí okresu Gottwaldov. Místní národní výbor v Napajedlích byl přejmenován na Městský národní výbor, což znamenalo získání větších privilegií. Napajedla se začala zvelebovat, největším počinem tohoto rázu bylo vybudování rekreačního střediska na Pahrbku, které bylo dokončeno v roce 1967. Součástí střediska byla písčná pláž, restaurační zařízení, půjčovna lodí, kemp a rekreační chatky.

„Po druhé světové válce, s nástupem nového režimu, došlo k devastaci některých napajedelských památek. Budova starého zámku byla dána k dispozici učilišti pracovních záloh, přízemní prostory byly pronajímány na obchody. Nejstarší část objektu (císařské úřady) byla prodána městem soukromé osobě. Z památkového hlediska byly tyto objekty téměř zničeny. Nový zámek byl firmě Baťa konfiskován, vnitřní zařízení rozprodáno v aukci. Zámecké skleníky byly zbourány a na jejich místech byl postaven Závodní klub. V prostoru zámeckého parku, chráněného přírodního území, vybudovány tenisové kurty a házenkářské hřiště. Z budovy gotického kláštera zmizelo jeho pseudogotické průčelí a nahradil ho nápis učňovská škola. Z klášterní kaple byly po desítky let šatny pro učně.“ [12]

V 70. letech proběhla „socialistická“ proměna města. Vzhledem k nedostatku bytů probíhala necitelná výstavba sídlišť Nábřeží – střed a Nábřeží – sever. Výstavbě předcházelo zbourání desítek rodinných domů podél řeky Moravy a následné zastavení pozemků. Výstavba bytů byla nutná kvůli nárůstu obyvatel, kteří přišli do Napajedel za prací. Mezi léty 1970 a 1980 přírůstek obyvatel činil až 2000 lidí. V roce 1976 byla v Napajedlích zavedena městská hromadná doprava.

Po roce 1989 se otevřela cesta soukromému podnikání. K zásadním změnám došlo v obou výrobních podnicích, Fatře a ČKD Slavia. Střed města byl vyhlášen chráněným památkovým územím.

V současné době žije v Napajedlích 7470 obyvatel. Město je součástí Zlínského kraje s pověřeným městským úřadem k vykonání státní správy v okolních obcích. [12]

Vývoj obyvatelstva a počtu domů v Napajedlích od 17. století do roku 1990										
Rok	1640	1715	1771	1777	1787	1791	1834	1850	1869	1880
Počet obyvatel	cca 1000	1366	2130	2255	2305	2293	2389	2601	3041	3404
Počet domu	378	392	394	412	...	522	586
Rok	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1990
Počet obyvatel	3601	3769	3793	3600	3922	3996	5463	5790	7747	7752
Počet domu	610	618	670	688	779	...	1048	1125	1168	...

Obr. 34. Vývoj obyvatelstva a počet domů v Napajedlích od 17. století do roku 1990

3.3 Rozvoj Průmyslu

„Napajedla jsou významným průmyslovým centrem celostátního významu. Patří ke Zlínsko-otrokovické průmyslové aglomeraci, jedné z nejvyspělejších v celé republice. Prvními průmyslovými podniky byly potravinářské závody, které patřily velkostatku.“ [20]

Baltazziovi do roku 1902 vlastnili v rámci velkostatku: cukrovar, pivovar, palírnu, mlýn, vodní pilu a dvě cihelny. Z důvodu zadlužení velkostatku a potřebě dostatečných financí na chov koní, začali Baltazziovi podniky a pozemky odprodávat. V majetku jim zůstala jen parní pila, cihelna a kamenné lomy, které byly minimálně využívány.

Největší závod, cukrovar, byl založený v roce 1836, odprodán byl v roce 1902. Novým majitelem se stala firma Vykoukal – Kořán - Soukal. Po dvou letech se změnil majitel a vytvořila se nová společnost spol. s.r.o., ředitelem se stal doktor Cyril Seifert. Cukrovar si pronajímal pozemky z velkostatku o výměře cca 1421 ha, kde pěstoval řepu. V roce 1932 byla výroba cukru zastavena, z důvodu ztráty odbytiště. Napajedelský cukrovar koupil v roce 1932 Jan Antonín Baťa a založil zde podnik Fatra.

Druhý významný podnik v Napajedlích byl pivovar, o kterém je nejstarší zmínka z roku 1599. Pivovar byl v provozu až do roku 1912, kdy byla ukončena výroba. „Poté při-

padl jarošovskému pivovaru, který zde měl sklady piva, ledovnu a za války sušírnu zeleniny.“ [11]

Palírna byla založena již v roce 1759. Největšího rozmachu doznala za majitelství rodiny Löwy, kdy byla známá jako První moravská pálenice slivovice a borovičky. Po druhé světové válce byla tato budova zčásti přestavěna na byty. [12]

„V roce 1902 byl založen jeden z největších průmyslových závodů ve městě – strojírenská výroba bratří Paříkových. Její prvopočátky jsou spojeny s malou strojírnou, která bývala na tzv. solárně. Zpočátku zaměstnávali 25 až 35 dělníků. Ve dvacátých letech, kdy už postavili novou slévárnu, stoupl jejich počet na 60. Paříkova továrna začala vyrábět hospodářské stroje, jízdní kola, slévárenské polotovary. V roce 1912 vyvinuli první benzínový motor, následoval druhý typ. Velký rozmach této továrny nastal po první světové válce.“ [11] V roce 1930 zaměstnávali bratři Paříkové 500 lidí, po válce v roce 1946 počet zaměstnanců stoupl na 800 a později až na 1200. Továrna po většinu doby od roku 1945 neměla právní samostatnost (s výjimkou let 1950 - 1958) a byla součástí větších výrobních celků (Agrostroj, Motor Union, Čs. Závody naftových motorů, ČKD). V současné době nese svůj původní název - Slavia a.s.

„Největším průmyslovým podnikem v Napajedlích je Fatra a.s. Byla založena roku 1935 na místě bývalého cukrovaru firmou Baťa a.s. V továrně se vyrábělo pryžové zboží, v době ohrožení republiky zejména plynové masky. V roce založení zde pracovalo 150 zaměstnanců a jejich počet se během tří let zvedl na více než šestinásobek. Po celé poválečné období měla Fatra mezi 2000 až 2500 zaměstnanců. Výroba se přeorientovala na zpracování plastů a v tomto směru patří mezi největší podniky nejen v České republice, ale i ve střední Evropě. Hlavními základními surovinami jsou polyolefiny a PVC. Ve výrobním programu jsou podlahoviny, izolační fólie, vrstvené folie, PVC trubky a profily, optické kabely atd.“ [20] Od roku 1992 je podnik Fatra samostatnou a.s.

3.4 Divadelní, spolková a folklórní činnost v Napajedlích

Napajedla byla a stále jsou místem s bohatou nabídkou kulturních a společenských akcí. Od 18. století se v Napajedlích formuje divadelní kultura, která zde stále přetrvává a těší se velké oblibě. Hraje se loutkové divadlo, které má vysokou uměleckou úroveň.

Činnost ochotnického divadla v Napajedlích zaznamenáváme od 18. století, a stále má významný dopad na dnešní kulturní scénu města. O prohlubování kulturního povědomí se zasloužily spolky, které byly zakládány od druhé poloviny 19. století. Znáмым folklórním souborem, který udržuje kulturní tradice v Napajedlích je taneční soubor Radovan, který byl založen v roce 1953 a patřil řadu let mezi nejvýznamnější na Moravě.

3.4.1 Divadelní činnost v Napajedlích

„Zájem o tento druh umění můžeme v obci vysledovat až do 18. století, a to v souvislosti se zámeckým divadlem a divadelními aktivitami iniciovanými šlechtou.“ Od 19. století se rozvíjí ochotnické divadlo, hrávalo se v sále místních lázní a škole. Se zakládáním spolků, od druhé poloviny 19. století, divadelní činnost zintenzivněla. „První písemná zmínka o ochotnících v Napajedlích je v divadelních stanovách spolkového archivu datována na rok 1871.“ [21]

„Divadlo se hrávalo v rámci Čtenářského spolku, později v rámci Sokola, Orla, Skauta.“ [11] Ochotnické divadlo mělo v Napajedlích vždy velký potenciál, vždy se snažili o konfrontaci s divadelními spolky a uměleckou činností z jiných měst. Ochotníci zajížděli při nácviu nových her do profesionálních divadel, například do Brna. *„Po různých peripetiích s místy kde mohlo divadlo hrávat i s existenčními podmínkami se ochotnické divadlo udrželo v Napajedlích až do 50. let 20. století. Tehdy v Napajedlích působily dva podnikové soubory a to Vojan závodního klubu Slavia a soubor závodního klubu Fatra. V roce 1959 došlo ke sloučení obou souborů a po vzájemné dohodě byl, s úctou k hereckému projevu, požádán Zdeněk Štěpánek, zdali by divadlo mohlo nést jeho jméno. Sídlem souboru se stal nově zbudovaný Klub kultury v zámeckém parku.“* [20]

V současné době má divadelní soubor Zdeňka Štěpánka 35 členů. Soubor pořádá mimo svou produkci divadelních her i další kulturní akce jako jsou například: Svatováclavské slavnosti (od roku 1998), Divadelní festival ochotnických souborů Napajedla (od roku 1956), Divadelní festival pro děti a mládež (od roku 2006). *„Napajedelské divadelní festivaly jsou kvalitní kulturní akcí, uznávaným kolbištěm a zároveň vyhledávaným místem setkání divadelních ochotníků z celé České republiky i v současnosti.“* [11]

V Napajedlích je velká tradice loutkového divadla, která sahá podle písemných nálezů (záznamů z představení) do roku 1905. Napajedelský soubor loutkového divadla je tedy jedním z nejstarších divadel v České republice. První pravidelné loutkové představení se odehrávaly v hostinci "U Slunce", po vystavění nové budovy sokolovny v roce 1911 se loutkové divadlo hrávalo zde. Roku 1916 byla v sokolovně péčí Rudolfa Navrátila přestavěna loutková scéna do vyhovujících podmínek. „*Jeho zásluhou byl také obohacen fond dřevěných herců o další aktéry. V roce 1921 byl ustaven vlastní loutkářský odbor při TJ Sokol, který i při různých finančních a personálních problémech pracoval aktivně až do roku 1939, kdy majetek Sokola přešel do správy okupantů. Po osvobození byla jako první představení nastudována hra "Oldřich a Božena", která se v roce 1946 hrála celkem 27 x. V roce 1948 vzniká při tehdejších n.p. Fatra další loutkářský soubor, který je v roce 1956 sloučen se souborem původním.*“ [21]

V současné době se loutkové divadlo hraje v budově přiléhající na budovu Klubu kultury, kde působí divadelní soubor Zdeňka Štěpánka.

3.4.2 Spolková činnost

Spolková činnost se v Napajedlích začala rozvíjet zhruba v polovině 19. století. „*Během sta let (od roku 1850 do roku 1950) bylo v Napajedlích založeno více než 100 spolků.*“ [11] Za nejstarší spolek je považován Pěvecko – hudební spolek založený roku 1865, dále Čtenářsko – zábavní spolek založený v roce 1866.

Mezi nejvýznamnější spolek patří Tělovýchovná jednota Sokol, která byla v Napajedlích založena v roce 1892. „*Zájem o cvičení byl veliký, již v roce 1892 cvičilo v 34 cvičebních hodinách 410 osob. Z počátku sokolové cvičili ve školní tělocvičně a hasičské letní tělocvičně.*“ [11] Pořádali i veřejná cvičení, kde jim za cvičiště sloužily louky na pravém břehu Moravy. „*Jednota naplňovala i další sokolské myšlenky, začala organizovat společenský a kulturní program ve městě. Ze společenských akcí byly velmi oblíbené sokolské šibřinky, krojované zábavy, hodové zábavy, plesy, taneční věnečky, sokolské merendy, mikulášské zábavy, silvestrovské zábavy apod.*“ [11] Činnost Sokolu se ve městě stala nejvíce prosperující. Kromě cvičení sokolové podporovali a rozvíjeli mnoho dalších dovedností. Postupně s přibývajícím členy byly zakládány různorodé odbory, například:

hudební, pěvecký, divadelní, kinoodbor, vzdělávací, jízdní odbor, cvičení ženských skupin a dorostu, zábavní odbor, sociální odbor, dramatický odbor a jiné. Sokolové se snažili rozšiřovat povědomí místních obyvatel i o nové poznatky tím, že zvali do Napajedel učitele z jiných měst, kteří přednášeli o různých tématech, hostovali zde také mnohé hudební a divadelní skupiny.

Od roku 1904 usilovali sokolové o vybudování nové tělocvičny. Městská zpráva) prodala TJ Sokolu pozemek pod radnicí, kde byla roku 1911 postavena nová budova sokolovny podle plánů stavitele J. Dostála. Stavba byla zahájena 15. dubna 1911, dokončena a slavnostně otevřena byla 8. října téhož roku.

„V roce 1907 konala TJ Sokol také hudební produkce, např. zahradní koncerty. V roce 1909 byl v Sokole zřízen pěvecký odbor, prvním sbormistrem byl JUDr. J. Hausmann.“ [11]

V roce 1912 byl založen hudební odbor. Hudební odbor pravidelně účinkoval o přestávkách divadelních představení, ať už hráli napajedelští ochotníci nebo pozvané společnosti. Sokol měl také vlastní knihovnu, která v roce 1912 nabízela 280 knih.

Ve dvacátých letech Sokol zaznamenal velkou kulturní činnost, zakládají se nové odbory např. loutkářský (rok 1921), také se prohlubuje přednášková činnost. V roce 1924 uskutečnil koncert v napajedelské sokolovně mistr Jan Kocián, evropský houslový virtuos. Ve stejném roce také proběhly Oslavy 100. výročí narození Bedřicha Smetany, sokolové uspořádali přednášky a hudební představení. Do Napajedel díky Sokolu přichází nové umění – kinematografie, když byl v roce 1925 v rámci sokolu založen kinoodbor. Každý týden se promítal němý film, celkem 49 filmových představení za rok. *„V roce 1928 zahájil v rámci napajedelského Sokola činnosti dramatický odbor.“ [11]* Koncem 20. let přestávala budova sokolovny pro spolkové činnosti postačovat. Začalo se usilovat o její přístavbu, která proběhla v roce 1934 podle plánů architekta Miroslava Lorence.

„Okupace Československa v roce 1938 znamenala začátek konce českých spolků a zejména Sokola, který měl rozvoj vlastenectví a národní hrdost přímo ve svém programu. Sokolovna byla obsazena německým vojskem, velitelství zpočátku sídlilo na radnici. Do roku 1941, než byl Sokol zakázán, se cvičilo při zatmění ve školní tělocvičně. Činnost vzdělávacího odboru byla naprosto utlumena. Ze sokolské knihovny musely být vyřazeny

tzv. závadné knihy. Loutkové divadlo nehrálo. Dne 12. dubna 1941 byla činnost Sokola úředně zakázána, napajedelská sokolovna i celý majetek zabrány okupanty.“ [11]

Po 2. světové válce nastala doba obnovy poničené sokolovny, obnova loutkového divadla, sokolského kina. Proběhla také reorganizace Sokola, například se osamostatnil dramatický odbor jako samostatně fungující spolek Vojan. V roce 1947 má Jednota Sokol 454 členů.

„V roce 1948 nastal společenský zvrát, mění se požadavky na výchovu mládeže, organizace jako TJ Sokol a Skaut jsou nežádoucí, protože mají kořeny v „buržoázní společnosti. V roce 1949 tak byla TJ Sokol v Napajedlích sloučena s TJ Sokol Fatra a TJ Sokol Motor – Union. Vedením sokolských jednot pak pověřena fatrovská organizace a samostatná činnost „starého Sokola“ tím ukončena. [11]

„Závodnímu klubu n.p. Fatra se podařilo už v roce 1951 získat dotaci Ústřední rady odborů na výstavbu budovy Závodního klubu jako první stavby tohoto druhu v ČSR. Na místě bývalého zámeckého skleníku zahájil n.p. Stavosvit dne 15.4.1953 výstavbu nového kulturního stánku města, který byl slavnostně otevřen 8.5.1955 vystoupením všech tehdejších amatérských uměleckých souborů Závodního klubu Fatra. Od této doby zde vystupovalo mnoho známých kulturních těles a souborů, jak divadelních, tak hudebních. [11]

„Obnova samostatné organizace v Napajedlích proběhla až v roce 1991. Napajedelští sokolové navazují na bohatou činnost dřívější sokolské organizace, která patřila až do vypuknutí 2. světové války k nejaktivnějším a nejprínosnějším spolkům tohoto města.“ [11]

3.4.3 Folklórní činnost

O rozvíjení lidové kultury v Napajedlích se zaslouhuje folklórní soubor Radovan, který byl založen v roce 1953 z iniciativy Miroslavy Sladkovské, Vl. Bachmánka, Jaroslava Mandy, Karla Hirsche, Jindřicha Vaňka a dalších. Kvalitní umělecká úroveň souboru byla zaručena díky spolupráci s odborníky z řad tanečníků i hudebníků. Již v roce 1956 sklízí soubor lidových písní a tanců úspěch na celostátní soutěži cimbálové muziky, kde se umístili na třetím místě.

„*Napajedelský soubor lidových písní a tanců získal jméno Radovan teprve v roce 1971 podle napajedelské vinohradní trati Radovany. Tehdy také vznikl dětský soubor Radovánek, vedený Věrou Holubovou – Bachmánkovou.*“ *Radovánek se stal školou tanečníků a hudeců pro soubor Radovan, který se stal už nedílnou součástí kulturních aktivit města Napajedla.*“ [11]

3.5 Historiografie budov sousedících s řešeným územím a ulice Na Kapli

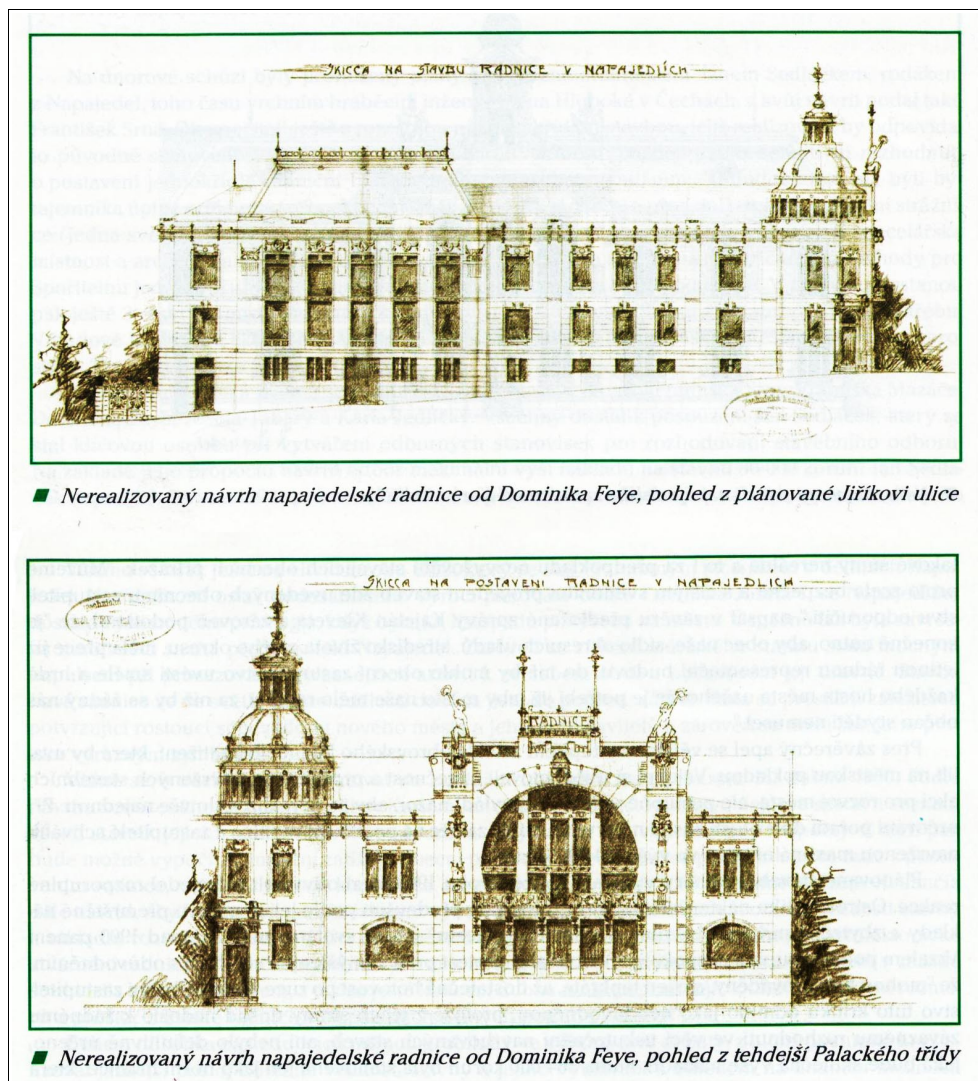
V této kapitole přibližuji vývoj a návaznosti budov, které jsou v blízkém kontaktu s konkrétním řešeným prostorem v centrální části města. Při průzkumu existujících materiálů jsem objevila několik zajímavých faktů, které následně tvoří důležité opěrné body v návrhu nového řešení prostoru.

3.5.1 Budova Radnice

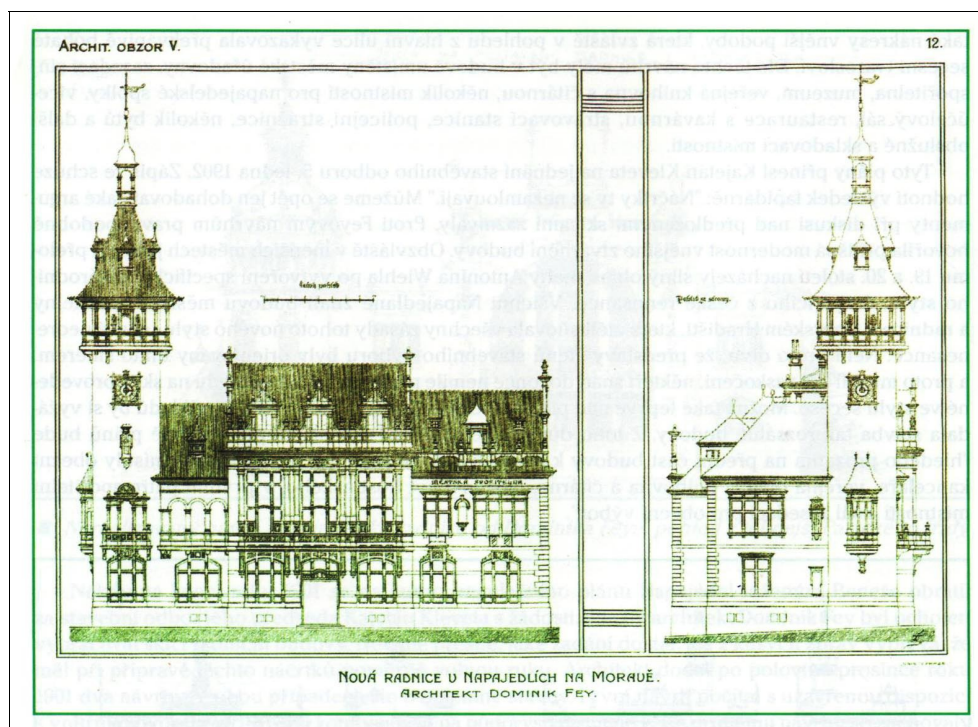
Po ustanovení Napajedel městem v roce 1898 městská rada usilovala o postavení nové reprezentativní budovy. V roce 1900 městská rada vypsala soutěž na návrh radnice, odevzdané návrhy hodnotil jako předseda Jan Sedláček z Hluboké. Návrhy na novou budovu radnice odevzdali architekti: František Srna, František Mazáč, Dominik Fey, Josef Tabara a Karel Jedlička. Nakonec sám architekt Jan Sedláček přispěl svými dvěma návrhy, protože nebyl spokojen s žádným z odevzdaných návrhů. Sedláčkův návrh radnice byl schválen městskou radou. K vypracování projektu a rozpočtu byl pověřen architekt Dominik Fey, který v průběhu prací předělal schválený návrh, kde se rozhodl změnit vnější podobu stavby. Městská rada i architekt Sedláček s předkládaným návrhem od Dominika Fey souhlasili. Na základě odevzdaných půdorysů můžeme tvrdit, že Dominik Fey vycházel z návrhu Josefa Sedláčka, přičemž vnější podoba fasády a zakomponování věže je čistě návrh Dominika Feye. „*Architekta Jana Sedláčka z Hluboké bychom tedy měli považovat za spoluautora projektu stavby*“. [13]

První předkládaný návrh radnice Dominika Fey byl v té době neočekávaný, celá fasáda byla v novém secesním stylu. To městská rada v Napajedlích neocenila, raději se přikládala k typickým stavbám v neorenesančním stylu. Druhý a nakonec vítězný návrh už má podobu zdobné neorenesanční fasády s členitými štíty střech, která dokonale souzněla

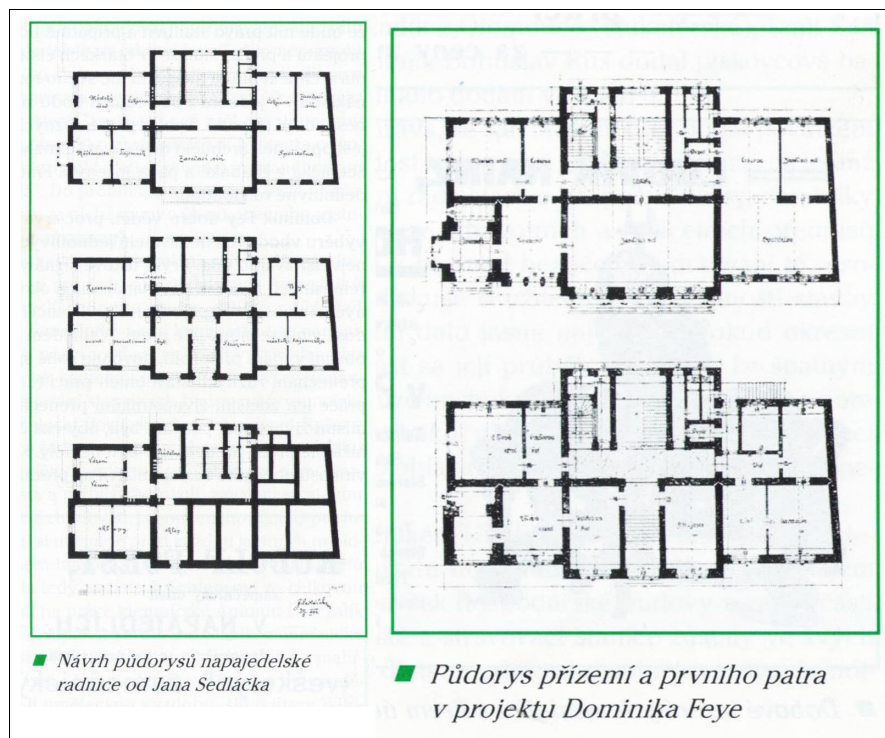
s představami radních. Zahájení stavby radnice se uskutečnilo 3. března 1903, slavnostní otevření radnice proběhlo 14. srpna 1904.

Obr. 35. Nerealizovaný návrh Napajedelské radnice od Dominika Feye

Obr. 36. Schválený návrh budovy radnice od Dominika Feye

Obr. 37. Srovnání půdorysů projektu radnice od Jana Sedláčka a Dominika Feye

3.5.2 Budova hasičské zbrojnice

„Od počátku roku 1904 se ve stavebním odboru diskutovalo o budoucí úpravě celého pozemku za novou radnicí. Na nádvoří totiž dosud stála budova užívaná sborem dobrovolných hasičů k uskladnění výzbroje a materiálu a několik dalších hospodářských stavení. Členové městské rady se přikláněli k záměru zbourat všechny staré budovy a vystavět místo nich jednoduchou novostavbu bez fasády. K vypracování plánů byli vyzváni místní stavitelé a jejich návrhy opět posuzoval Jan Sedláček z Hluboké. Tomu se žádný z návrhů nelíbil a doporučil, aby byl vypracováním plánů a rozpočtů na stavbu hasičského skladiště, stravovací stanice a ohradní zdi pověřen opět architekt Dominik Fey. Hotový projekt včetně rozpočtů dodal Fey do Napajedel koncem srpna 1904.“ [13]. Stavební práce na hasičském skladišti společně se stravovací stanicí byli dokončeny 23. září 1905. Následně byla stavba předána k užívání k 1. říjnu 1905.

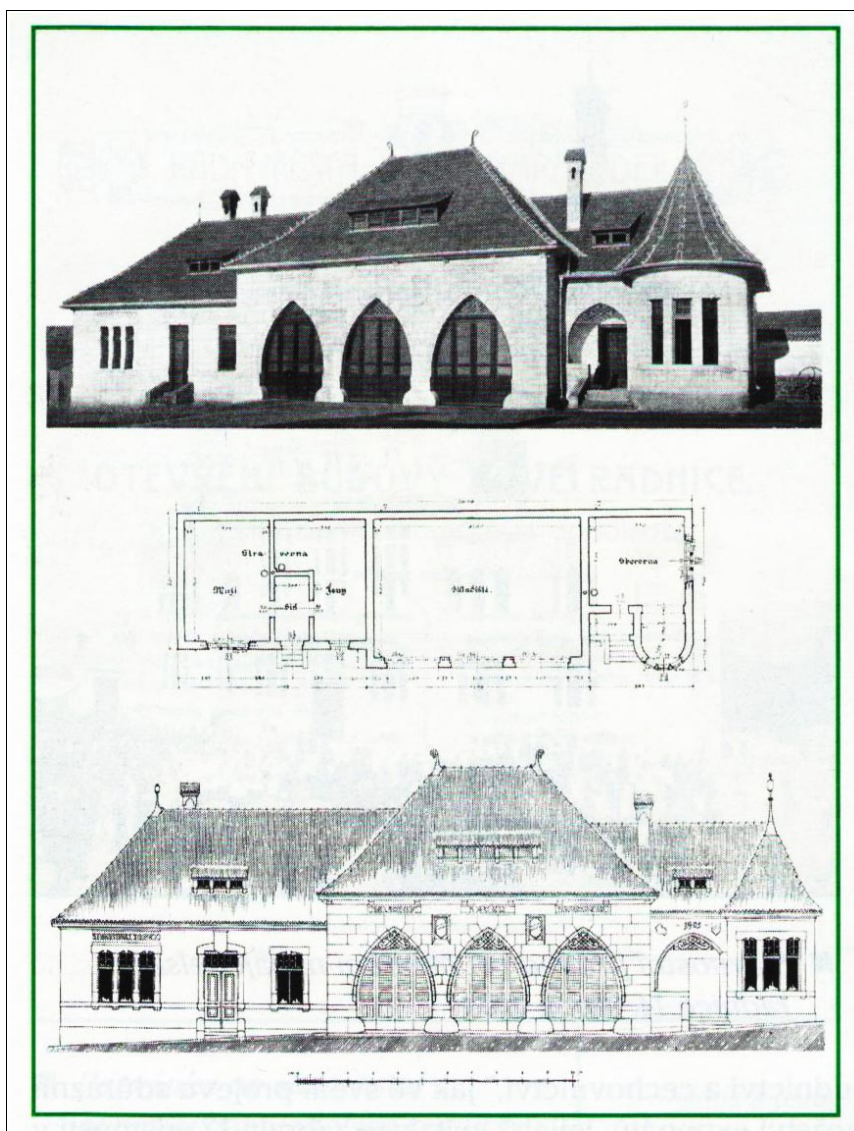
Podle záznamů projektu od Dominika Feye můžeme vidět, jak původně hasičská stanice vypadala. Byla postavena jako solitérní stavba, která byla olemována ohradní zdí, navazující na budovu radnice a dále vymežující prostor radničního dvora. Přístup k budově byl umožněn prostorově výrazným vjezdem do radničního dvora.

V současné době se podoba hasičské zbrojnice výrazně liší. Změnila se jak její funkce tak i podoba. Hasičská zbrojnice už neslouží jako stravovna, ale pouze jako stanice a výjezdní místo hasičských vozů. Původní charakteristická okna ve tvaru lomených oblouků se změnila na vjezdové vrata pro uskladnění hasičských vozů. K budově přiléhá dostavba budovy, která byla využívána Technickými službami. Můžeme tak vidět, jak původní budova ztratila svou jedinečnou krásu a výraznou podobu na radničním dvoře. Z budovy se stala řadová stavba z neatraktivně upravenou fasádou do radničního dvora.

Je nutné podotknout, že budova pro uskladnění hasičské techniky byla konstruovaná pro tehdejší vybavení, což znamená 110 let starou techniku. Takové dispozice pro současné využití fungující hasičské stanice naprosto nevyhovují. Pro budovu by se podle mého názoru měla najít nová funkce využitelnosti, například muzeum staré hasičské techniky, což by odpovídalo filosofii pro kterou byla budova navržena. Budova se může využít i pro jiné účely kulturního zaměření, které bude podporovat kulturně společenské centrum utvářené sousedícími budovami. Samozřejmostí je celková úprava budovy do

stavu, který bude reprezentativní a inspirovaný původním stavem. Mám na mysli hlavně čelní fasádu, kde by mělo dojít k výměně plechových vrat garáží a vytvořit moderní vstupní prostor do objektu.

Přestěhování hasičské základny na jiné místo, které bude odpovídat dnešním normám a bude nabízet mnohem výhodnější polohu pro rychlý výjezd a manipulaci s technikou by celé městské struktuře nadmíru pomohlo. Přemístěním hasičského sboru na jiné místo má pouze pozitivní dopad. Vzhledem k řešení nové využitelnosti a zlepšení veřejných prostorů ve městě by se budova hasičské zbrojnice mohla využívat pro jiné, již zmíněné účely a hasičský sbor by našel v nové budově odpovídající moderní podmínky.

Obr. 38. Původní podoba hasičského skladiště a stravovací stanice

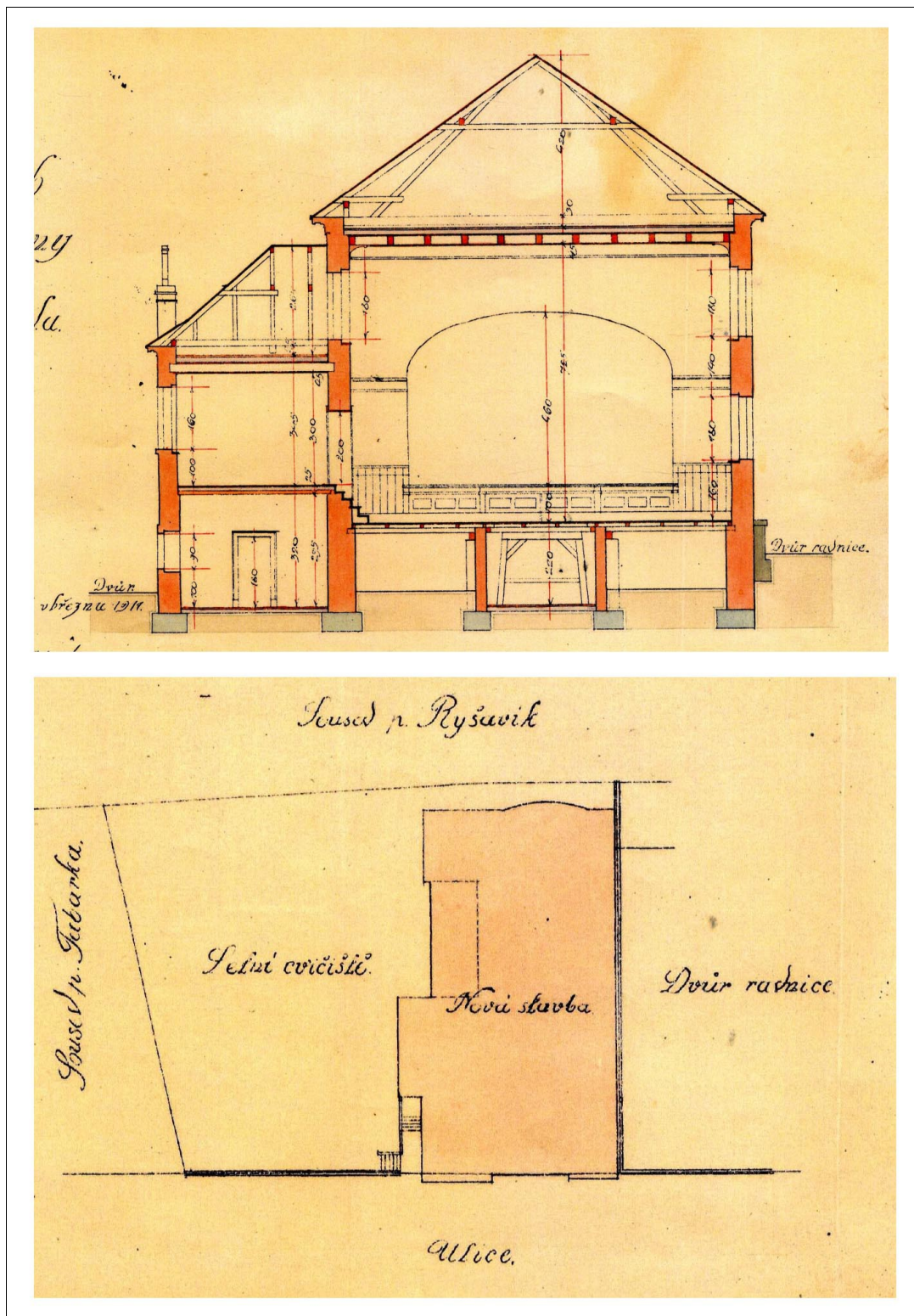

Obr. 39. Současný stav hasičské zbrojnice

3.5.3 Budova sokolovny

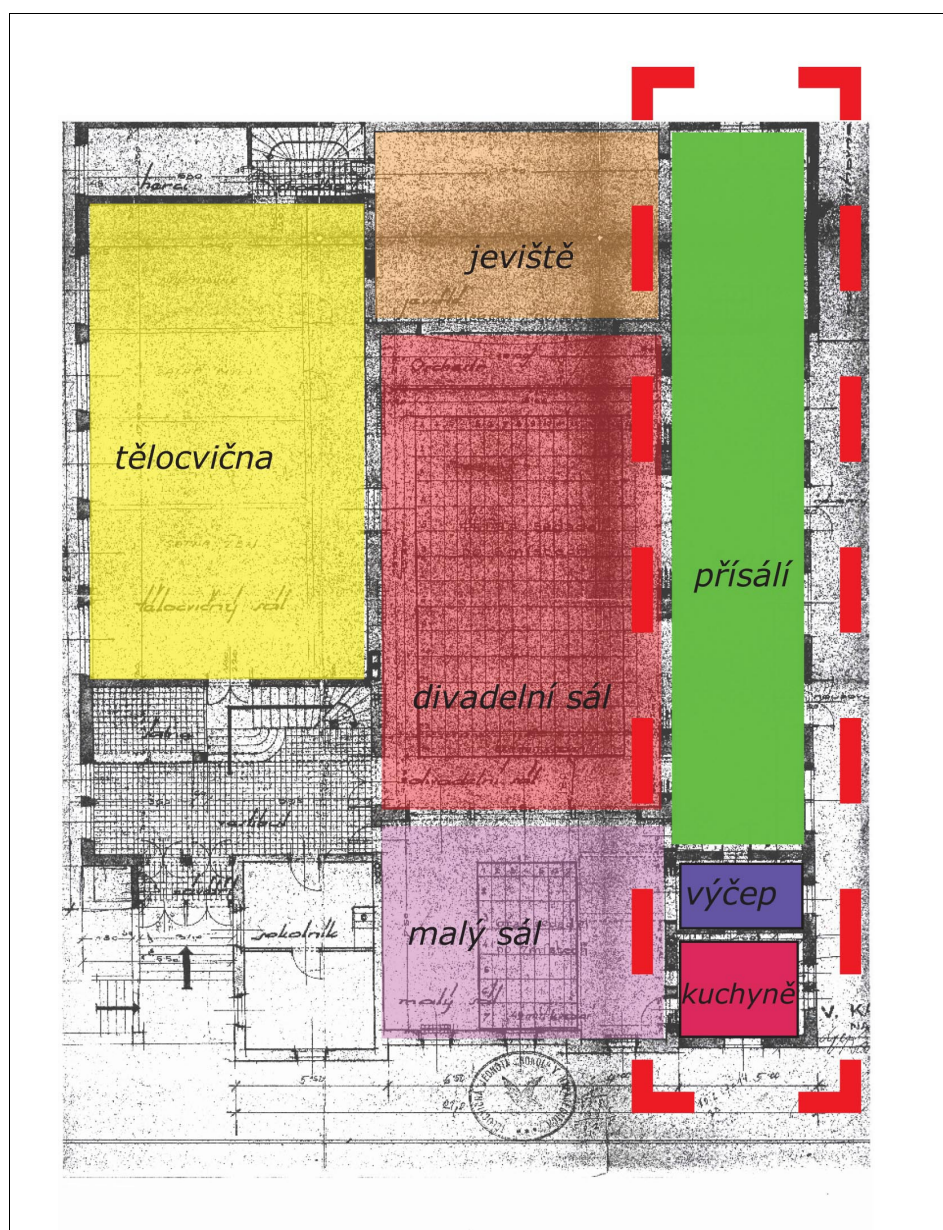
Budova sokolovny uzavírá radniční dvůr na protilehlé straně k budově radnice. Stavba sokolovny byla dokončena v roce 1911. Sokolovna tradičně sloužila jako středisko sportu a kulturního využití. Původně měla sokolovna i venkovní hřiště, které postupem času zaniklo kvůli úpravám vnitřního prostoru města. Z původních architektonických plánů víme, že divadlo bylo vždy součástí budovy. Hrávalo se zde ochotnické i loutkové divadlo, které má v Napajedlích více jak stoletou tradici.

Po nalezení a prostudování historických výkresů budovy sokolovny jsem zjistila původní hmotu budovy z roku 1911. V současné době má budova sokolovny jinou podobu, je doplněna o několik přístavků, které zvětšují její kapacitu. Změnu podoby sokolovny znázorňuji s doprovodnou obrazovou přílohou, kterou doplňuji o vysvětlující texty.

Obr. 40. Původní podoba budovy sokolovny z roku 1911

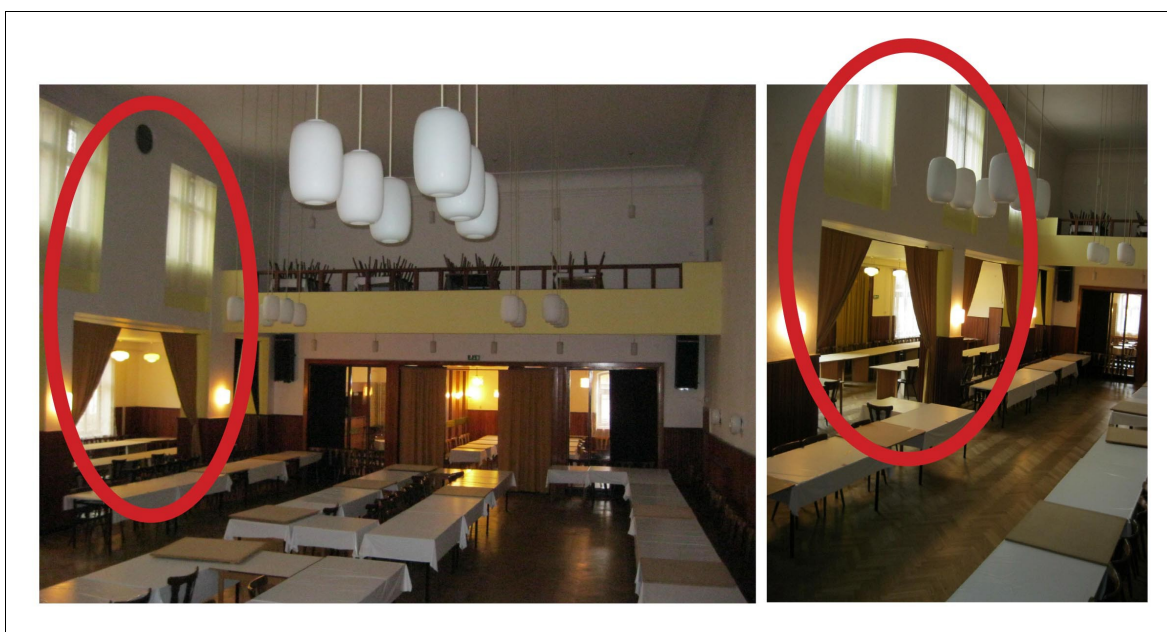
Ve 30. letech začali sokolové usilovat o přístavbu, která by zvýšila kapacitu budovy. V roce 1934 tak došlo k přístavbě, k původní hmotě budovy bylo dostavěno přísálí, výčepu, kuchyně a zvětšení tělocvičny. Přísálí přiléhá k divadelnímu sálu, směrem do radničního dvora, má šířku 5 metrů. Původně obvodová zeď byla prolomena průchody do přísálí. Rytmy nové vzniklé stěny v přízemí spolu s okenními otvory v patře jsou nedokonalé, dochází zde k arytmiím.

Obr. 41. Půdorys sokolovny z roku 1934 – znázornění přístavby přísálí, výčepu a kuchyně

Obr. 42. Sokolovna - dostavba přísálí z roku 1934

Obr. 43. Průchody do prostoru přísálí – znázornění arytmie ve vtahu s původními okny

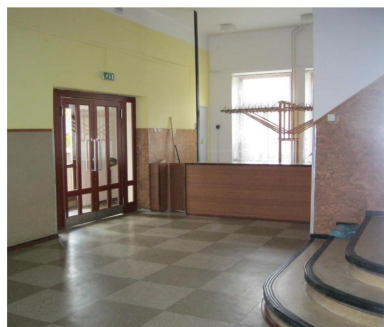
Následuje další přístavba vybíhající na radniční dvůr, funkce prostoru je opět výčep, protože plocha původního výčepu z roku 1934 posloužila pro rozšíření kuchyně.

Obr. 44. Sokolovna – přístavba výčepu ke hmotě budovy přistavěné v roce 1934

Obr. 45. Interiér Sokolovny – divadelní sál

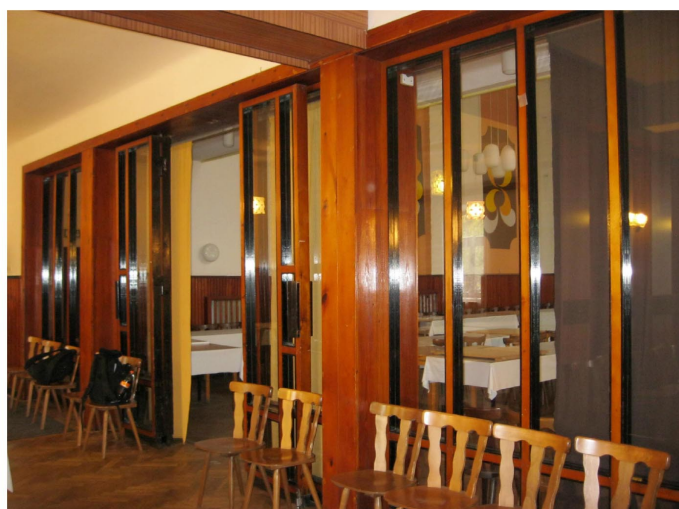
1. vstup

2. bufet v malém sále

3. bufet v malém sále

4. stěna mezi malým a divadelním sálem

5. kuchyně

6. kuchyně

7. malý sál

Obr. 46. Interiér sokolovny

V sokolovně se pořádají společenské akce jako jsou například: reprezentační ples města Napajedla, výstavy sběratelů, prodejní akce oblečení. Prostory tělocvičny jsou stále využívány ke cvičení.

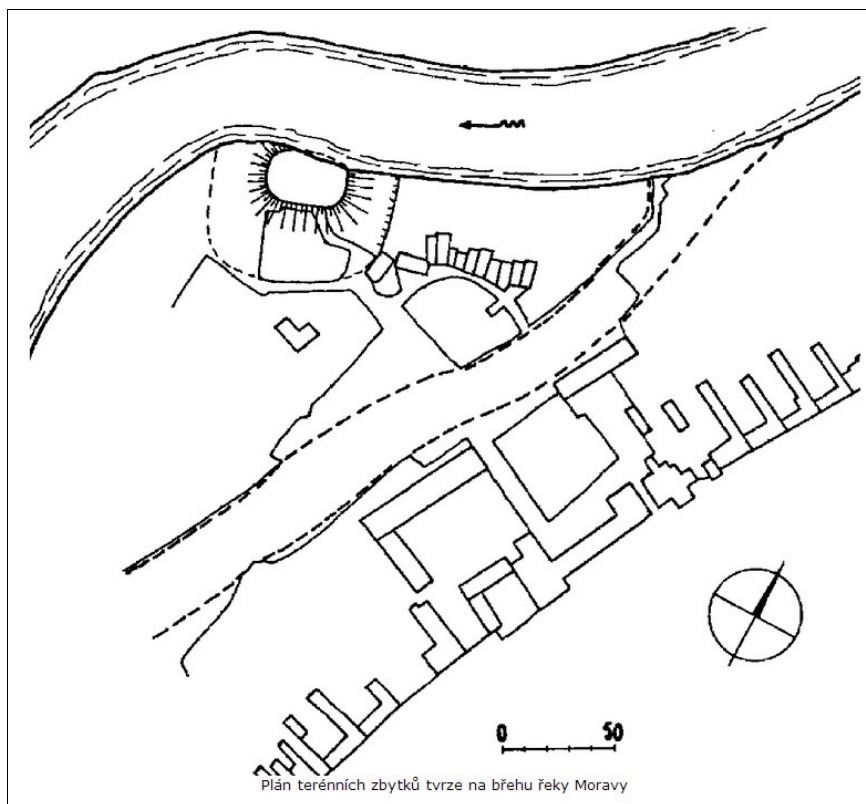
Po konzultaci s místní paní správcovou sokolovny, jsem se dozvěděla, že současné prostory skladu nářadí jsou nevyhovující – příliš malé. Věci se proto skladují i různě na jevišti.

3.5.4 Ulice Na Kapli – nejstarší část města

Nejstarší osídlené místo v Napajedlích se nachází u břehu řeky Moravy v části Na Kapli. Byl zde důležitý brod přes řeku, vzniklo tak zázemí a vhodné místo pro napojení a odpočinek koňů i lidí. Díky tomuto přírodnímu krajinnému uspořádání začali na tomto místě vznikat důležité vazby na okolí a místo se stalo centrem dění – ohniskem ve vnitřní krajině. Z historických údajů se dozvídáme, že zde stávala již v dobách středověku tvrz, která stávala na dnes již neexistujícím ostrově a byla obehnaná hradbou a chráněna břehem řeky Moravy. Doposud nalezené archeologické nálezy keramiky datují život na tvrzi už do 13. století.

Podle mapy z roku 1826 stávala tvrz na ostrově, který tvořila řeka Morava z jedné strany, z druhé strany byla tvrz obehnaná asi 20 metrů širokým příkopem propojeným s řekou Moravou. Řeka tak tvrz chránila, ale také se postupem času zasloužila o její zánik, velkou část plochy tvrze strhla řeka a na zbytku plochy je novodobá zástavba.

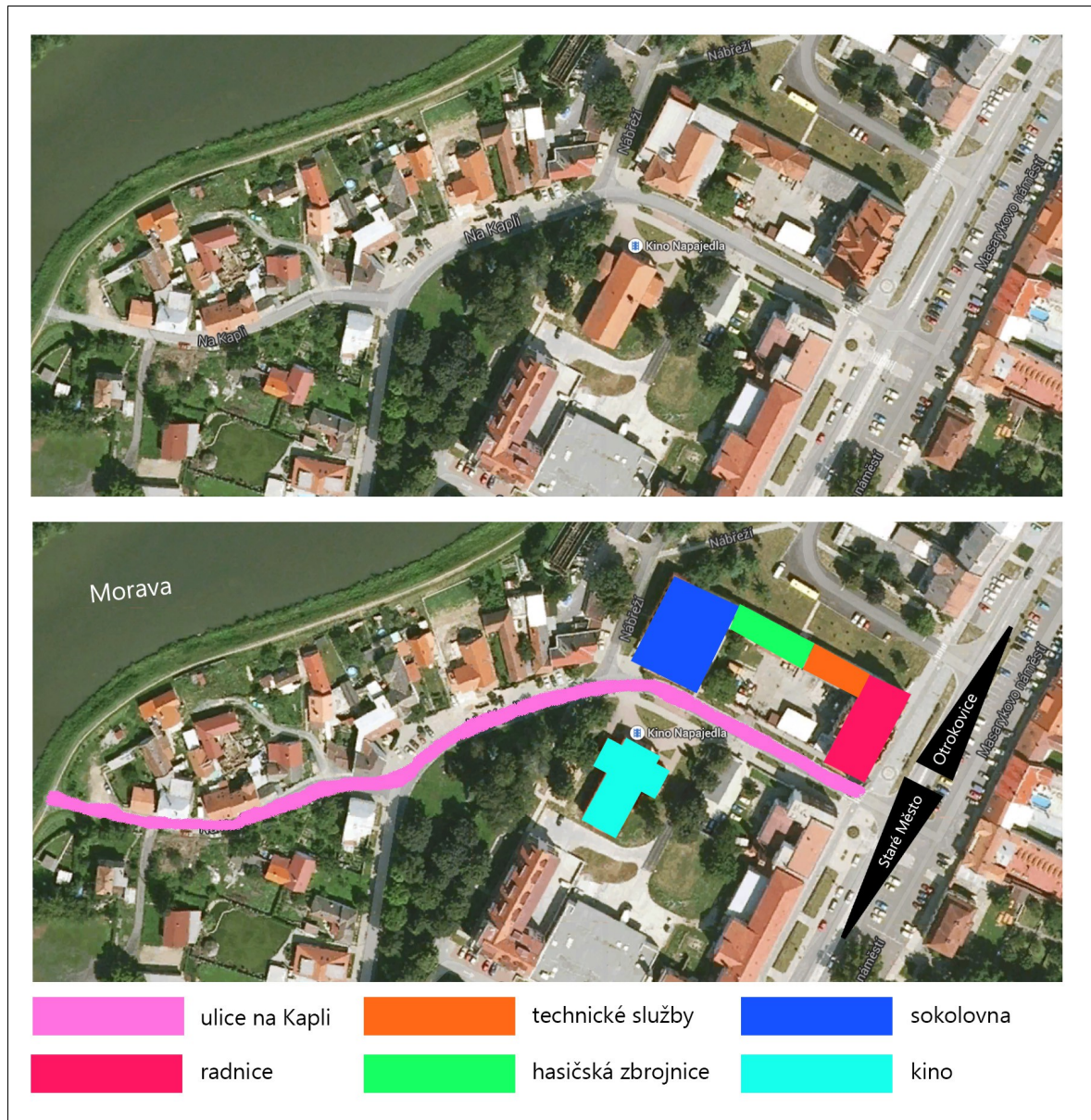
Tvrz stála na centrálním pahorku, kolem tvrze, na východní a severovýchodní straně, se rozprostíralo rozlehlé hospodářské předhradí. Trvalé zástavby zahájil roku 1386 Heralt z Kunštátu.

Obr. 47. Plán terénních zbytků tvrze na břehu řeky Moravy

V publikaci Průvodce památkami a zajímavostmi města Napajedla se uvádí: „*Při nízkém stavu vody v hlavním korytě řeky jsou ještě dnes patrné zbytky zdiva dávných staveb. Kolem tvrze se rozkládala osada. Uspořádání domků v této lokalitě ještě dnes připomíná podhradí.*“

„*Ještě před několika lety zde stál přímo na břehu Moravy velmi nízký, ale zřetelný pahorek o rozměrech přibližně 40 x 60m, ze kterého bylo získáno několik úlomků keramiky, hlásících se do 14. a 15.století. Tuto situaci však radikálně pozměnily úpravy po povodních především v roce 2004. Celý břeh, nejen v těchto místech, byl zarovnan, zvýšen a upraven v rámci protipovodňových opatření.*“ [23] Při těchto pracích došlo k mnoha archeologickým nálezům.

Obr. 48. Ulice Na Kapli – půdorysné vyznačení v současné zástavbě

4 ANALÝZA VEŘEJNÉHO PROSTORU V NAPAJEDLÍCH

Zpracované informace v předešlých kapitolách teoretické části mi pomohly si uvědomit důležité mezníky a struktury, podle kterých tvoříme a chápeme prostor okolo nás, jak jej formovat k prospěšnější podobě pro společnost, pro uživatele veřejného prostoru.

Konkrétní místo, kde zpracovávám nové řešení pro společenské využití se nachází v centrální části města Napajedla. V této oblasti jsou nejvýznamnější stavby, které významně ovlivňují celkové prostorové uspořádání a také místu přikládají velkou důležitost. Nový návrh řeším komplexně a proto je nutné prozkoumat důležité vazby v prostoru k okolí.

Analýza veřejných prostorů a širších vztahů ve městě Napajedla a jejich následné vyhodnocení je cílem této kapitoly. Výsledky z provedené analýzy povedou k návrhu řešení jakým způsobem je možné zaktivizovat veřejný prostor v centrální části města. Jaké je potřeba provést změny a co aplikované řešení přinese za užitek.

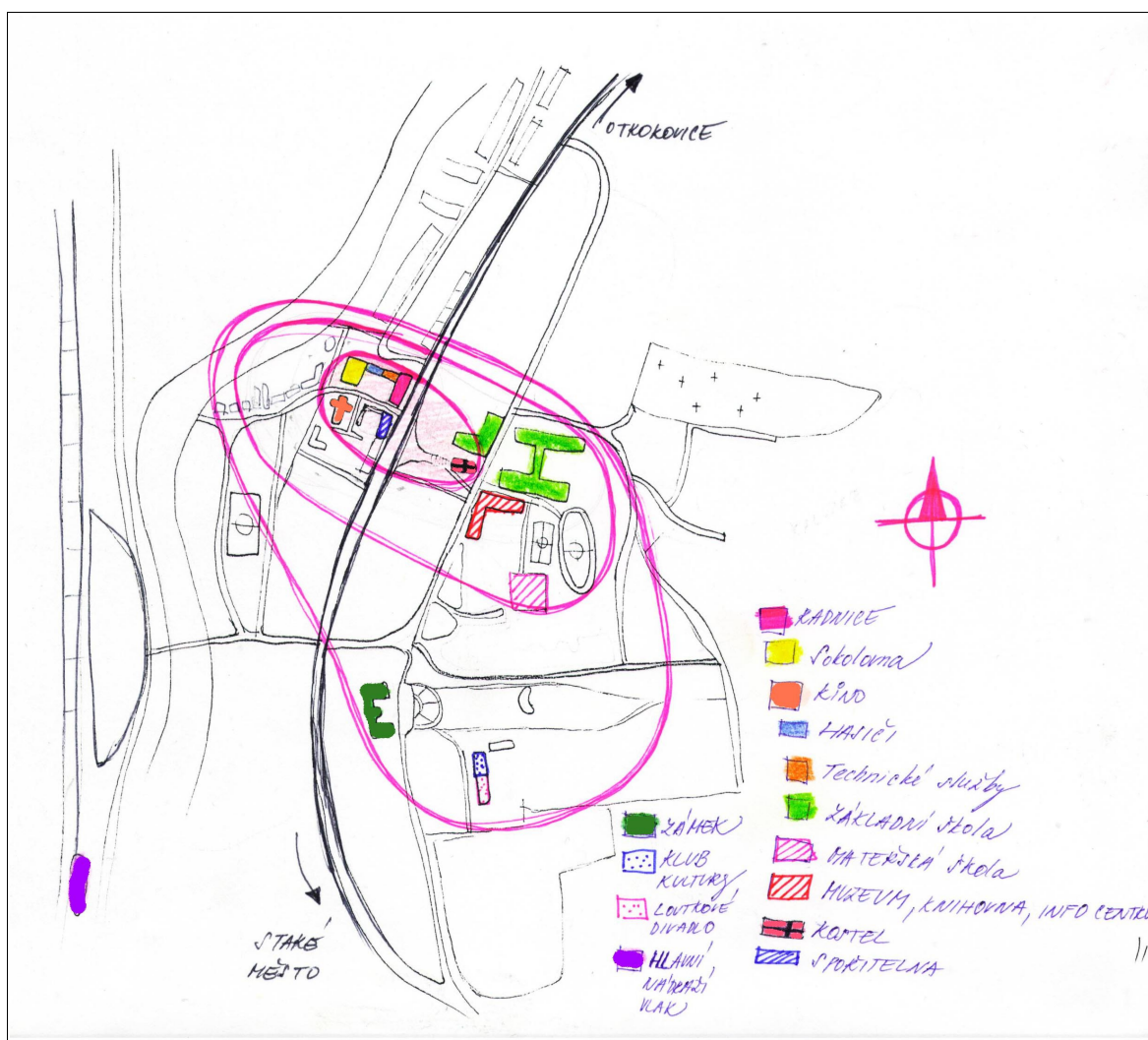
4.1 Vytyčení centra města Napajedla

Určení oblasti centra města je velice důležité vzhledem k tomu, že se ve své práci zabývám hlavně úpravami centrální části. Ovšem okolní prostorové vztahy k centru vytváří celou strukturu a vše je navzájem ovlivněno. Z těchto důvodů na Obr. 49 názorně definuji zóny, které se soustředí okolo centra města. Na obrázku jsou určeny hlavní dopravní směry v návaznosti na okolní města a orientace ke světovým stranám.

- Centrum města - Za centrum města považuji oblast s nejvýznamnějšími stavbami a prostory určujícími městskou kulturu, stavby jsou v dostatečné hustotě u sebe. Patří jsem stavba radnice s radničním dvorem, sokolovna, budova hasičského sboru, kino, Masarykovo náměstí, kostel sv. Bartoloměje, spořitelna, budova policie, park u kina, ulice Na Kapli.
- 2. zóna – Oblast v těsné blízkosti s centrem, bylo by možné ji vzhledem k významnosti staveb zařadit do hlavního centra, ovšem je zde větší vzdáleností rozptýl vzhledem k budově radnice. Patří sem budovy Základních škol, Mateřská škola,

sportovní stadion, muzeum města Napajedla, v kterém je umístěna i knihovna a informační centrum.

- 3. zóna – Území je ve značném odstupu vzhledem k budově radnice. Nachází se zde barokní zámek se zámeckým parkem. Další významné budovy pro utváření městské kultury v této oblasti jsou: dům kultury, kde sídlí divadelní soubor Zdeňka Štěpánka, přilehlá budova bývalých stájí, kde sídlí Loutkový soubor Klubíčko.

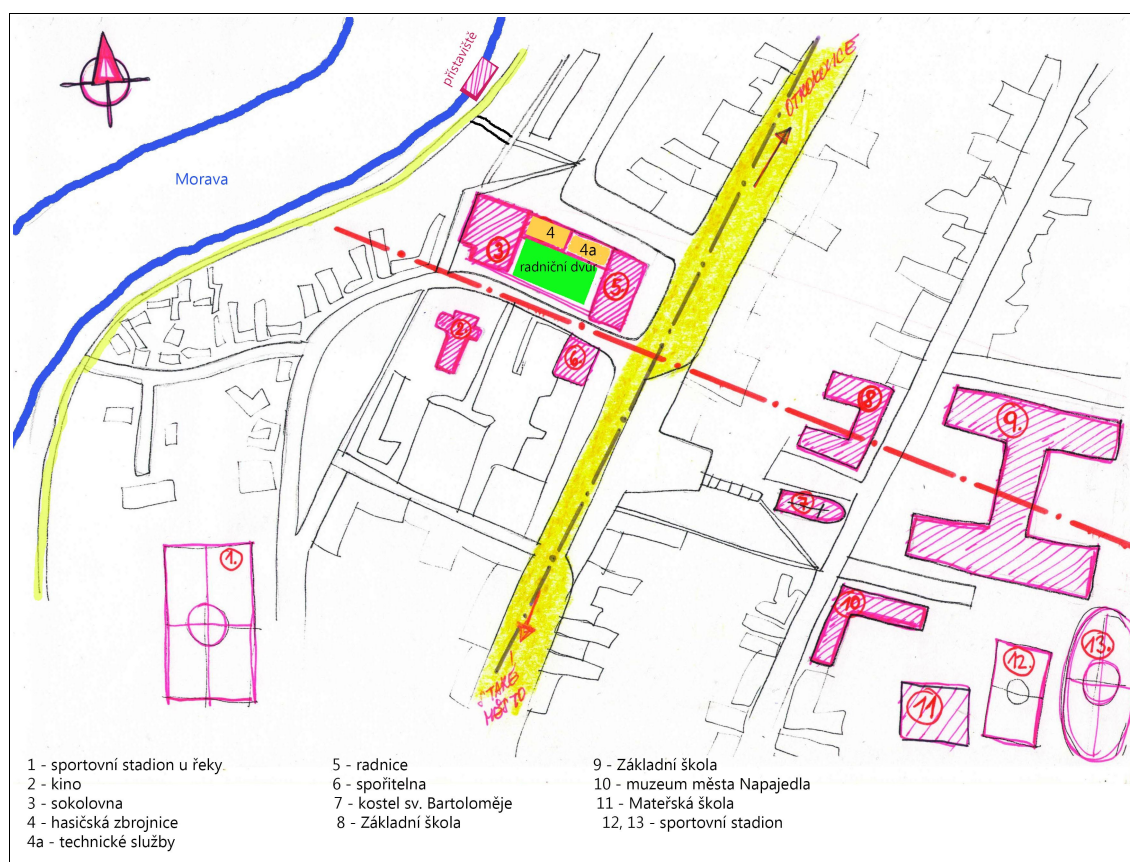
Obr. 49. Napajedla – centrum města

4.2 Znázornění hlavních funkčních směrů

Ve Městě Napajedla se nachází dvě hlavní osy, každá má výrazně jinou funkci. Kulturně – sportovní osa směřuje ze severozápadu na jihovýchod, dopravní osa vede ze severovýchodu na jihozápad.

Kulturně – sportovní funkční celek je tvořen osou, která vede přes centrum města. V této oblasti se nachází všechny budovy, které mají funkci kulturní (kino, sokolovna, radnice, kostel, školy, muzeum) a sportovní (sokolovna, sportovní stadion u řeky, sportovní stadiony v areálu škol). Osa spojuje všechna kulturní a sportovně funkční ohniska v centrální části, začíná u sportovních areálů v blízkosti škol a končí u přístaviště na břehu řeky Moravy. Přístaviště je důležitým ohniskem, které v sobě snoubí oba funkční předpoklady, jak kulturně – sportovní tak i dopravní. Tato oblast u řeky se stává spojnicí dvou hlavních funkčních os a vzniká zde zajímavé místo pro další úpravy.

Druhá jasně zřetelná osa má funkci dopravní. Centrem města vede největší silnice, která zajišťuje hlavní dostupnost do okolních měst. V oblasti centra se kolem této cesty vytváří městská třída. Dopravní osa je podpořena řekou Moravou, která Napajedla významně ovlivňuje, město má tak přístup k lodní dopravě. Podél řeky je vedena velice oblíbená cyklostezka, která do Napajedel přivádí mnoho cyklistů z okolní krajiny.

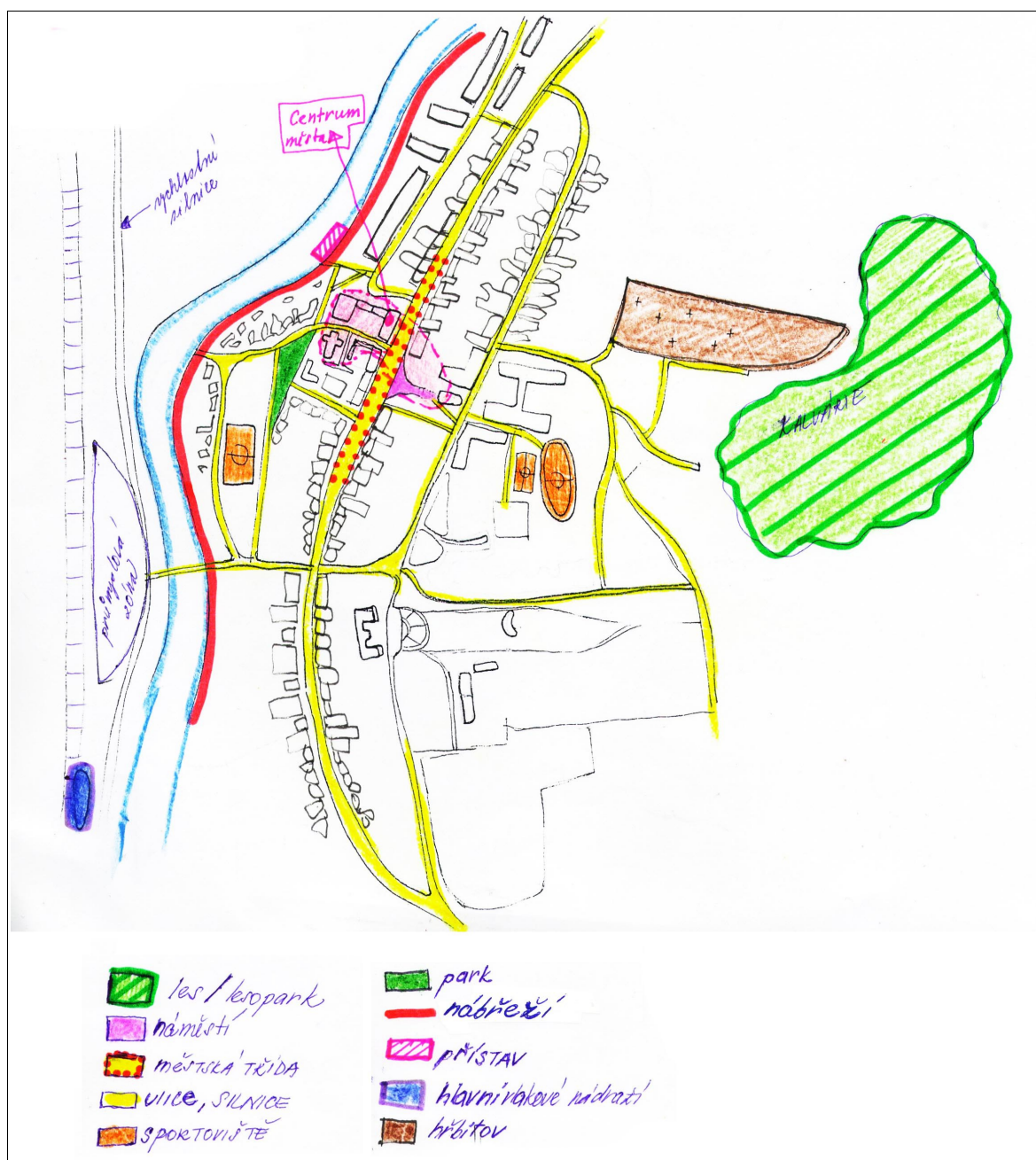
Obr. 50. Znárodnění hlavních funkčních směrů

Důležité stanovisko, které vychází z této mapky je, že se zobrazuje jako ryzí centrum radniční dvůr. Je v nejhustší zástavbě budov s velkým městotvorným významem. Radniční dvůr je obklopen budovou sokolovny (3), hasičskou zbrojnicí (4), budovou která sloužila pro technické služby (4a) a budovou radnice (5). Budova technických služeb a hasičské zbrojnice je znázorněna oranžovou barvou, protože tyto budovy neobsahují kulturně – sportovní funkce, které obsahuje osa (na obrázku červená osa). Z toho vyplývá, že ačkoli je radniční dvůr centrem kulturně - sportovních funkcí, je z poloviny obklopen budovami, které nemají na tento celek návaznost. Je tedy zřejmé, že by se funkce hasičské zbrojnice měla změnit. Zavedení nového kulturního obsahu do prostor této budovy by vytvořilo smysluplný celek přimykající se k radničnímu dvoru. Budova hasičské zbrojnice jako místo pro soudobou provozuschopnou činnost sboru neodpovídá požadavkům, které jsou kladeny na dnešní hasičské vybavení (více v kapitole 3.5.2 Budova hasičské zbrojnice). Další budova, která nenese kulturně – společenskou funkci ani ji nijak nepodporuje je budova technických služeb. Hmotu budovy navíc značně ubírá působení histo-

rické budovy hasičské zbrojnice. Její podoba a současné využití naprosto nepodporují život a prosperitu v centru města Napajedla.

Vyhodnocení na základě této mapky znázorňující dvě hlavní osy tedy je: Současným ohniskem ve městě pro rozvoj kulturního a společenského života v centru města považují radniční dvůr, který je z 50% obklopen budovami, které neobsahují kulturně – sportovní funkci.

4.3 Znázornění veřejných prostorů na mapě města

Obr.51. Veřejné prostory ve městě Napajedla

Lokalita města Napajedla nabízí mnoho různých veřejných prostor k využití. Nejzajímavějším pro město je podle mě nábřeží, které nabízí městu velkou prosperitu. Kolem nábřeží vede hodně využívaná cyklostezka. Přístaviště je v blízkosti centra, má tedy výhodnou polohu. Vlakové nádraží už není tak dobře situované, rychlá dostupnost není zaručena. Největší zelená plocha ve městě je zámecký park o výměře 10 hektarů, ale je

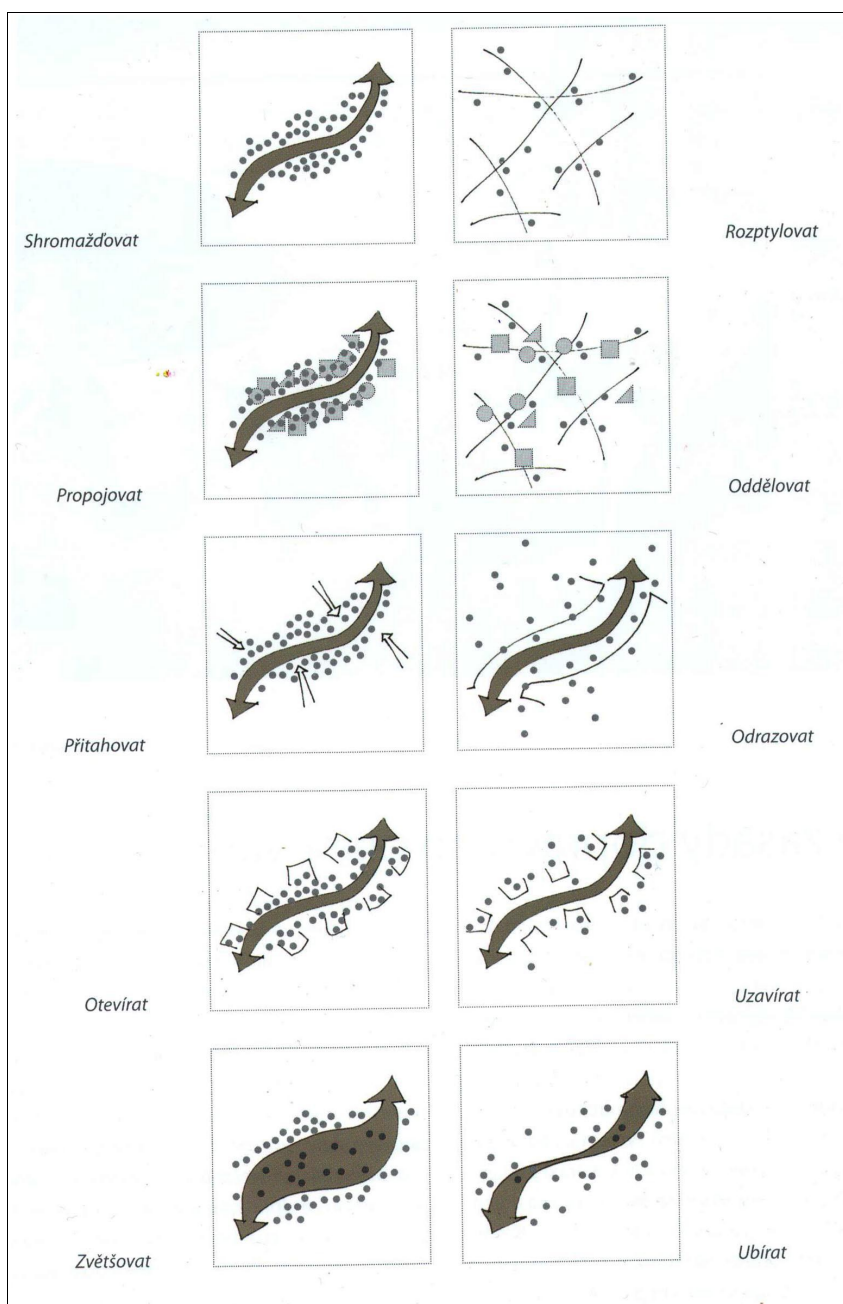
soukromým majetkem, proto není zakreslen na mapě. Veřejný park je v centru města v sousedství s budovou kina. Významná obchodní městská třída je podél ulice Palackého, která tvoří hlavní komunikaci ve městě. Napajedla mají k dispozici také rozlehlější lesopark v lokalitě kalvárie na okraji města.

4.4 Analýza řešeného centrálního území

Po definování základních prostorových vztahů v okolí se dostávám k analýze konkrétního řešeného místa v centru města Napajedla.

4.4.1 Oddělenost - střet zájmů s rozvojem veřejného života

Oddělenost a izolovanost míst nepřináší užitek v rozvoji veřejného života. Dobré zázemí pro veřejný život v městském prostředí vytváří existence a hustota různých možností, událostí, funkcí, vjemů a dobrá dostupnost k místním cílům. V následujících podkapitolách vyznačuji na mapách místa, která jsou pro svou izolovanost ohrožena. V praktické části pro tyto nalezené místa v centru města předkládám řešení.

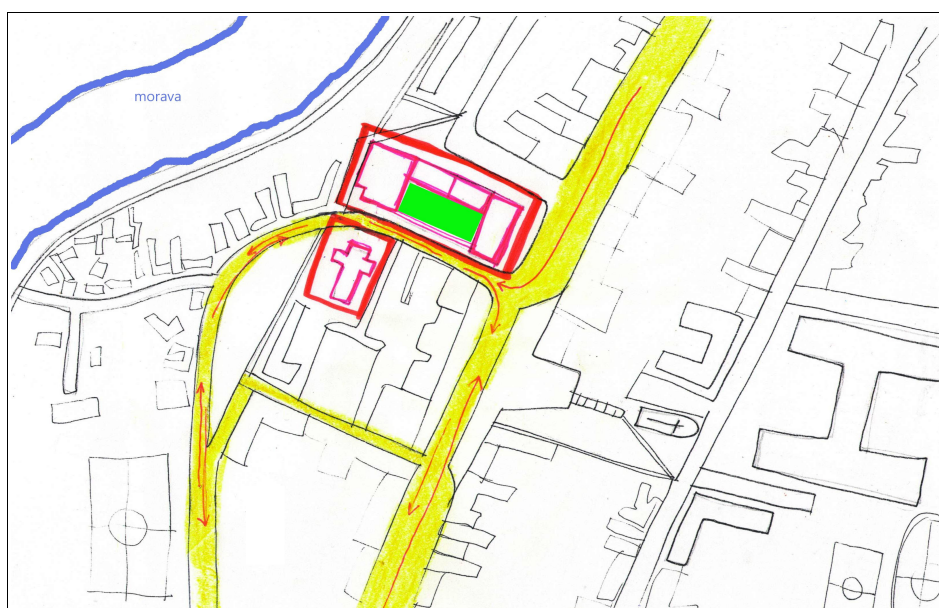
Obr.52. Grafické znázornění protikladných principů

4.4.1.1 Ulice na Kapli

Ulice Na Kapli začíná od stavby radnice a pokračuje k řece Moravě. Charakter ulice je netypický. Ulice Na Kapli z části vytváří základnu pro obytnou ulici, není zde tranzitní doprava, cesta slouží jako obslužná k jednotlivým domům. Ulice by měla poskytovat dobré sociální zázemí pro společenský kontakt mezi obyvateli domů. Část ulice od radnice po budovu sokolovny nemá charakter obytné ulice ani městské třídy a bohužel ani pěší zóny.

Vzniká netypický prostor pro ulici jako takovou, v současné době je využívána pouze jako spojnice pro dopravu a nenabízí se jakékoli jiné využití. Po uvědomění si okolních vazeb jednotlivých významných budov v pravé části ulice, je zřejmé, že ulice Na Kapli, doposud nevyužívaná k jinému účelu než který ji byl určen, v sobě nese obrovský potenciál. Vytváří se zde spojnice jedněch z nejdůležitějších kulturních částí ve městě a je nutné tento fakt vyzdvihnout a přetvořit ulici tak, aby podporovala zmíněnou centrálnost kulturního dění ve městě.

Ulice předkládá nezměrný potenciál v propojení doposud uzavřeného celku budov na pravé straně ulice s kinem na levé straně ulice. V mém návrhu se ulice Na Kapli stává částečnou pěší zónou, která vytváří platformu pro společenské akce a dokresluje prostředí, aby vynikly doposud poněkud opomíjené stavby. Význam tohoto propojení je nezměrný, takovou šanci a příležitost jak z oddělených částí vybudovat jeden reprezentativní centrální kulturní ostrov má jen málokteré město. Propojení oblastí umožní určení specifikace ulice Na Kapli jako pěší zónu s možností vjezdu sanitky a policie.

Obr.53. Centrum města – ulice Na Kapli – dopravní situace

Obr.54. Ulice Na Kapli

Na Obr.54. vidíme současný stav, kdy je jeden celek budov v čele s radnicí, sokolovnou, hasičskou zbrojnicí a technickými službami oddělen silnicí od dalšího ohniska ve městě a to je kino. Ulice Na Kapli předěluje tento jeden celek obsahující kulturně – sportovní funkci na dva samostatné ostrovy.

4.4.1.2 Sídlištní zástavba x centrální blok budov s radnicí

Sídliště je v blízkém kontaktu s blokem budov – radnice, sokolovna, hasičská zbrojnice a technické služby. Ačkoli je sídliště v sousedství městského centra, je nutné podotknout, že všechny tyto budovy jsou k sídlišti obráceny zády a není zde vytvořena prostorová návaznost. Vytváří se hradba, která odděluje prostor sídliště od centrálního středobodu – radničního dvora. Tyto dva celky spolu „nekomunikují“ není zde vytvořena společná vazba na prostředí. Na Obr.55 je znázorněná poloha sídliště, zelené přerušované čáry definují oddělenost budov v městském centru – izolovanost z obou stran – ulicí Na Kapli vzhledem ke kinu; zděnou neprůchozí hradbou ve vztahu k sídlišti.

Obr.55. Znázornění izolovanosti městského centra od okolní sídlištní zástavby a kina

Obr.56. Pohled na zděnou hradbu tvořenou zadní částí budov městského centra

4.4.1.3 Izolovanost radničního dvora

Radniční dvůr je, jak už bylo zmíněno, oddělený od přímé návaznosti ke kinu a odvrácený k sídlišti, ale také jeho vlastní výměra je izolována zděným ohrazením výšky přes dva metry. Ohrazení bylo vybudováno současně se stavbou hasičské zbrojnice v letech 1904. Dvůr je přístupný pouze při pořádání nějaké významné události. Většinou je brána dvora uzamčená a přístup do volné plochy je tak odepřen. Podotýkám jen, že se není čemu divit, protože na radničním dvoře se momentálně nenachází nic zajímavého a lidi sem stejně nic netáhne. Všechny již zmíněné aspekty izolovanosti jsou příznačné k tomuto zásadnímu faktu. Aby došlo k znovuaktivizování centrálního prostoru na radničním dvoře je nutné, aby zde byli lidi a lidé přijdou jen tehdy, když se zde bude odehrávat nějaká nabídka společenského, kulturního zážitku nebo jen možnost posezení u kávy v příjemném prostředí. Pokud se bude radniční dvůr, v současné době největší plocha pro možné společenské využití, uzavírat před okolním světem, tak centrální část města nikdy neožije. Dvůr vytváří komunikační uzel a velice vhodné místo pro pořádání mnohých kulturních akcí.

Obr.57. Izolovanost radničního dvora

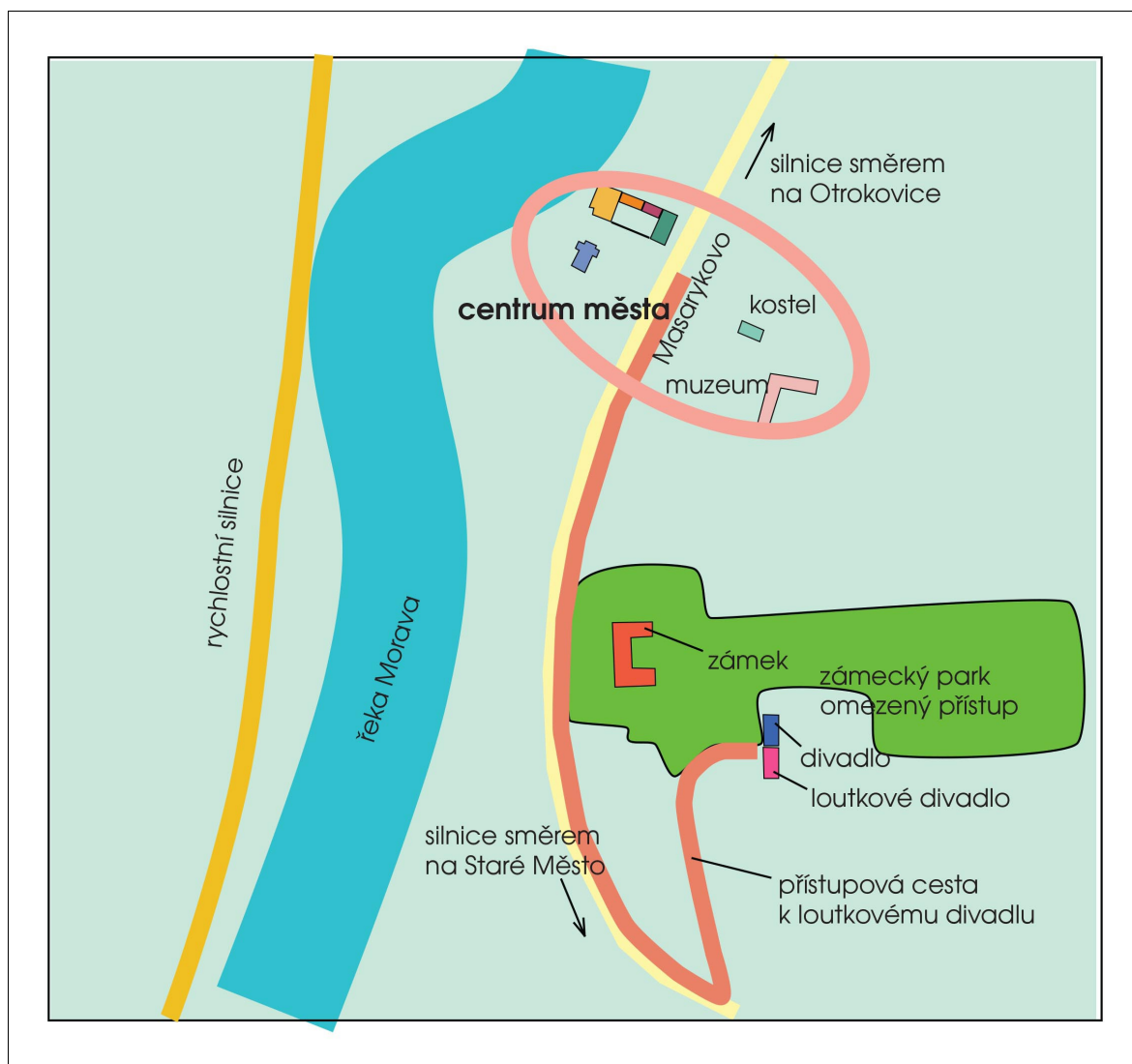
4.4.1.4 Izolovanost zámeckého parku, klubu kultury a loutkového divadla

Napajedelský zámecký park, to je velké téma poslední doby. Proč? Zámek i zámecký park odkoupila od města před 6 lety do soukromého vlastnictví paní Eva Gajdošík. Majitelka minulý rok v srpnu uzavřela zámecký desetihektarový park veřejnosti a na průchozí brány, které směřují do parku umístila cedule se zákazem vstupu, součástí parku tou dobou byla i ochranka, která dohlížela aby nikdo kromě hostů zámeckého hotelu nevešel dovnitř. Napajedelští obyvatelé tak přišli o volný průchod parkem a také o významné zkrácení cesty do obytné oblasti za zámkem. Park se sice stal soukromým majetkem, ale vždy sloužil jako místo odpočinku, her a sportu, park je také největší zelenou plochou ve městě, proto je uzavření parku pro veřejnost velká ztráta.

V zámeckém parku jsou také umístěny budovy, které jsou v majetku města, je to Klub kultury a budova loutkového divadla. Budovy se nenachází ve struktuře městského centra, ale jejich činnost je považována za centrum kulturního dění ve městě. I pro herce a návštěvníky těchto kulturního stánků znamená uzavření parku značný problém. Dodržení

otevřací doby v případě představení, zkoušek, kontrola ochrany atd. to určitě není nic příjemného a povznášejícího. Existuje nějaké řešení této situace?

Znovuotevření parku bych nechtěla uvádět jako řešení celé situace (ačkoli by to bylo příznačné), s tímto řešením se nedá počítat a celková situace je mimo rámec prostorové analýzy veřejného prostoru ve městě Napajedla. Nabízí se však druhé řešení a to zamyšlení se nad relokací loutkového divadla a také ochotnického souboru. Oba soubory mají ve městě hlubokou tradici a stále přispívají na kulturní scéně města Napajedla. Je důležité oba soubory podpořit v jejich činnostech v době kdy proti sobě mají velkého soupeře. Předkládá se tedy otázka: Je ve městě vhodné místo, kde by se tyto soubory přemístili a bylo pro ně poskytnuto kvalitní zázemí?

Obr.58. Lokace divadel v zámeckém parku vzhledem k centru města

Obr.59. Uzavření zámeckého parku pro veřejnost

4.4.2 Funkčnost a provozuschopnost budov v centrální části

Budovám a prostorům v centrální části (radnice, radniční dvůr, sokolovna, hasičská zbrojnice, budova technických služeb) jsem přiřadila podle základního rozdělení v úvodu

kulturně – sportovní funkci. Otázkou je, jsou vůbec provozuschopné? Obrázek 60 znázorňuje současnou provozuschopnost budov jako kulturně – sportovních center.

Obr.60. Funkčnost a provozuschopnost budov v centrální části města

4.5 Výsledky analýzy veřejného prostoru a navrhované řešení

Analýza veřejných prostorů a vztahů ve struktuře města prokázala, že aby se dosáhlo dobře fungujícího centra, je potřeba udělat řadu zásahů. Zásahy se mohou rozdělit do dvou oblastí- Prvním okruhem je obnova radničního dvora, druhý celek je vytvoření funkčního propojení a zpřístupnění centra ve formě pasáže s novým prostranstvím pěší zóny před kinem, která vytvoří nové, snadně přístupné centrum veřejného života ve městě.

Nástavbou je navrhované řešení relokace loutkového divadla do prostor městského centra. Relokace loutkového divadla do centra by významně pomohla zvýšit úroveň a hustotu kulturních ohnisek v městském centru, také by ulehčila celkovou situaci ve stížené dostupnosti současných budov divadel v zámeckém parku.

4.5.1 Radniční dvůr

- **Izolovanost radničního dvora**

Řešením jak znovu přinést pohyb do těchto zapomenutých a zanedbaných prostor je propojit radniční dvůr s okolím a upravit jej do reprezentativní podoby, tak aby trávení volného času na tomto místě bylo nadmíru povznášející. Vytvoření pasáže se nabízí jako vhodný podporující prvek. Vytvořená spojnice má obrovský potenciál v pohybu lidí, kteří jsou podstatou pro tvorbu veřejného života.

- **Změna funkce hasičské zbrojnice**

Hasičská zbrojnice neodpovídá soudobým rozměrovým požadavkům na hasičskou techniku. Hasičská zbrojnice svou současnou funkcí nepodporuje rozvoj kulturně – sportovní oblasti která se nachází v centru města. Svým umístěním u radničního dvora – středobodu veřejného prostoru ve městě se nabízí přeměna na kulturní stánek např. muzeum, divadlo a jiné, které budou v souladu obnovy aktivizace centrální oblasti ve městě.

- **Nová budova technického zázemí**

Budova technických služeb je přistavěna ke hmotě hasičské zbrojnice, která původně měla povahu solitéru. Bylo by vhodné budovu technických služeb zbourat a nahradit ji prvkem který nechá vyznít historickou budovu zbrojnice. Funkce nové budovy by

měla zůstat stejná, měla by tedy mít technický charakter, který vytvoří zázemí pro návštěvníky radničního dvora.

4.5.2 Prostor u kina

- **Piazzeta – pěší zóna**

Budova kina je v současnosti oddělena od radničního dvora. Řešení nacházím ve vytvoření kontinuity volného prostoru a průchodu z radničního dvora do kvalitně upraveného veřejného prostoru před budovou kina. Rozměrná plocha před kinem nabízí platformu pro nové, kdykoli veřejnosti přístupné, společenské centrum.

- **Izolovaný přístup od sídliště**

Izolovaný přístup k centrální části ze strany od sídliště lze řešit vytvořením nové spojnice, která bude nabízet příjemný nový prostor, zkrácení cesty, nové přidané funkce v podobě kavárny, přístupu do sokolovny a radničního dvora. Novou pasáž je vhodné vést ve hmotě přístavku sokolovny. Tato lokace zajistí pohodlné proudění lidí do prostor radničního dvora a piazzety.

4.5.3 Relokace loutkového divadla

- **Izolovanost a stížený přístup do objektů divadel v zámeckém parku**

Relokace loutkového divadla a vytvoření nové reprezentativní budovy je navrhovanou možností jak podpořit už více než stoletou historii loutkoherectví v Napajedlích. Umístění loutkového divadla do centrální části rozšíří výběr možností v kulturním centru Napajedel. Podpoření divadelní činnosti v Napajedlích by mohlo znamenat nebývalý úspěch, zvýšení koncentrace divadelních scén (sokolovna, loutkové divadlo, rekonstruované prostory kina) sebou nesou myšlenky vytvoření národní scény pro loutkoherectví a možnost pořádání významných festivalů.

5 REŠERŠE PŘÍKLADŮ ÚPRAV VEŘEJNÉHO PROSTORU

Tato kapitola slouží k nalezení a vytvoření stanoviska pro obnovu veřejných prostor v České Republice. Příklady jsem vybírala na základě tří hlavních stanovisek, které přiblíží a ujasní náhled a srovnání přístupů k obnově veřejných prostor s podobným charakterem jako má město Napajedla, kde zpracovávám úpravy veřejného prostoru.

Prvním kritériem bylo najít města v České republice, které mají přibližně stejný počet obyvatel jako město Napajedla (7488 obyvatel, rok 2011), aby byla zachována kontinuita měřítka města. Na základě tohoto prvního výběru jsem se snažila ze zbylých měst, kde se osídlení pohybuje od 6000 do 8000 obyvatel, vybrat taková města, která splňují podmínky historického kontextu. Posledním kritériem výběru byla časová aktuálnost obnovy veřejného prostoru v daných městech, tedy realizace mezi léty 2006 - 2013. Pouze na základě takového specifického výběru příkladů může vzniknout objektivní náhled na situaci. Výběr míst má tedy jasné odůvodnění a drží se obsahu diplomové práce.

Je samozřejmé, že nikdy nelze najít charakterově identické místo. Každé místo je ovlivňováno jak vnějšími přírodními podmínkami, které vytváří vnější charakter místa, tak jsou to i vytvořené umělé ohniska bydlení, které vytváří systematičnost a na základě sdružování a shromažďování jednotlivých celků vzniká jedinečný Genius Loci každého místa. [8]

Údaje o městu Napajedla, na základě kterých jsem provedla výběr jednotlivých měst k analýze: Počet obyvatel 7488 k datu 26.03.2011, rozloha města 19,8 m², město s bohatou historií, osídlení již v době kamenné, 1. písemná zmínka o městu z roku 1355.

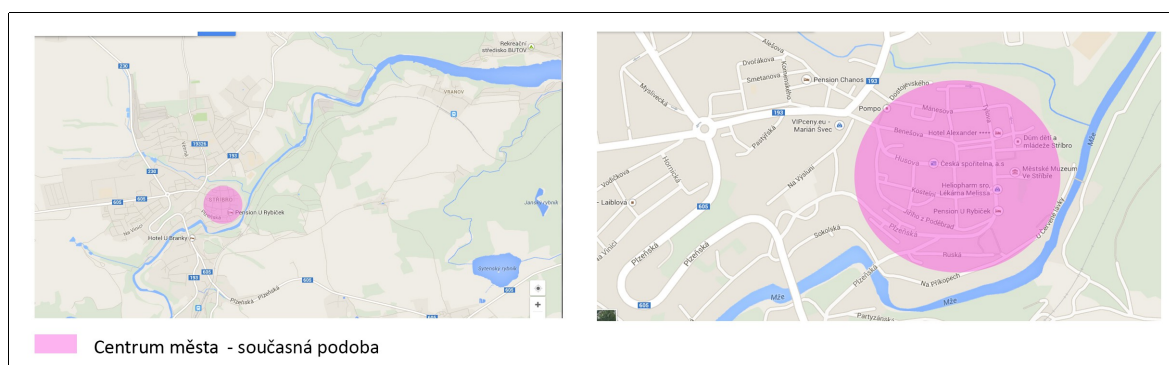
5.1 Obnova veřejného prostoru v České republice na místech s přibližně podobným charakterem městu Napajedla

Po důkladném prozkoumání nedávných úprav ve veřejném prostoru v České republice, které by odpovídaly výše zmíněným kritériím revitalizovaného městského celku, jsem vybrala tři ukázky realizací. V následných podkapitolách se věnuji obnově veřejného prostoru ve městě Stříbře, Broumově a Hronově.

5.1.1 Město Stříbro – rekonstrukce Masarykova náměstí

Stříbro je město nacházející se v Západních Čechách, přibližně 30 km od Plzně. Počet obyvatel je 7895 udávané k počátku roku 2012, rozloha města 18,75 m². Stříbro má bohatou historii, osídlení v tomto místě bylo již od doby kamenné, prokazatelně doloženo je ale až od 12. století n. l.. Spis dokládající tuto zprávu je listina knížete Bedřicha Přemyslovce, která se datuje na rok 1183. Město získalo svoje pojmenování, podle toho, že se zde těžilo stříbro, tato aktivita byla udržována až do 80. let 20. století. Město bylo také nazývané podle řeky Mže – německy Mies, která město obtéká.

Stříbro leží na vyvýšenině – ostrohu, který je tvořen zářezem řeky Mže do terénu. Stříbro má typickou topologickou strukturu, na základě které se formují další celky, například poloha centra města. Znatelně zvlněný tok řeky Mže určil kruhový tvar historického centra a udával směry dalšího rozrůstání města v pozdějších letech.

Obr.61. Stříbro - půdorysné znázornění širších vztahů

Podoba historického celku se během staletí samozřejmě značně změnila a formovala. Například v 16. století byla zaznamenána značná stavební aktivita v podobě renesančních portálů městských domů. Naopak následné 17. století a zejména 30. letá válka přinesli městu úpadek a poškození.

Po zběžném exkurzu o historii města jako celku a zmínění důležitých ukotvujících informací, bych se ráda zmínila o jeho náměstí. Centrum města soustředěvané do kruhu má ve svém středu umístěnou budovu radnice od které se odvíjí pravidelné obdélníkové náměstí. Masarykovo náměstí také prodělalo řadu změn v podobě bourání starých domů a různých přestaveb průčelí. Za nejzásadnější změny minulého století považuji zavedení automobilového provozu do prostor náměstí. Na pochůzných plošech Masarykova náměstí

došlo v roce 1965 k další velké změně a to k položení nové dlažby v podobě kočičích hlav a zhruba jedna polovina plochy náměstí byla vyasfaltována.

Obr. 62. Stříbro - Masarykovo náměstí, fotografie z 20. století

Obr. 63. Stříbro – Masarykovo náměstí – stav před rekonstrukcí

Občané města usilovali o obnovu náměstí jako fungujícího veřejného prostoru. Město Stříbro v roce 2007 obhájilo námět na úpravu veřejných prostranství a bylo Společností Petra Parléře vybráno do finále pátého ročníku prestižní národní architektonické soutěže. Na základě tohoto procesu, bylo porotou vybráno 6 návrhů na novou podobu

náměstí od různých týmů architektů, tyto návrhy byly předány městu. Městské zastupitelstvo následně vybralo návrh od architektonického týmu: Ing. Markéta Veličková, Ing. Petr Velička, Jan Cyrany a Mgr. Jitka Calabová.

Návrh rekonstrukce náměstí je významný tím, že detailně řeší dopravní situaci, která do této doby nedovolovala, aby se Masarykovo náměstí rozvinulo v kvalitní veřejný prostor. Nové řešení odklání velké množství dopravy mimo náměstí a snižuje také parkovací místa na volné ploše. Na základě tohoto zásadního řešení se plocha náměstí mohla zvětšit a stala se jednotnou plochou pro různé společenské využití. Celá plocha je členěna do tří pomyslných „bloků“. Část náměstí před radnicí vytváří reprezentační plochu vymezenou stromy, v prostoru je skupina vestavěných vystřikujících fontán. Ve středové části je volná plocha pro pořádání různých společenských akcí, jsou zde umístěny lavičky, které volně přecházejí do třetího bloku. V nejvzdálenější části od radnice jsou umístěny dva další vodní prvky se stojatou vodou a lavičky, tato třetí část má ponechaný význam pro hry, posezení u kávy atd. Architekti se také snažili o historickou návaznost, například na ploše náměstí je vyznačena kudy kdysi vedla významná kupecká cesta, do konceptu je zakomponována původní kašna. Realizace návrhu byla dokončena v červnu roku 2013.

Obr.64. Návrh a realizace Masarykova náměstí ve Stříbře

V průběhu práce na projektu, někteří občané nesouhlasili s tímto návrhem nebo měli výhrady k některým jeho částem. Namítným stanoviskem bylo právě to, že se snížily

parkovací místa na centrální ploše náměstí. Zastupitelé města ihned začali tento fakt řešit. V přilehlé ulici k náměstí, vytvořily plochu, která pojme až 40 parkovacích míst.

5.1.1.1 Osobní stanovisko k návrhu

Na návrhu oceňuji vyřešení dopravní situace, které umožnilo zvětšit užitnou plochu náměstí, což považuji za velice příkladné. Líbí se mi práce s vodními prvky, které plochu náměstí příjemně rozčleňují do menších uchopitelných celků. Drobné výhrady mám jen k podobě korunám stromů, více by se mi líbila varianta přirozeně rostlé koruny. Mohli bychom tak vnímat kontrast mezi dokonale pravidelnou plochou náměstí a přirozeně organicky tvarovanou korunou stromu. Na velkou plochu náměstí by se mohlo použít větší množství laviček. [24; 30]

5.1.2 Město Broumov – rekonstrukce Kostelního náměstí

„Broumovsko je geograficky a historicky svébytným krajem, jehož neobyčejné přírodní krásy byly po staletí hospodářsky kultivovány a obohacovány o umělecké památky pod správou benediktinského řádu. Vznikla tak mimořádná harmonická, ekologicky a esteticky vyvážená krajina, pro niž je příznačná pestrost a prolínání krás přírody a historie.“ [25] Nejznámější přírodní krásy na Broumovsku jsou pískovcové útvary, které tvoří největší a nejdivočejší skalní město ve střední Evropě. Tento skalní celek nazýváme Adršpašsko-teplické skály, které mají rozlohu 19 km², další úchvatný přírodní celek jsou Broumovské stěny, které tvoří spolu s Adršpašsko-teplickými skalami národní rezervaci. Celá oblast Broumovska má charakteristický přírodní ráz, krajina je tvořena pískovcovým podložím, v kterém výrazný tektonický vývoj zanechal podobu členitého reliéfu. Celá tato oblast má neopakovatelnou atmosféru místa.

„Broumovsko je cenné také kulturními památkami. Nacházejí se tu dvě městské památkové zóny zahrnující i benediktinské kláštery (Broumov a Police nad Metují), vesnická památková rezervace (Křinice), hodnotná skupina barokních venkovských kostelů (Bezděkov, Božanov, Broumov, Heřmánkovice, kaple Hvězda, Martínkovice, Otovice, Ruprechtice, Šonov, Verněřovice a Vižňov), nejstarší dřevěný kostel v Čechách, stovky zděných statků broumovského typu, kaple, křížové cesty a nespočet pískovcových soch a křížů značné umělecké hodnoty v obcích i ve volné krajině. Některé památky však zatím

leží poněkud ve stínu přírodních krás, o čemž svědčí v mnoha případech i jejich neutěšený stav.“ [25] Architekti byli velkému počtu z tohoto výčtu staveb Kryštof Dientzenhofer a jeho syn Kilián Ignác Dientzenhofer.

Obr.65. Broumovsko

Podle historických pramenů byla osada Broumov založen v roce 1171 při staré stezce vedoucí z Čech do Kladska. Od roku 1213 se o rozvoj osady staral řád Benediktinů, ti dostali tuto oblast od Přemysla Otakara I. Benediktýnský řád kultivoval krajinu a kolonizoval oblast. Do rozrůstající osady začali přicházet vystěhovalci ze západních zemí, především se jednalo o oblast Flander. Právě flanderští řemeslníci, kteří se do Broumova přišli se svou tkalcovskou znalostí, významně ovlivnili růst osady a následné povýšení na město roku 1256. Od této doby se Broumov vyvíjí jako správní centrum a jediné místo na panství vyhrazené obchodu a řemeslné výrobě. Z historických knih se dozvídáme, že město Broumov se často stalo cílem nějakých válečných tažení, které po určitou dobu ochromili jeho rostoucí řemeslnickou výrobu.

Významným mezníkem se stalo období 16. století, kdy se broumovští tkalci s kvalitou svých výrobků dostávají na široký trh a zboží exportují ve velké míře. V tomto období v roce 1549 město Broumov postihl velký požár, ale díky prosperitě, kterou město mělo, se znovu rychle obnovilo a bylo postaveno mnoho renesančních památek.

Období baroka znamenalo pro město Broumov řadu změn. Obyvatelé města se začali přiklánět k protestanství, což ve městě které bylo historicky vždy v područí katolíků vyvolalo velké vlny rekatolizace. Město se dostalo znovu do nadvlády katolické církve, jako symbol jejich nadvlády se budují kostely např. kostel sv. Václava, klášter sv. Václava, na jejich stavbě se podíleli jako architekti Dientzenhoferové.

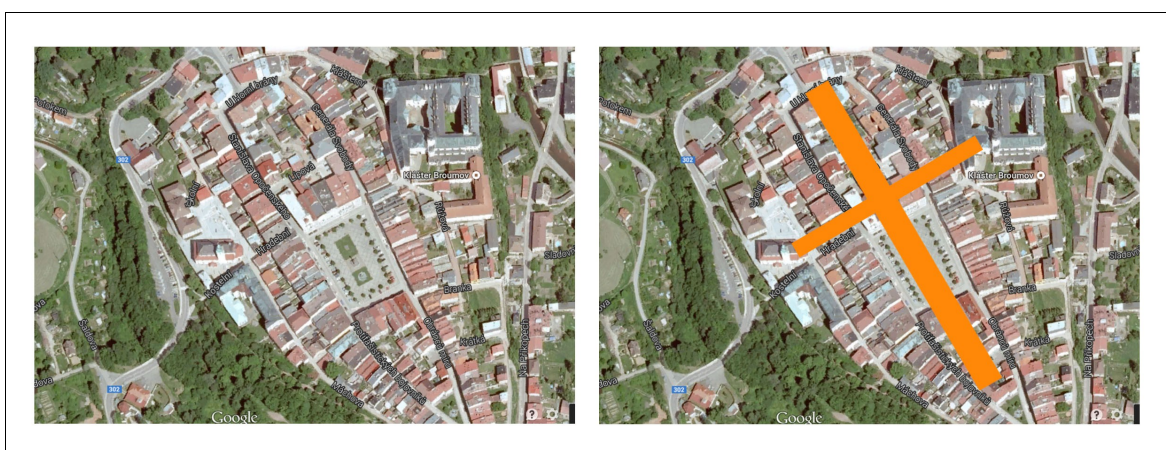
V 19. století, kdy se začalo z manufaktury přecházet na průmyslovou výrobu se v Broumově začínají zakládat tovární objekty, staví se veřejné budovy jako nemocnice a školy. K celkovému rozvoji města pomohla výstavba vodovodu a kanalizace, ulice byly upraveny osvětlením a vydlážděním.

„Po této době vzestupu nepřineslo 20. století Broumovsku mnoho dobrého. Německá většina odmítla vznik Československa, později hospodářská krize vyvolala hladové demonstrace. Ve třicátých letech se zaktivizovali henleinovci a po Mnichově byla oblast rozdělena: převážně německá Broumovská kotlina a Teplicko připadly k Říši, české Policko k Protektorátu. Zlom ve vývoji Broumova nastal po druhé světové válce. Vyhnaní Němců, provázené mnoha násilnými incidenty, znárodnování průmyslu, kolektivizace zemědělství, zrušení broumovského okresu, budování socialistické vesnice a slučování obcí představují neblahé historické mezníky, které se podepsaly na osídlení, hospodářství, kultuře i krajině. I když se podařilo postupně obnovit základní funkce městského organismu a oživit výrobu v hlavních broumovských závodech, téměř úplná výměna obyvatel, doprovázená přerušáním všech tradičních forem společenského a kulturního života, samozřejmě poznamenala život města na několik desetiletí.“ [25] Tato situace měla vliv i na současnou vizuální podobu města, bylo zbouráno mnoho poškozených domů v centru města, které byly jen zřídka kdy nahrazeny novou stavbou. V okrajových oblastech města se v 60. letech 20. století, kdy panovala celorepubliková kritická bytová situace, začaly budovat státní panelové domy a sídlištní bloky.

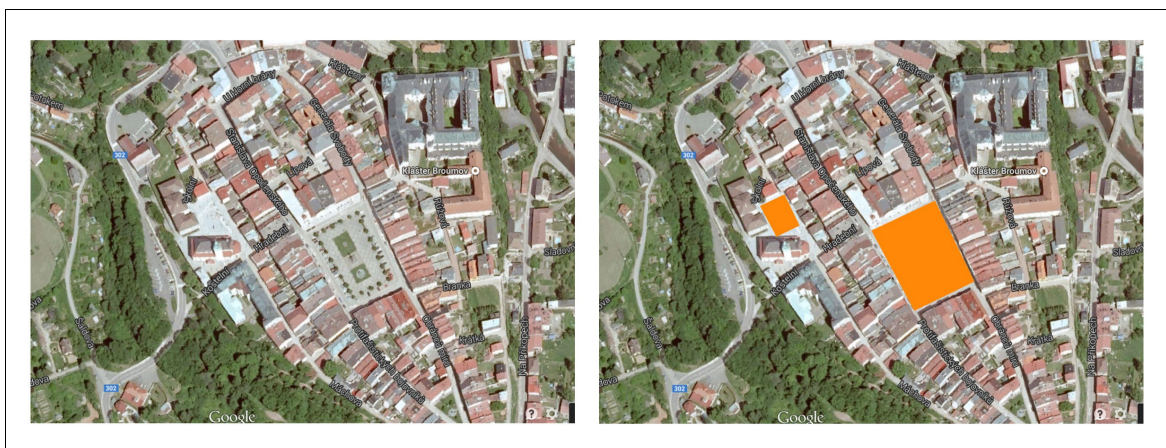
Obr.66. Historické fotografie města Broumova

Broumov má v současné době 7817 obyvatel, rozloha města je 22,26 km². Historické centrum města Broumova je vymezeno řekou Stěnavou, která jej obtéká severojižním směrem z východní strany města. Ze západní strany města je patrný výškový rozdíl, město stojí na vyvýšenině. Na nejvyšším bodě stojí rozlehlý komplex broumovského kláštera, kde v historii stával hrad. Centrální částí historického města je obdélníkové náměstí, jehož plochu vymezují budovy s historickými průčelími. V úzké souvislosti s Mírovým náměstím a klášterem je kostel sv. Petra a Pavla. Tyto stavby v půdorysu vytvářejí latinský kříž, kde spojnice kratší strany tvoří kostel sv. Petra a Pavla a komplex kláštera. Delší osa je tvořena centrálním Mírovým náměstím.

Obr.67. Historické centrum Broumova – prostorové vazby

V Broumově se nachází dvě plochy pro veřejný život ve městě a je to již zmíněné Mírové náměstí a plocha v okolí kostela sv Petra a Pavla. Záměrně používám slovo „plocha“ protože k vytvoření menšího náměstí došlo až v roce 2007.

Obr.68. Historické centrum Broumova – Mírové a Kostelní náměstí

Po krátkém úvodu do historického a prostorového uspořádání města bych se ráda zmínila o konkrétním místě v prostoru, které zaujímá důležité místo v rešerši. Kostelní náměstí je charakteristické místo, které je vymezeno kostelem sv. Petra a Pavla, obytnými domy a školami. Podle půdorysné mapy města viz Obr. 26 je zřetelné, že tento prostor je důležitým vstupním místem do centra města. Před pomyslnou hranicí historické zástavby, která je tvořena stromořadím je velké parkoviště, díky kterému se toto místo stává důležitým dobře přístupným bodem. Kostelní náměstí se stává ve většině případů prvním místem, které uvidí turisté, kvůli již zmíněné dopravní přístupnosti a parkovišti autobusů. Prochází zde také obyvatelé města do škol a kostela, můžeme tedy říct, že Kostelní náměstí je jedním z hlavních ohnisek v Broumově.

Před rokem 2005, kdy byla započata rekonstrukce plochy, byl tento prostor ve značně zanedbaném stavu. Veřejný prostor nevytvářel atmosféru vhodnou pro reprezentativní část města. Před rekonstrukcí se ve středu plochy nacházel zatravněný vyvýšený terén, částečně nezpevněné plochy obíhající tento středový kopec, byla zde i žulová kostková dlažba která byla ve špatném stavu. Svěbytný reprezentující prostor, který by obklopoval významné budovy škol a kostela neexistoval.

Obr.69. Kostelní náměstí – původní stav

Rekonstrukce Kostelního náměstí začala v roce 2005 a byla dokončena v roce 2007. Architektonický návrh zpracovali a zrealizovali architektonická studia Chmelař architekti a Cuboid architekti s.r.o. V návrhu architekti pracují s plochou náměstí, tak že výsledek odpovídá vnějším vztahům, které na vymezenou plochu působí. Plocha je rozdělena na dvě části, severní a jižní. Jižní část náměstí slouží jako přístupový bod do města ze západní části, je zde přímá návaznost na parkoviště, proudí odtud hlavní vlna turistů i školáků. Severní část náměstí, oddělená hmotou kostela, je využívána zcela odlišně. Přes tuto část nevedou žádné důležité komunikační směry, a má proto podstatně komornější atmosféru. Slouží pro odpočinek místních obyvatel zejména pro školáky z blízkých škol. Autoři svůj návrh popisují následovně: *„Náš návrh spočívá v opětovném vyrovnání výškových úrovní ploch a v použití původní žulové dlažby kombinované s fragmenty vydlážděnými z čedičových odštěpků. Vyrovnání výškových nerovností usnadňuje využití náměstí i pohyb po něm. Jednotlivé zóny nejsou vymezeny ani rozdílnou dlažbou, pouze spádováním k dešťovým vpustím. Jediným výrazným prostorovým prvkem nového návrhu je vodorovné prostranství, vytvořené "zaříznutím" do přirozeně se svažující plochy náměstí. Odlišné výškové úrovně hran prostranství jsme vyrovnali schodišti na východní a severní straně. Na severní straně schodiště doplňují zabudované lavičky, které je možné vnímat také jako hlediště pro společenské akce na volném prostranství.“* Atmosféru nového náměstí dotváří stromořadí lip, které jsou vysazeny na vyvýšené úrovni, která je lemována pískovcovým chodníkem, od této úrovně začínají klesat schodišťové stupně. Vodní prvek na náměstí je tvořen pítkem s vodní plochou, které je umístěno v jeho snížené ploše. Nově vydlážděná plocha je ozvláštněna obdélníkovými vzory, které jsou vydlážděné z čediče. Směr čedičových obdélníků směřuje kolmo k ose kostela sv Petra a Pavla. Architekti taktéž zvýraznili i vstup kostela, do kamenné dlažby před kostelem umístili pískovcovou dlažbu zvýrazňující osu kostela. Kostelní náměstí je osvětleno původními historickými lampami, světla dokreslující večerní atmosféru jsou zabudovaná do schodišťových stupňů, spodním osvětlením jsou nasvícené také lípy. [26]

Celkové hodnocení rekonstrukce Kostelního náměstí posuzuje odborná veřejnost kladně, v Ročence české architektury 2007 – 2008 se realizace umístila mezi 35 nejkrásnějšími stavbami. [9]

Obr.70. Rekonstrukce Kostelního náměstí v Broumově

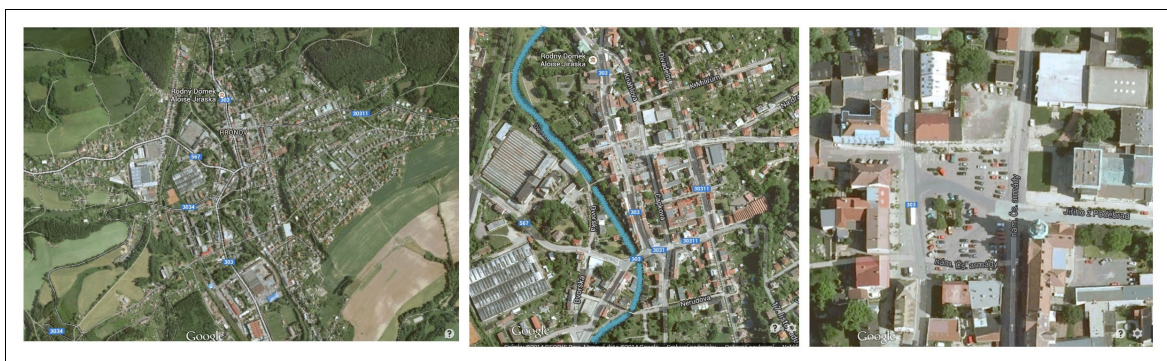
5.1.2.1 Osobní stanovisko

Na návrhu oceňuji celkové prostorové řešení, kdy architekti využily přirozenou svažitost terénu a vytvořili hlediště, my se tak můžeme stát diváky a z odstupem sledovat výhled na kostel. Hlediště v sobě skýtá i další podpůrné momenty, jako je vhodné prostředí pro uskutečnění společenské akce nebo školních představení. Příjemné je použití lokálního materiálu, pískovce, na schodišťové stupně. Výběr lip, jako prvku dokreslující otevřený prostor, je podle mého názoru krásný.

5.1.3 Město Hronov – rekonstrukce náměstí Československé armády

„Hronov - malé městečko v severovýchodních Čechách leží uprostřed půvabné krajiny na řece Metuji při hranici s Polskem v nadmořské výšce 364 m. n. m. V historii se poprvé připomíná v roce 1359, je však přibližně o jedno století starší. Jeho počátky souvisejí s kolonizačním úsilím pana Hrona z Náchoda (1241 – 1285) z rodu Načeraticů, který zde pravděpodobně založil vodní tvrz. V roce 1415 je Hronov uváděn jako městečko, jež až do roku 1848 náleželo k náchodskému panství.“ [27] Jako město je Hronov poprvé uveden v roce 1859.

Geograficky se město nachází na rozhraní Broumovské vrchoviny a Podorlické pahorkatiny. Hronov se nachází na hranici s CHKO Broumovsko. Město se formovalo podél toku řeky Metuje, která obtéká centrum města ze západní strany. Rozloha města je 22,04 km², k datu 1. ledna 2014 má město Hronov 6239 obyvatel.

Obr.71. Město Hronov z ptáčí perspektivy

Hronov je významné město hlavně z hlediska kulturního dědictví, narodil se zde významný český spisovatel Alois Jirásek (1851 – 1930). Díky mezinárodním festivalům amatérského divadla Jiráskovy Hronovy, které zde pravidelně probíhají již od roku 1931 má město Hronov mezinárodní přesah v kulturním povědomí.

Divadlo bylo postaveno na počest významu Aloise Jiráska, zasloužil se o to divadelní ochotnický spolek, v kterém také hrával i režisoval některé hry sám Alois Jirásek. Ochotnický spolek založil sbírku na stavbu divadla a muzea Aloise Jiráska. Základní kámen byl položen roku 1929 za účasti Jiráska, dostavby se ovšem mistr slova nedožil. Divadlo bylo slavnostně dokončeno 28. září 1930, na slavnosti premiéru bylo zvoleno představení Lucerna od zesnulého spisovatele Jiráska. Architektem divadla byl hronovský rodák Ing. arch Jindřich Freiwald.

Obr.72. Jiráskovo divadlo – historické fotografie

Hronovské náměstí má obdélníkový půdorys, je vymezeno dvěma významnými budovami, první z nich je Jiráskovo divadlo a druhou je budova Základní a Mateřské školy. Před rekonstrukcí náměstí byla podél všech jeho stran vedena doprava, silnice dokonce vedla i napříč náměstím. Jak je vidět na Obr 31 byla volná veřejná plocha náměstí spíše vedena jako velké parkoviště. Zřetelné je také oddělení vozovkou mezi plochou, která je přímo před divadlem a náměstím. Nevzniká tak jednotný prostor, který by podporoval vznešenost divadla a rozvoj společenských akcí. Na náměstí nebyl důvod proč se zde zdržovat ani lákavé materiální prostředí, které nám tvoří platformu právě pro všechny volitelné aktivity, které se zde mohou rozvinout. [27]

Obr.73. Náměstí Československé armády – prostorové vazby, původní stav

Obr.74. Náměstí Československé armády – historické fotografie

Obr.75. Podoba náměstí před rekonstrukcí

Návrh na rekonstrukci zpracovali architektonické týmy Chmelař architekti a Cuboid architekti v roce 2004. Autoři o návrhu řekli: „ Stavbu jsme rozčlenili do tří etap kvůli realizovatelnosti investic. Z úprav náměstí vyplynula nutnost vymístění jedné z komunikací z plochy náměstí, aby došlo k jeho dopravnímu zklidnění. Proto v roce 2007 proběhla nezávisle rekonstrukce přilehlých ulic Palackého a Kudrnáčovy, aby na nich mohly být vytvořeny parametry pro odklonění dopravy komunikace III. třídy z náměstí. Teprve po této investici mohl být zahájen náš záměr úprav náměstí. V roce 2008 město získalo dotaci na celou rekonstrukci náměstí, a také na rekonstrukci nástupního schodiště do divadla A. Jiráska, rekonstrukci chodníkových těles v ulici Aloise Jiráska, a na nový orientační systém města.“ [28] Město v průběhu rekonstrukce náměstí získalo dotace také na obnovu vinárny Radnice, kavárny a restaurace na náměstí. Mariánský sloup na náměstí z roku 1725 byl také zrenovován. Celé náměstí včetně přilehlých silničních komunikací získalo zcela nový ráz. Rekonstrukcí která probíhala od roku 2008 do roku 2009 byla upravena většina veřejných prostranství v Hronově.

Obr.76. Rekonstrukce náměstí Československé armády

5.1.3.1 Osobní stanovisko

Velice pozitivní na celém zpracování je ucelená rekonstrukce veřejného prostoru, protože výsledek z celkově upraveného prostoru je mnohem výraznější než v případě opravy jedné části bez návaznosti na okolí.

Za výrazné pozitivum zrealizované rekonstrukce považuji spojení nástupní plochy do majestátní budovy divadla s plochou náměstí. Vznikl tak jednotný celek, který dává vyniknout významným budovám a vytváří prostředí pro společenské aktivity.

Jediným negativním hlediskem shledávám vykácení vzrostlých stromů kolem Mariánského sloupu, které tvořily měřítkotvorný prvek k dominantní budově divadla a školy. Tento čin byl podle zprávy architektů proveden kvůli celoplošnému vybagrování půdy na náměstí do hloubky jednoho metru tak, aby se vytvořilo rovnější podloží. Ptám se jen, šlo by to udělat i šetrněji?

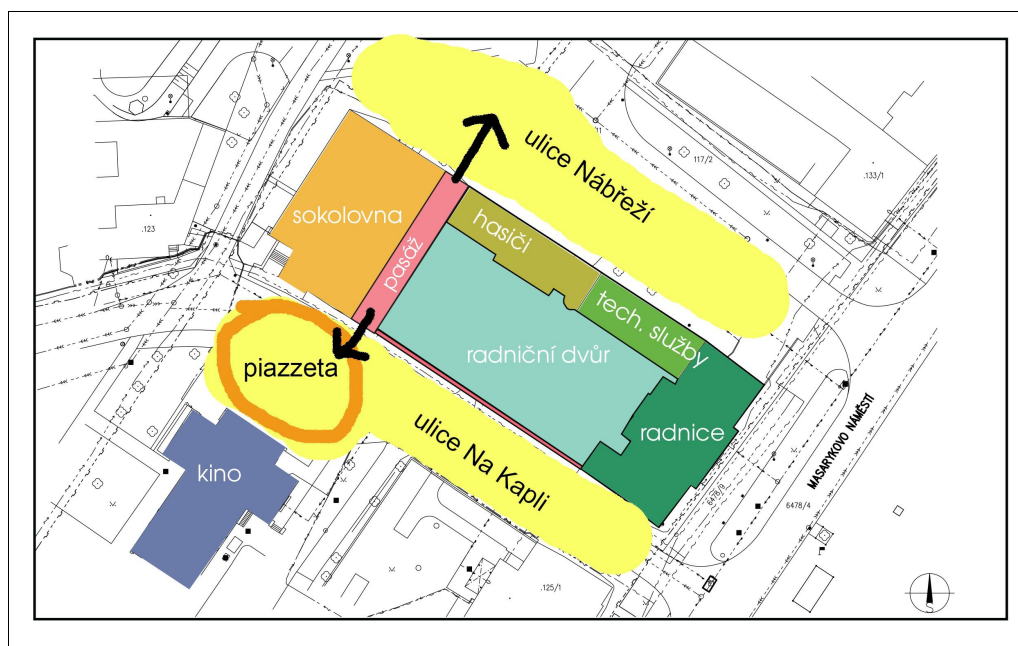
II.

PRAKTICKÁ ČÁST

6 AKTIVIZACE CENTRÁLNÍ ČÁSTI MĚSTA

Na základě výsledků analýzy (kapitola 4.5. *Výsledky analýzy veřejného prostoru a navrhované řešení*) předkládám praktické řešení zjištěných nedostatků v prostoru. Aby se dosáhlo správného funkčního řešení a aplikování nových vazeb ve struktuře města je nutné udělat více zásahů.

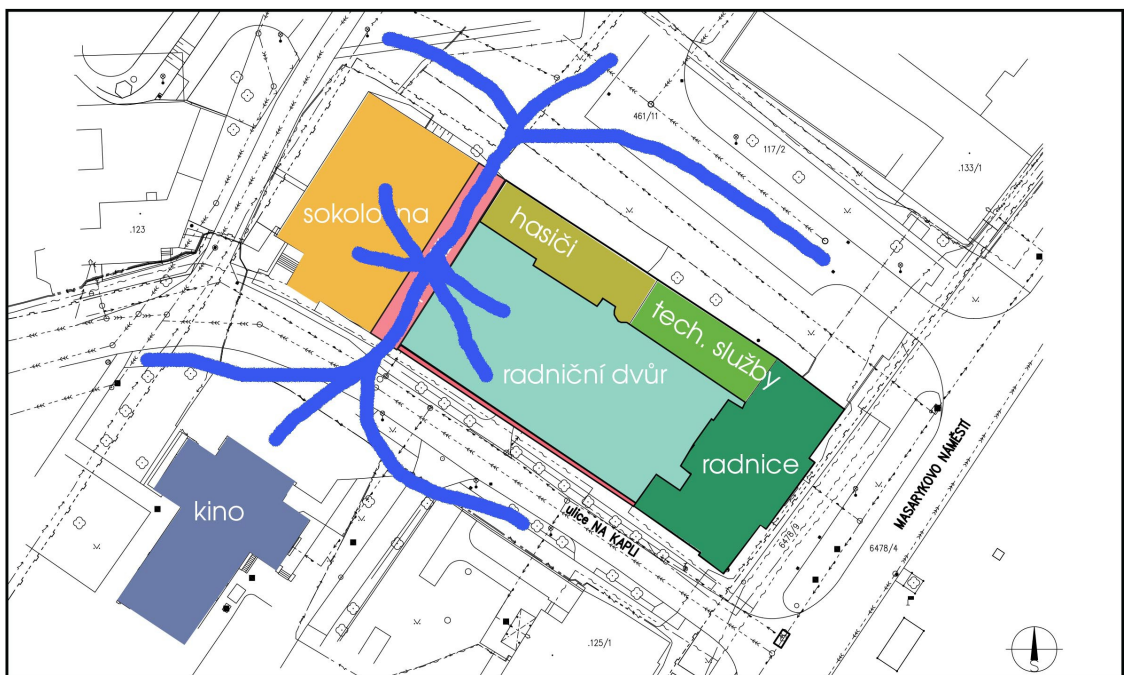
Jako hlavní řešení, které má obrovský potenciál a zároveň podporuje všechny další nutné zásahy, předkládám návrh pasáže. K dobře fungující pasáži, která vytvoří nový komunikační uzel a přivede do centrální části více lidí, je potřeba upravit celý prostor vyústění pasáže, což je ulice Na Kapli na jedné straně a ulice Nábřeží na straně k sídlišti. Ulice Na Kapli se částečně změní na pěší zónu v prostoru před budovou kina. Vytvořená bezbariérová plocha piazzety se stane novým hlavním městským veřejným prostorem, který bude stále přístupný na rozdíl od radničního dvora, kde je omezený přístup. Tento zásah přinese vytvoření příjemného prostranství v blízkosti parku, v přímé návaznosti na historické budovy kina a sokolovny. Z piazzety je přístup do radničního dvora, který je nutné celkově zrenovovat a vytvořit kvalitní zázemí pro společenské akce jako jsou zábavy, koncerty, trhy atd. Pasáž také ovlivní budovu sokolovny, a to ve velkém rozsahu, nicméně pasáž a úprava dispozic v sokolovně přinese nové možnosti využití a rozvoj kulturních činností v dnes opomíjeném divadelním sále.

Obr.77. Znárodnění nutných zásahů pro aktivizaci centrální části města

uzavřenost, izolace, neprůchodnost

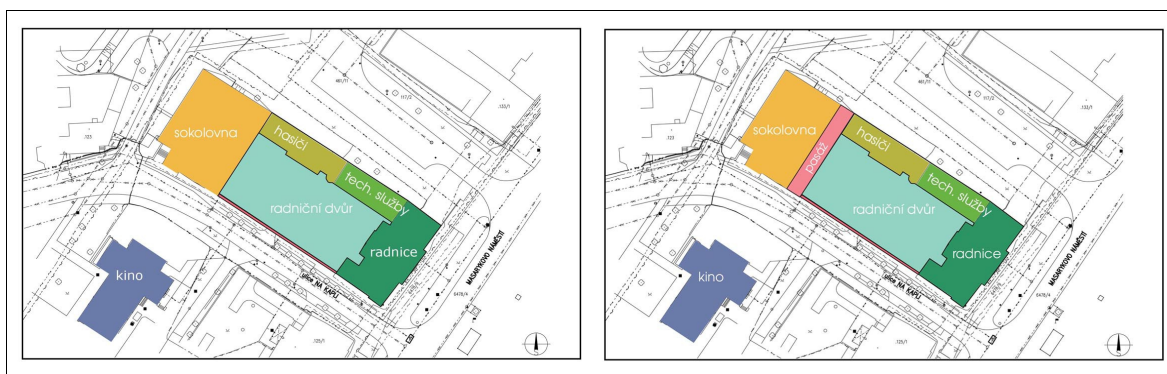

pohyb, proudění, nové vazby

Obr.78. Porovnání prostorových vztahů v současnosti s novým řešením pasáže

6.1 Pasáž a nutná úprava budovy sokolovny

Při návrhu hmoty pasáže a její lokace jsem vycházela z nastudovaných historických výkresů sokolovny, které jsem měla k dispozici (3.5.3 Budova sokolovny). Začleněním pasáže do přistavěné hmoty sokolovny z roku 1934 se snažím maximálně respektovat její původní podobu. Návrh pasáže má budovu sokolovny vyzdvihnout a znovu dosáhnout reprezentativní funkce kulturního centra. Díky stavbě pasáže může dojít k úpravám sokolovny do požadovaného stavu. Podoba pasáže je upravována podle dispozic sokolovny, tudíž dochází ke vzájemné podpoře prostor a ve výsledku spolu obě hmoty – sokolovna i pasáž tvoří jednu navzájem se podporující součást.

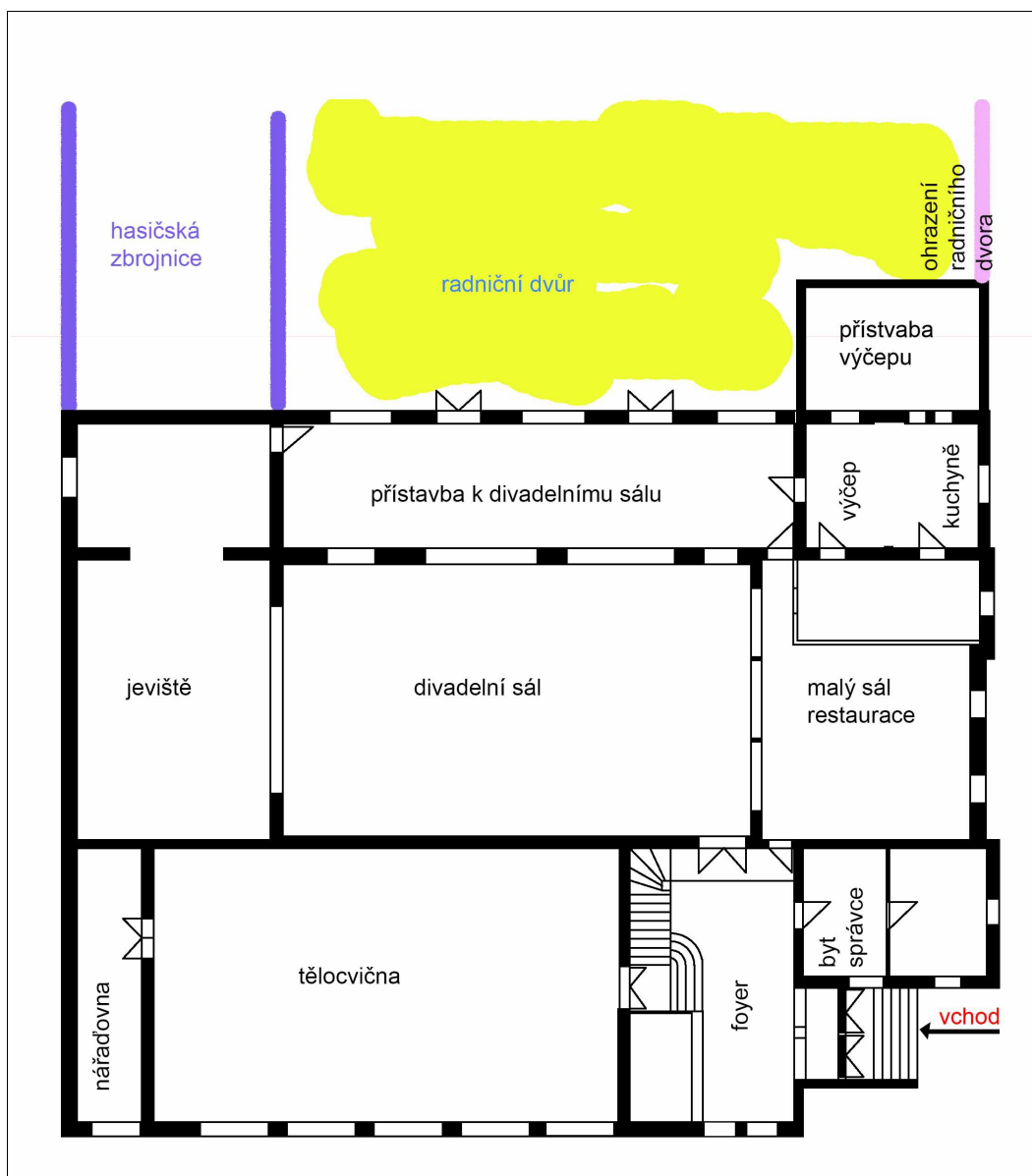

Obr.79. Začlenění hmoty pasáže do budovy sokolovny v prostoru přístavby přísálí

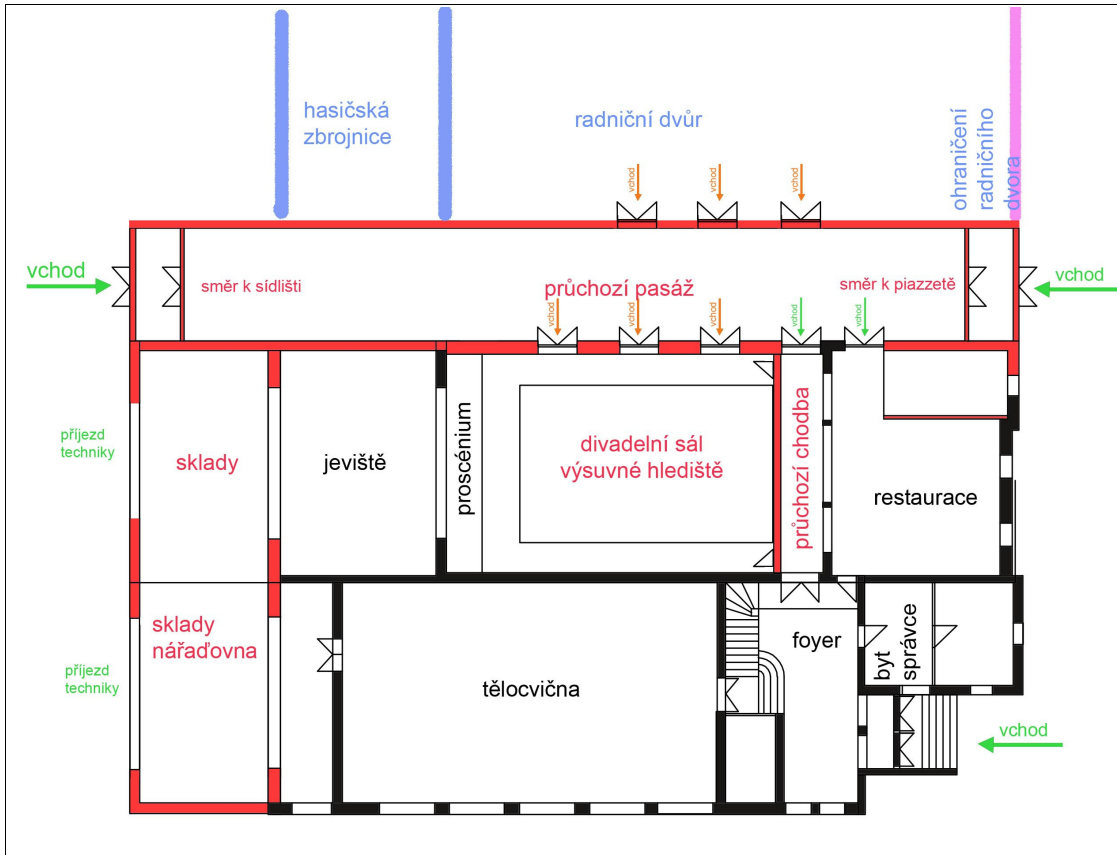
Pasáž je patrová stavba, výška patra je shodná s výškou patra v sokolovně. Tímto omezením – šířkou přísálí a výškou patra vznikla prvotní jasně daná hmota. Pasáž v přízemí slouží čistě jako spojnice důležitých ohnisek v centru města, vytváří se nové komunikační vazby, je zde také možnost občerstvení. Nástavba zaskleného patra vytváří reprezentační prostor pro různé akce, například možnost krytého restauračního posezení, kavárny a možnost provedení balkonů do divadelního sálu.

Divadelní sál by byl díky přístavbě pasáže adekvátně vylepšen. Fasáda, která se přimyká ke hmotě pasáže je upravena a rytmizována. Prvkem pro rytmizaci se stalo původní řazení oken, které je dnes patrné pouze v patře (díky přístavbě přísálí v roce 1934 byla rytmizace fasády narušena). Z pasáže je umožněn vstup do budovy sokolovny několika vstupy. Novou spojnicí tvoří vstup, který propojuje pasáž z restaurací a foyer. Další vstupy, které jsou na Obr. 81 značené oranžově, slouží jako příležitostné vstupy, které mohou otevřít prostor divadelního sálu, pasáže a radničního dvora do průchozích celků.

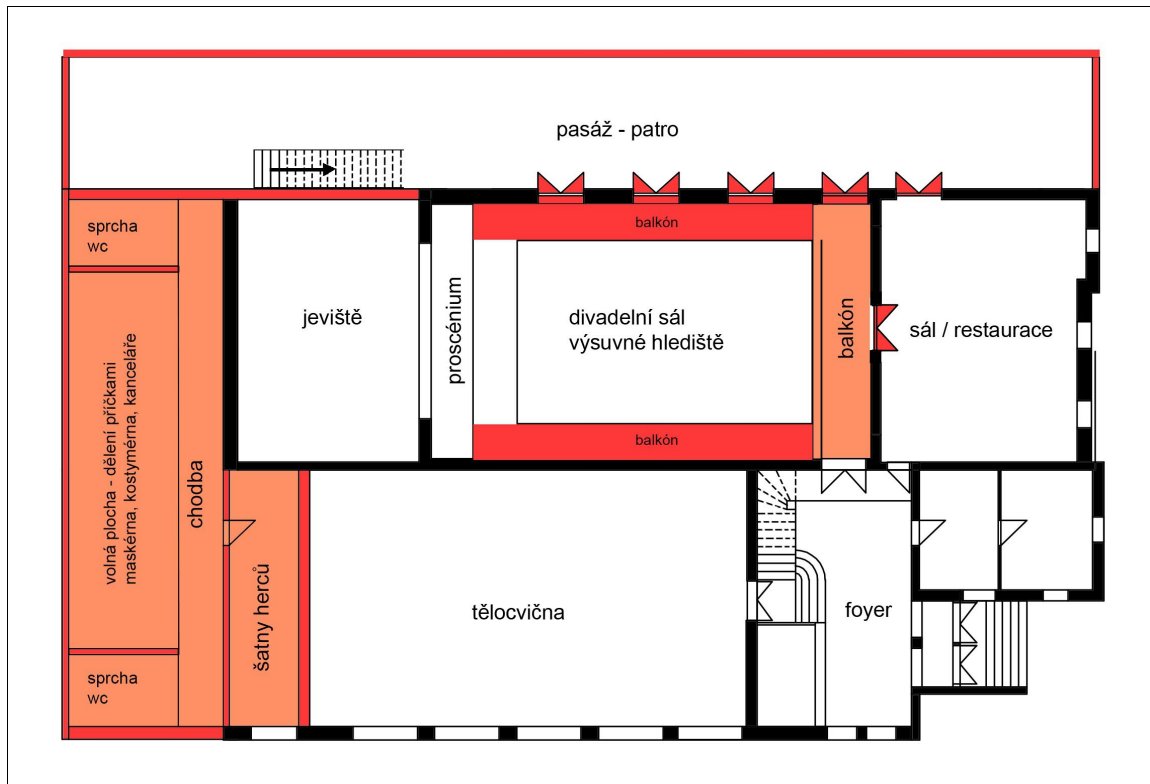
Tyto vstupy nazývám příležitostné, protože jejich funkčnost je podřízena momentálnímu programu, který bude probíhat na jednotlivých místech. Hmota pasáže přesahuje současnou budovu sokolovny na její delší straně o 6,0 m, nabízí se vytvoření nového zázemí pro divadelní sklad a prostor nářadovny v přízemí, kanceláří a zázemí herců v patře. Sál je v nové podobě navrhován s hledištěm konstruovaným jako teleskopická tribuna. Dosáhne se tak víceúčelové plochy, která poskytne možnost pořádání divadelních představení, plesů, výstav atd. Výsuvné hlediště je tedy důležitým prvkem v návrhu, díky kterému sokolovna neztratí svůj víceúčelový sál, ale naopak mnohonásobně zvýší jeho perspektivitu k pořádání kulturních akcí.

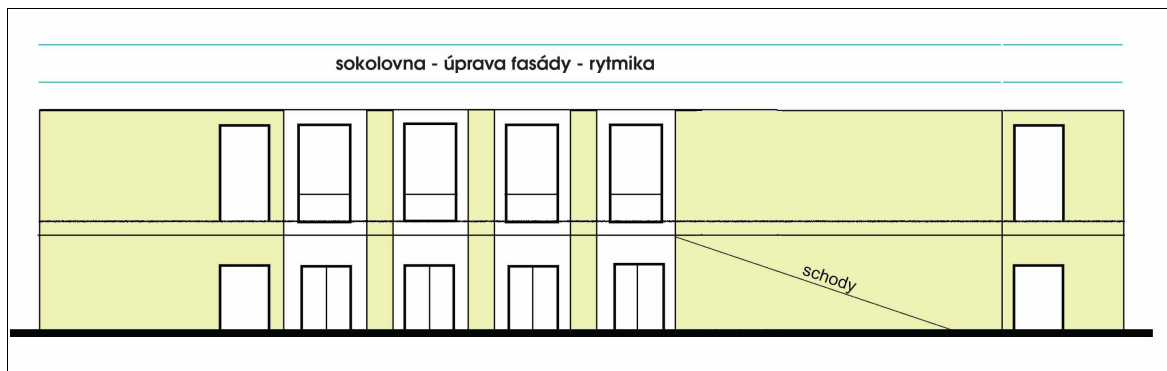
Obr. 80. Současný dispoziční stav sokolovny

Obr.81. Nutné úpravy sokolovny ve vazbě s pasáží – přízemí

Obr.82. Nutné úpravy sokolovny ve vazbě s pasáží – 1.patro

Obr.83. Rytmika fasády

Po takto provedených úpravách se může na sokolovnu napojit hmota pasáže, která je podle rozměrů sokolovny dimenzována. Napojení na patro a ukončení ve stejné výšce jako je horní římsa sokolovny vytváří dojem ucelené stavby.

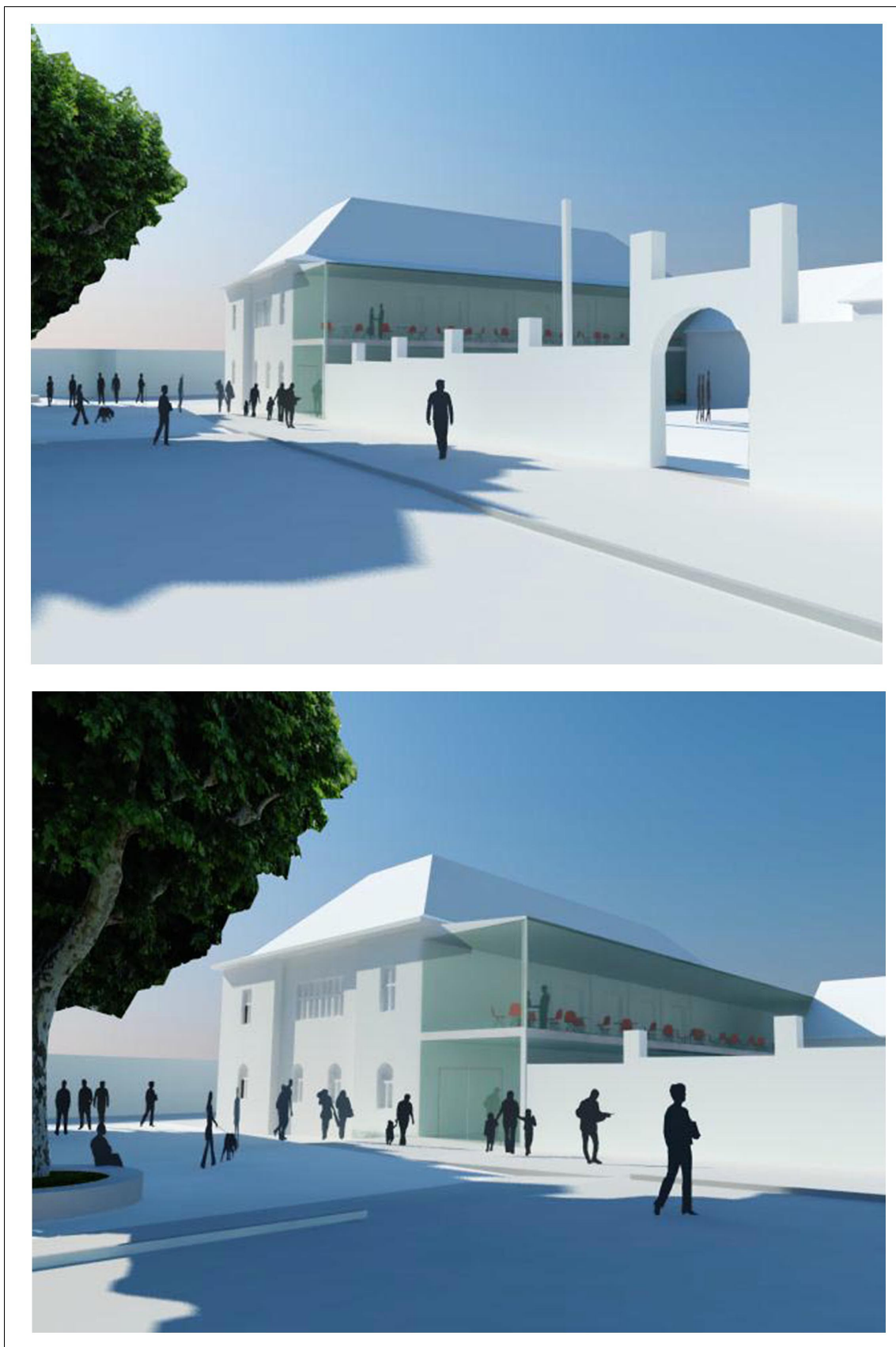
Pasáž je široky 5,0 m (šířka přísálí), výška patra je 3,5 m, délka pasáže je 39,8 m z toho je 33,6 m sokolovna + 6,2 m prodloužení o přístavbu skladů, nářadovny, zázemí herců a kanceláří.

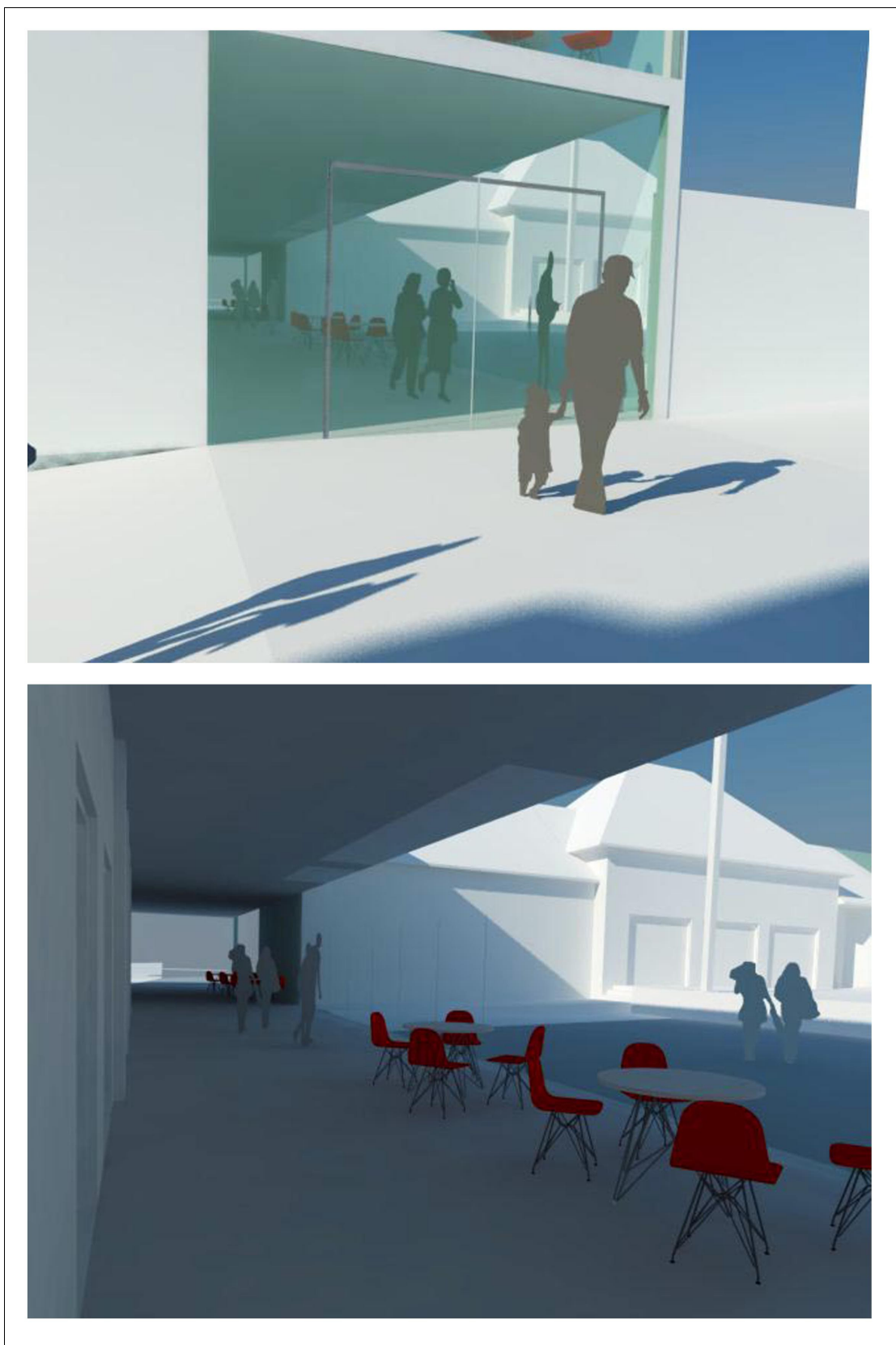
Obr.84. Současný stav a navrhované řešení pasáže (vyústění do ulice Na Kapli)

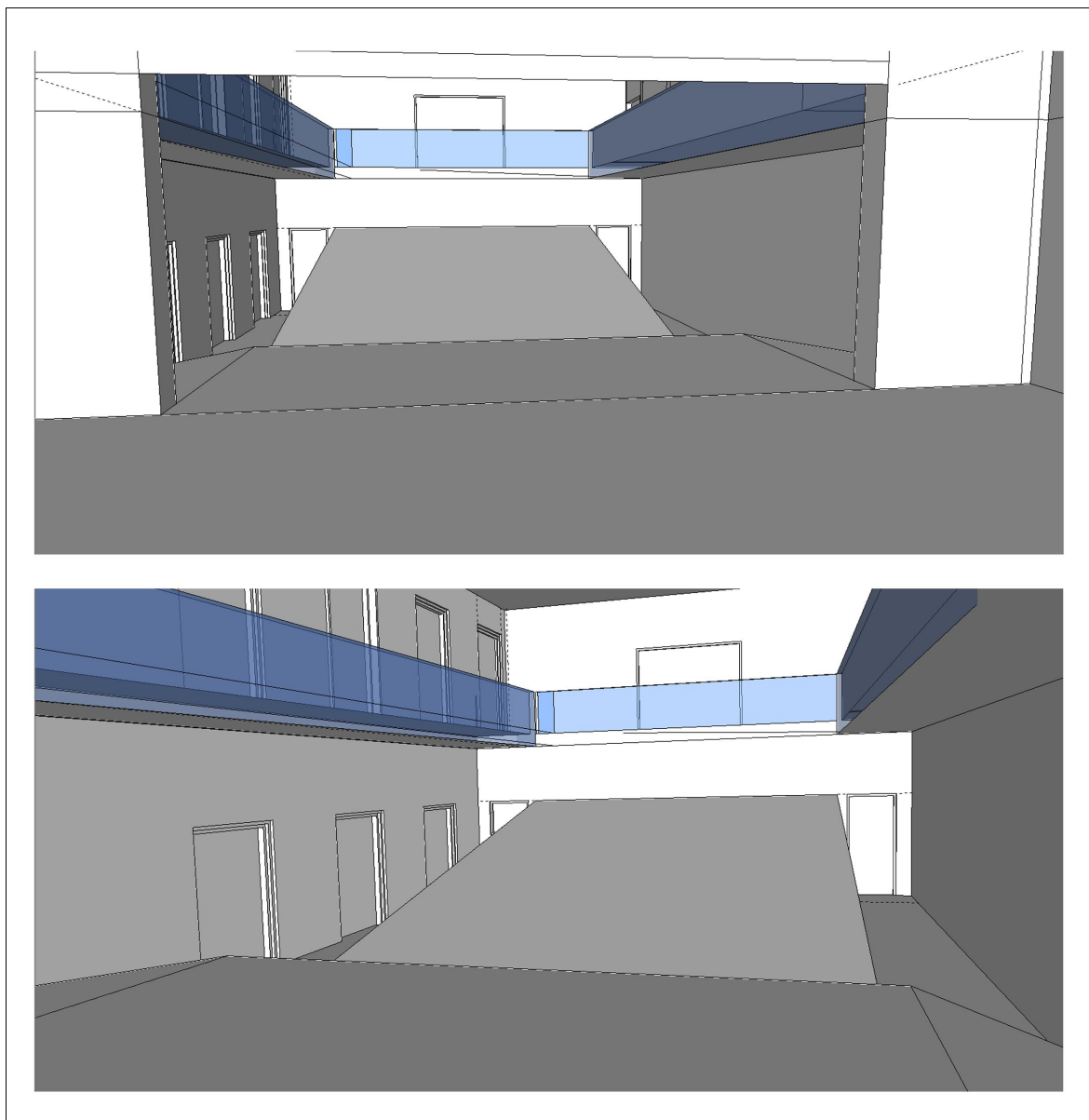
Obr. 85. Současný stav a navrhované řešení pasáže (pohled z radničního dvora)

Obr.86. Pasáž – vyústění do ulice Na Kapli

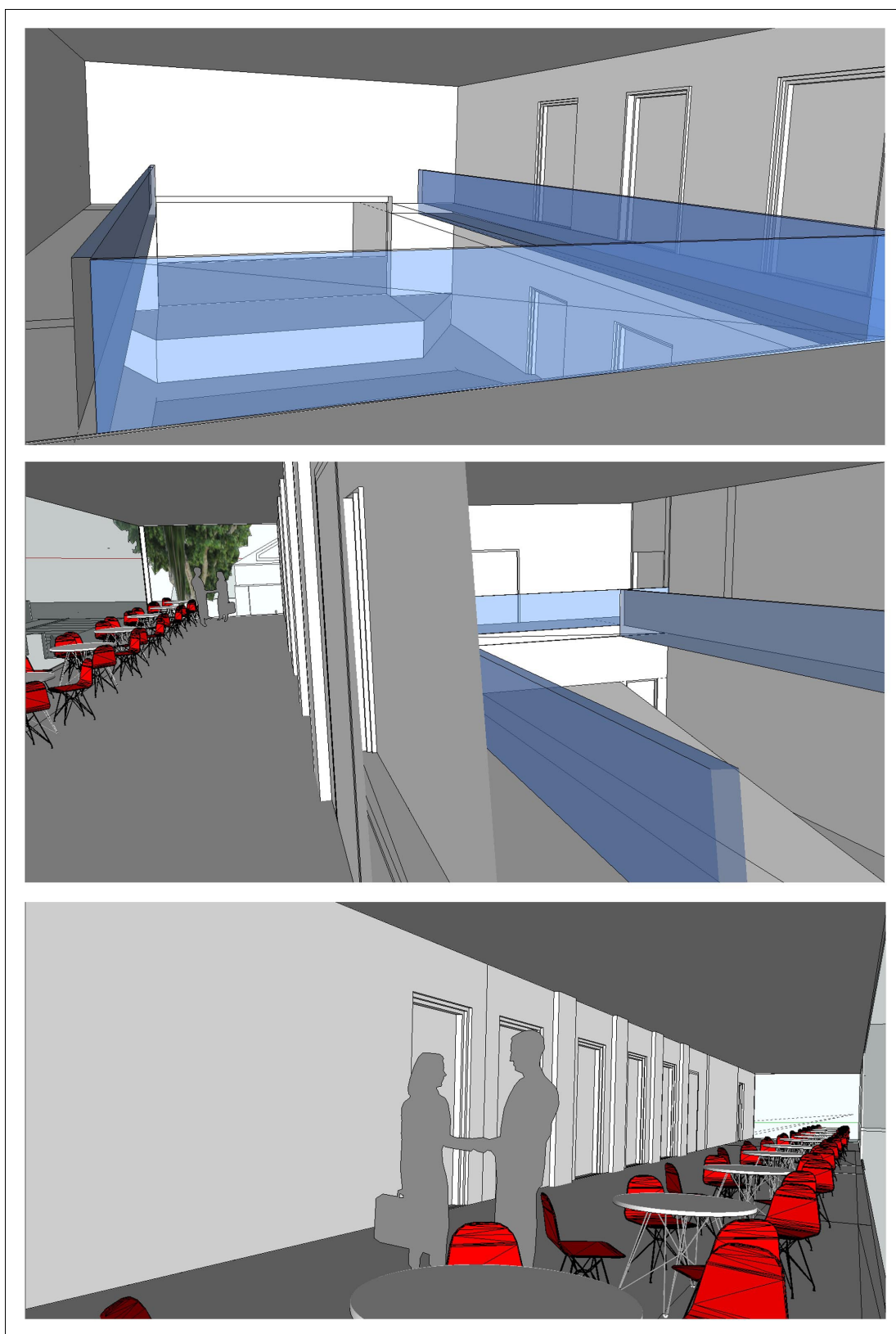

Obr.87. Pasáž – průchod s průhledem na radniční dvůr

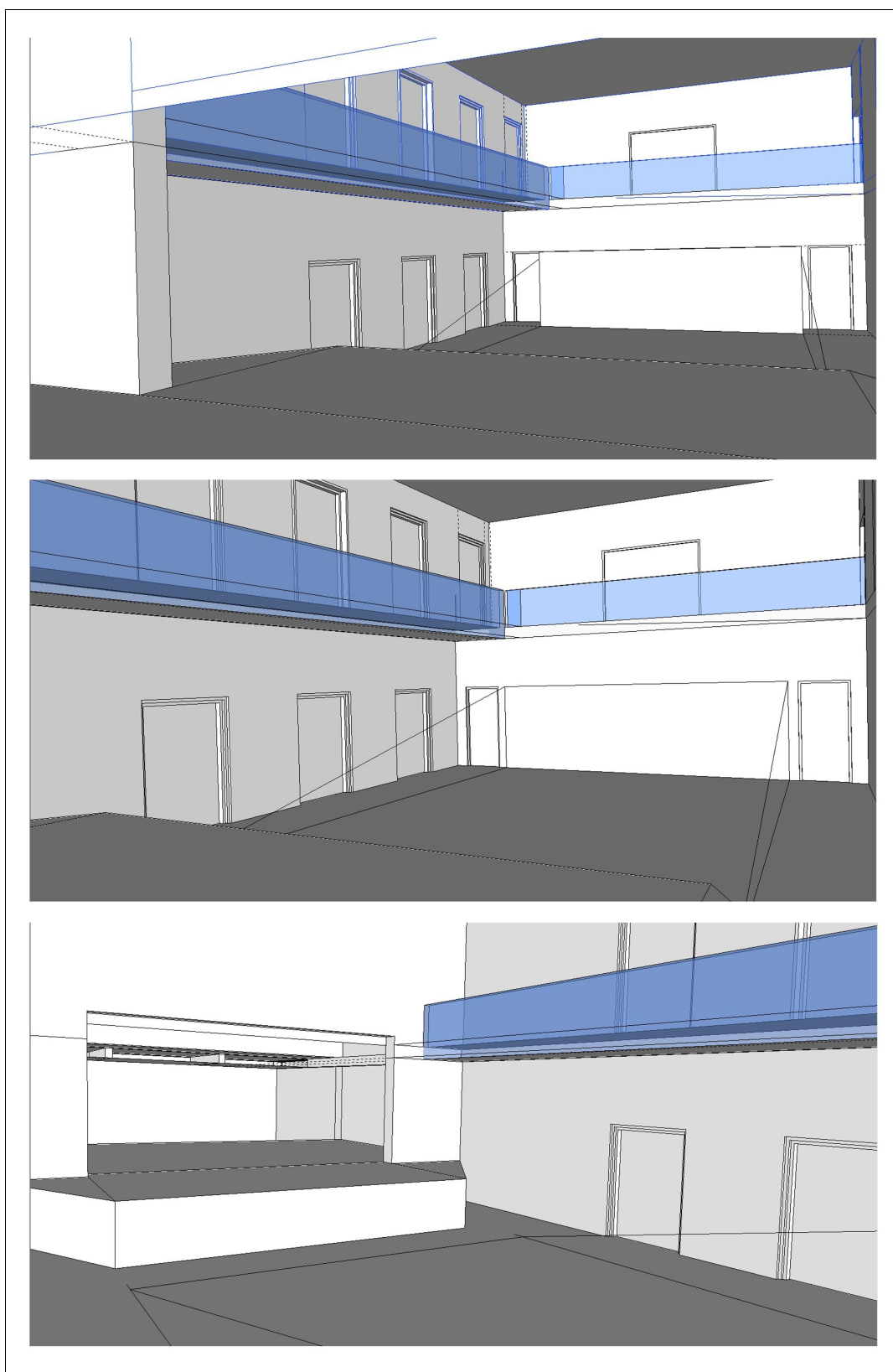
Obr.88. Divadelní sál s hledištěm – teleskopická tribuna

Divadelní sál v budově sokolovny se zmenší o plochu přísálí, kde v předkládaném návrhu vede pasáž. Aby se kapacita divadelního sálu mohla opětovně navýšit, předkládám řešení v podobě dvou balkonů po stranách. Na balkóny je přístup z foyer po schodišti a také nově z prostor pasáže. Díky napojení patra divadelního sálu na patro v pasáži je prostor balkonů snadně přístupný a hosté mohou využít kavárenské posezení. Balkóny jsou také přímo propojeny s restaurací v patře.

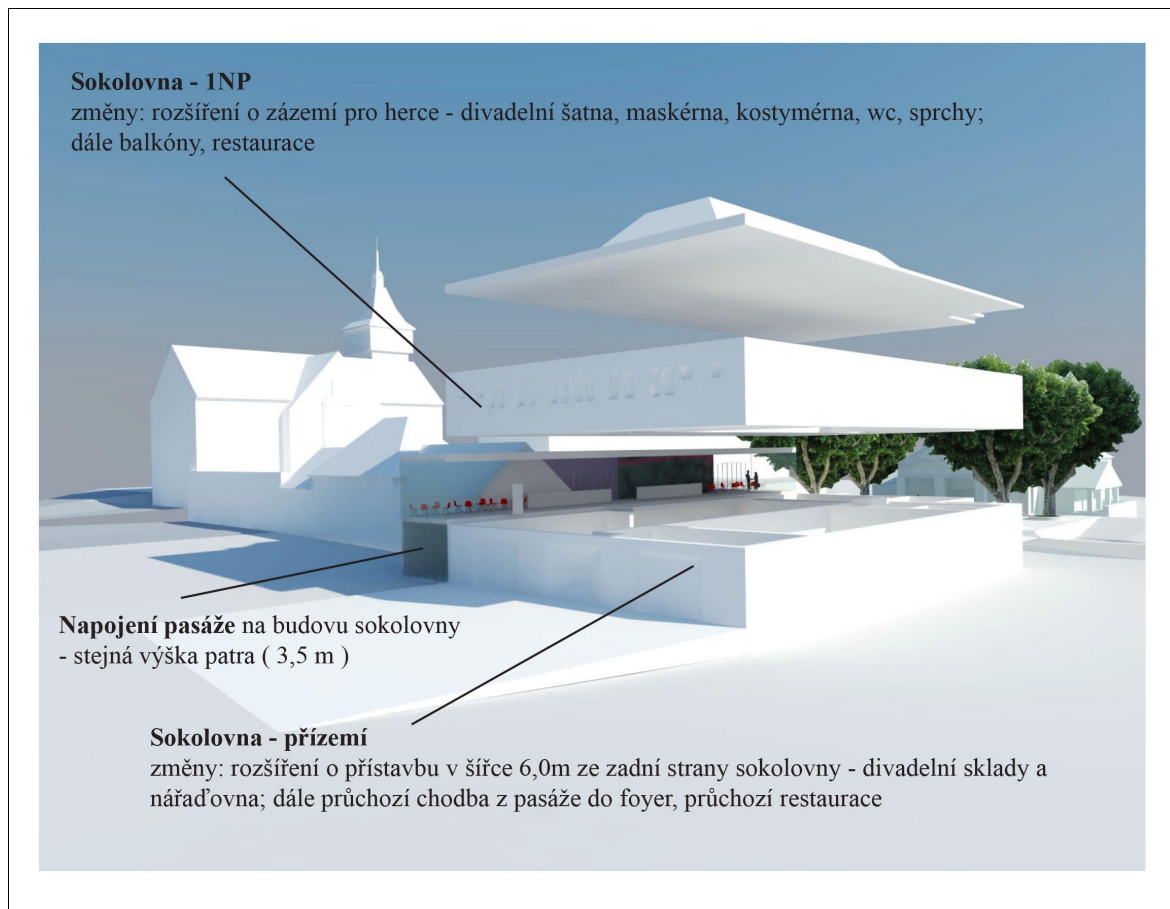

Obr. 89. Znáznornění průchodu mezi prostory pasáže a balkóny v divadelním sále

Na Obr.88. schématicky znázorňují novou podobu divadelního sálu. Po levé straně zdi je patrná nová rytmiizace vstupů do sálu a na balkóny. Na protilehlé stěně k jevišti je umístěno výsuvné hlediště, které umožní variabilitu prostoru. V prostorách v patře naproti jevišti je viditelný vstup do restaurace, která je přístupná jak ze sálu, tak i z pasáže. V těchto prostorech byl původně menší víceúčelový sál. V návrhu by se funkce tohoto prostoru změnila, navrhuji zde kavárnu / vinárnu. Začlenění takovéto občerstvovací funkce zvedne celkovou úroveň služeb a zpříjemní zde trávený čas. Kavárna může fungovat i mimo dobu představení, díky tomu, že je přístupná z pasáže není její provoz závislý na chodu divadla.

Obr.90. Divadelní sál se složeným výsuvným hledištěm

Obr.91. Sokolovna – souhrnný popis změn

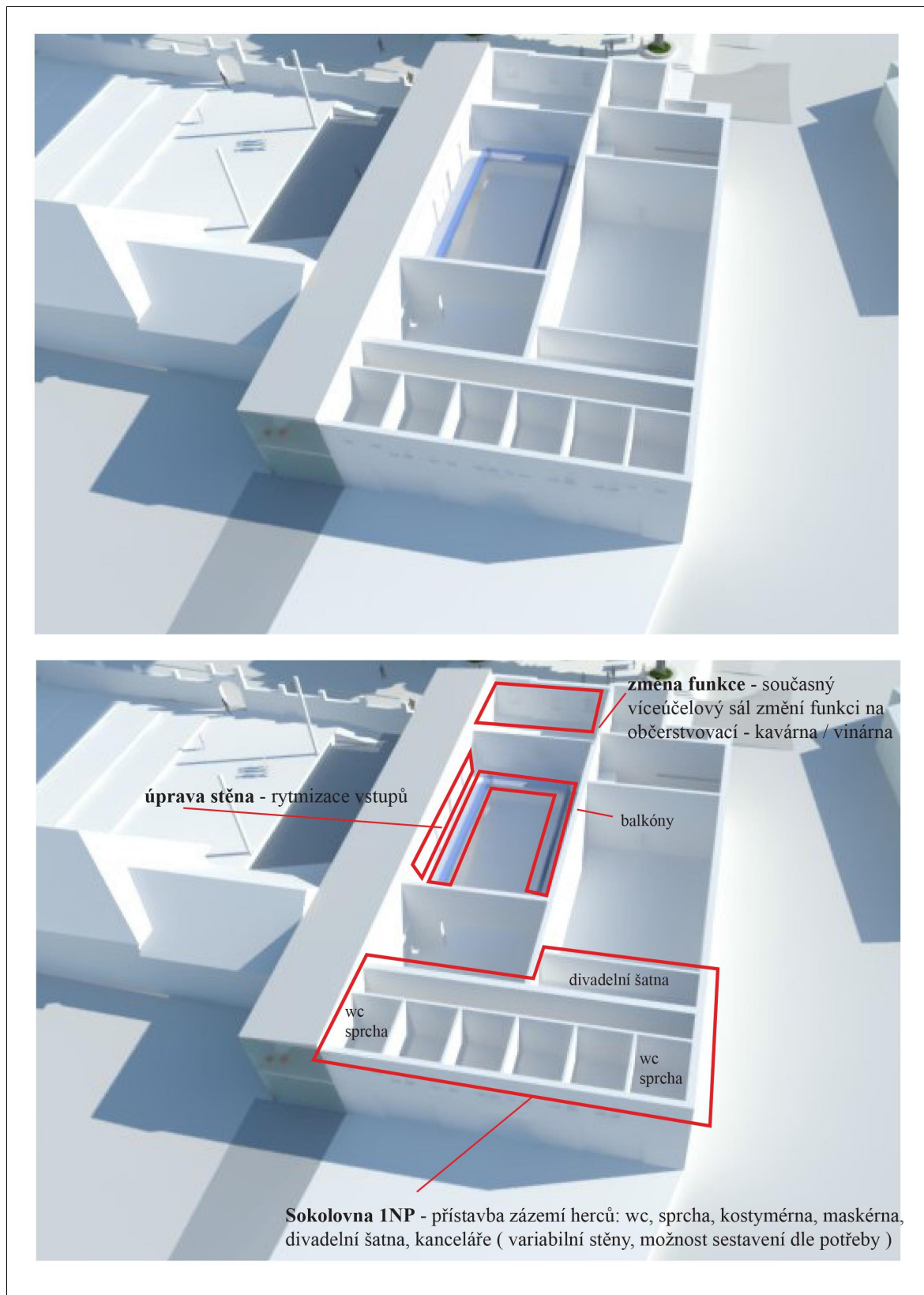
Schématické zobrazení divadelního sálu, kdy je výsuvné hlediště složené u stěny. Volná plocha o výměře 140 m² se může využít například k taneční zábavě apod.

Přístavba zázemí herců	Plocha 155 m ²
Balkony - ochoz	Plocha 67,5 m ²
Kavárna / vinárna	Plocha 80 m ²
Pasáž 1NP	Plocha 199 m ²

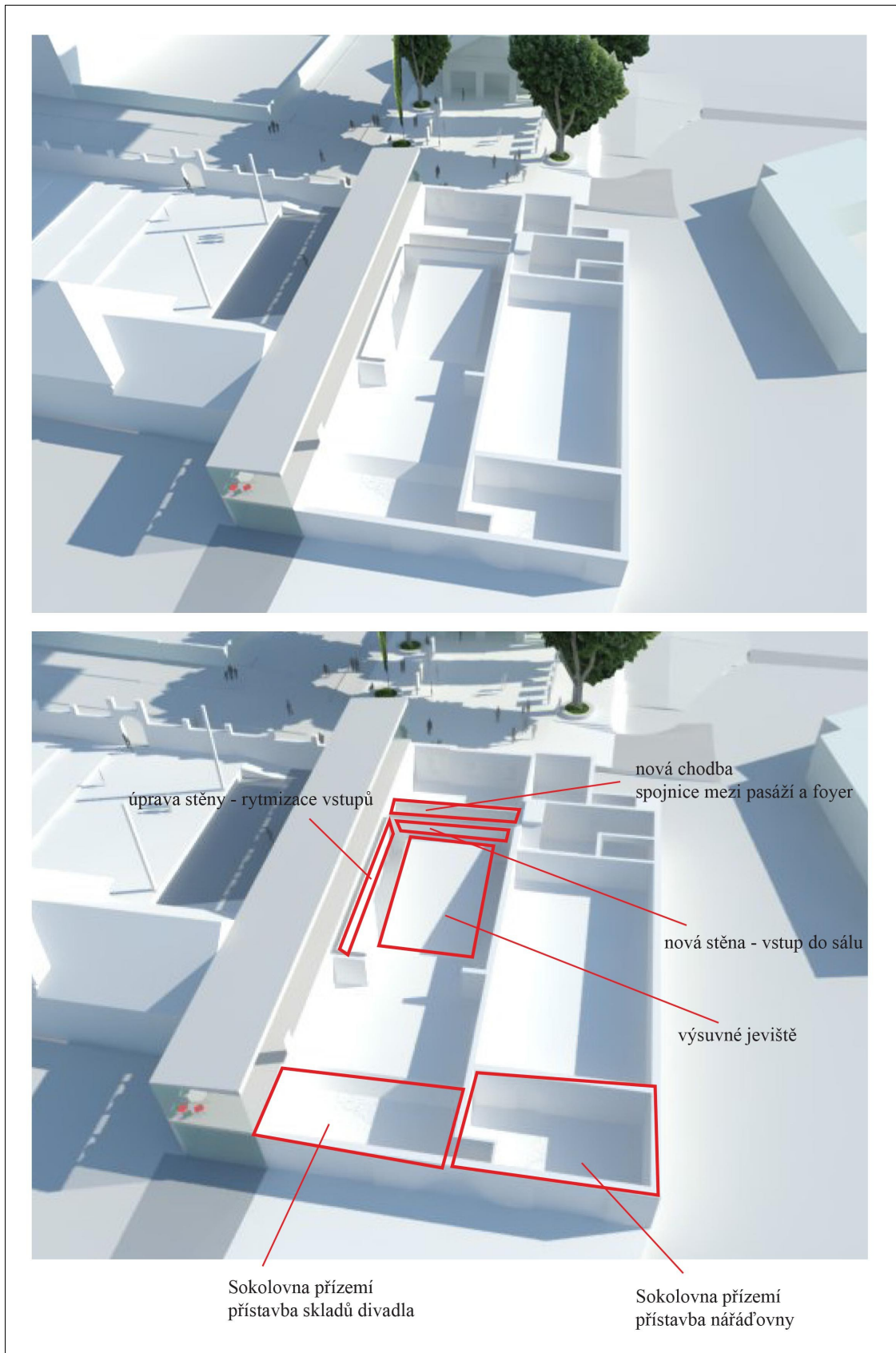
Obr.92. Sokolovna 1NP - tabulka výměr

Přístavba skladů divadla	Plocha 57 m ²
Přístavba nářad'ovny	Plocha 57 m ²
Restaurace	Plocha 80 m ²
Pasáž přízemí	Plocha 199 m ²

Obr.93. Sokolovna přízemí – tabulka výměr

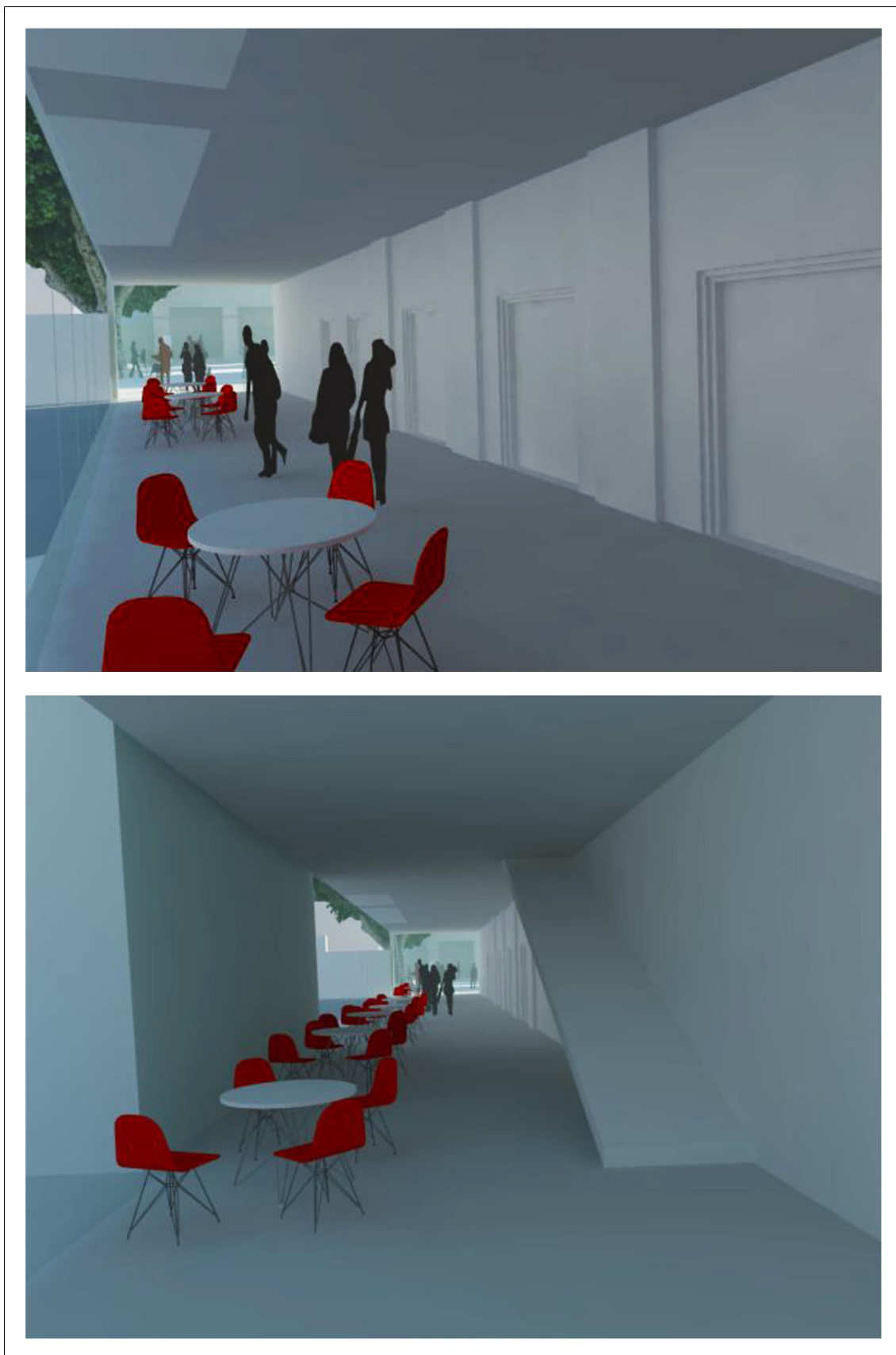
Obr.94. Vyznačení změn v budově sokolovny 1NP

Obr.95. Vyznačení změn v budově sokolovny - přízemí

Obr.96. Pasáž

Obr.97. Pasáž

6.2 Prostor před kinem – piazzeta

Velice důležitým novým ohniskem ve městě, které se získá zavedením částečné pěší zóny v ulici Na Kapli je vytvoření volného prostranství v přímé návaznosti na vyústění pasáže. Společná vazba těchto dvou prostor nabízí vznik nového centra společenského dění, které bude přístupné kdykoli bez ohledu na denní dobu, toto místo se stane opravdovým veřejným prostorem a místem setkání. Toto místo by mělo několik funkcí: reprezentační vzhledem k budově kina, stalo by se pěší zónou, relaxační zónou, komunikačním uzlem ve veřejném prostoru, volným prostranstvím pro pořádání společenských akcí (např. outdoorové výstavy, taneční a hudební představení).

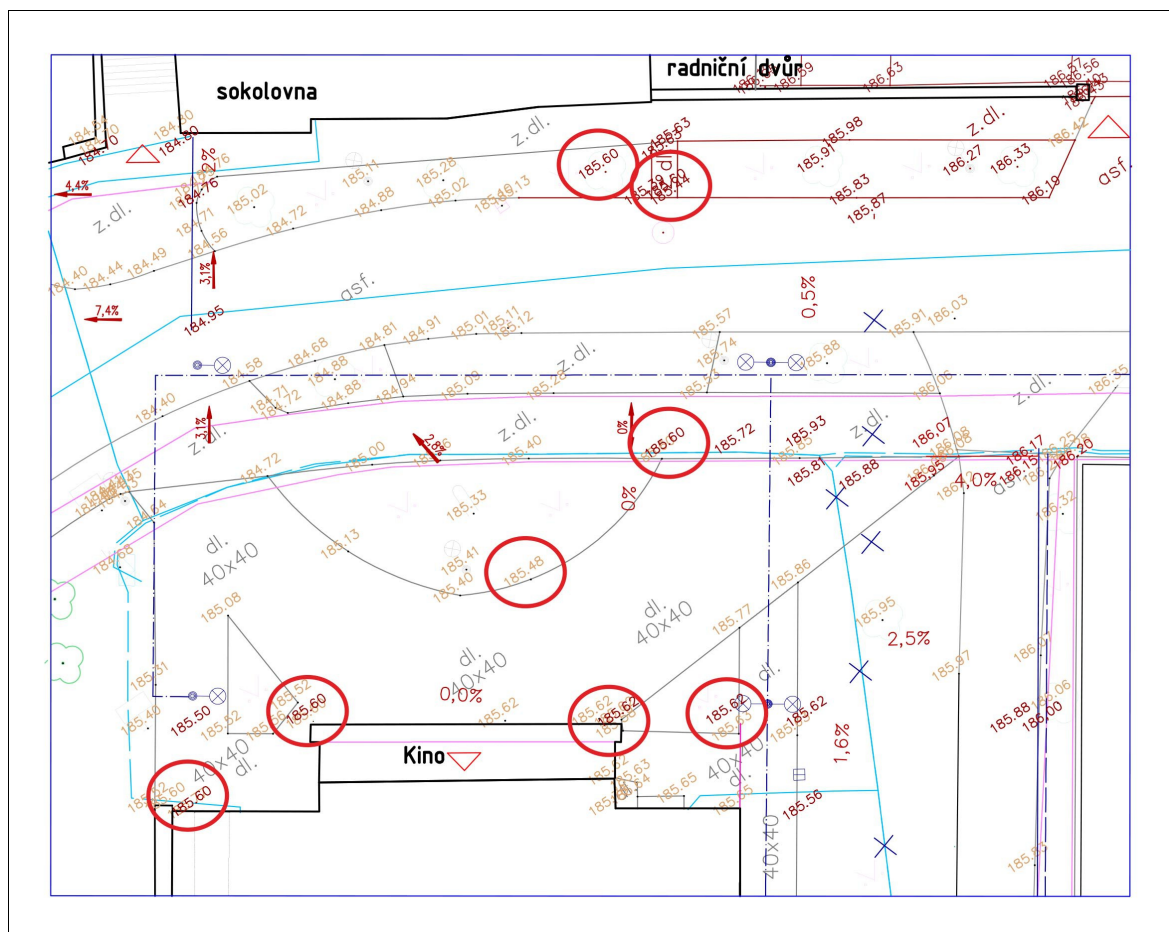
Obr.98. Vymezení navrhované plochy piazzety

6.2.1 Postup návrhu

Na návrhu jsem od počátku pracovala s dokumenty, které obsahují geodetické zaměření polohopisů a výškopisů dané oblasti. Tyto podklady jsem získala od zastupitelů města, kteří nechali celé území centrální části zaměřit v srpnu 2013 (měření zpracovávala firma Geomma s.r.o., vypracoval Ing. L. Kovařík). Na základě těchto kvalitních podkladů jsem zpracovávala návrh pro piazzetu před budovou kina.

Mým záměrem bylo plochu piazzety před budovou kina srovnat její výškovou úroveň s úrovní pochůzná plochy pasáže. Zda-li je toto řešení možné jsem si ověřovala díky zpracovanému zaměření. Na obrázku 99 jsem zvýraznila výškové údaje, které jsou důležité pro tuto řešenou oblast a dokládají, že celá plocha před kinem je vhodná k vytvoření bezbariérovému přístupu a přímému napojení na pasáž. V červeném kroužku jsou výškové údaje přibližně stejné hodnoty a to 185,60 m.n.m. V prostoru vyústění pasáže do ulice plo-

cha prakticky rovná až k budově kina, pokles začíná směrem od pasáže k budově sokolovny, kde je výškový rozdíl cca 1,0 m. Aby se dosáhlo rovné plochy piazzety, budou její součástí stupně, které umožní překonat výškový rozdíl ze strany od sokolovny. Cílem tohoto řešení je jednotná plocha, které se otevírá po vyjití z pasáže a rozprostírá se až k budově kina.

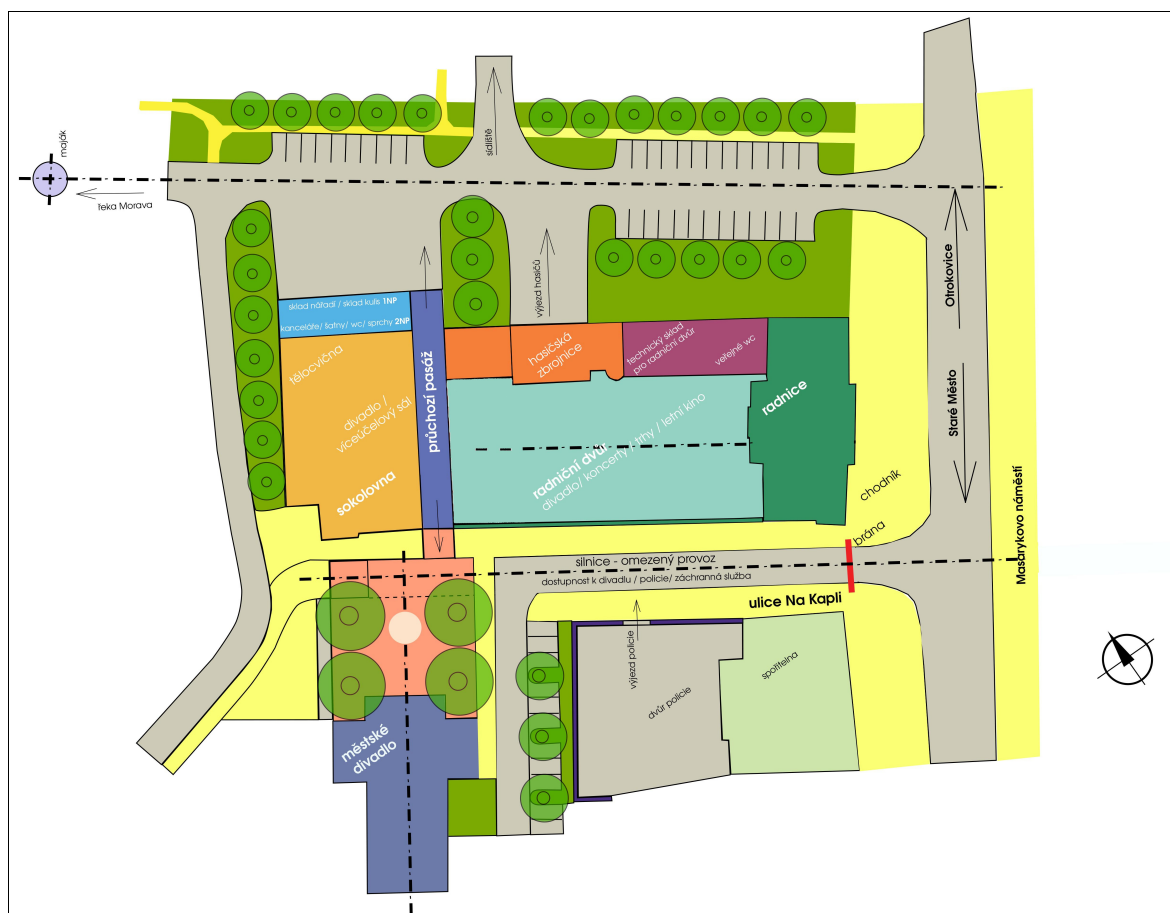
Obr. 99. Výškové zaměření plochy před kinem

Při navrhování plochy piazzety jsem pracovala také s tou dobou zpracovávanou dokumentací pro úpravu ulice Na Kapli, zejména se mě týkalo nové dopravní řešení, které jsem musela zakomponovat do podoby piazzety. Bylo nutné, aby byl na piazzetě vyhrazen 3,0 m široký pruh pro automobilovou dopravu, kde bude povolený mimořádný vjezd policii, záchranné službě a hasičům. Tuto dopravní situaci zpracovávala Ing. Marcela Sedlářová. Následně jsem na takto stanoveném prostorovém rozvržení vytvořila tři návrhy piazzety, kde plocha piazzety zůstává stejná, mění se pouze její ztvárnění.

6.2.1.1 Piazzeta – varianta 1

Na Obr.100. vidíme nově všeobecně navrženou dopravní situaci. Příjezd k hasičské zbrojnici, divadelnímu skladu a skladu tělocvičny je z ulice Přístavní. Ulice přístavní je rozšířená o nové parkovací místa, které umožní lepší dostupnost k novému městskému centru. Viditelné napojení rovné plochy piazzety na pasáž je znázorněno běžovou barvou.

Čtvercovou plochou piazzety prochází osa ulice Na Kapli, je zde veden 4,0 m široký automobilový pruh. Na volné ploše piazzety jsou v první variantě umístěny čtyři platany. Jejich pozice je v rozích plochy v návaznosti na středovou osu ke křídílům divadla. Uprostřed plochy je umístěna socha nebo fontána.

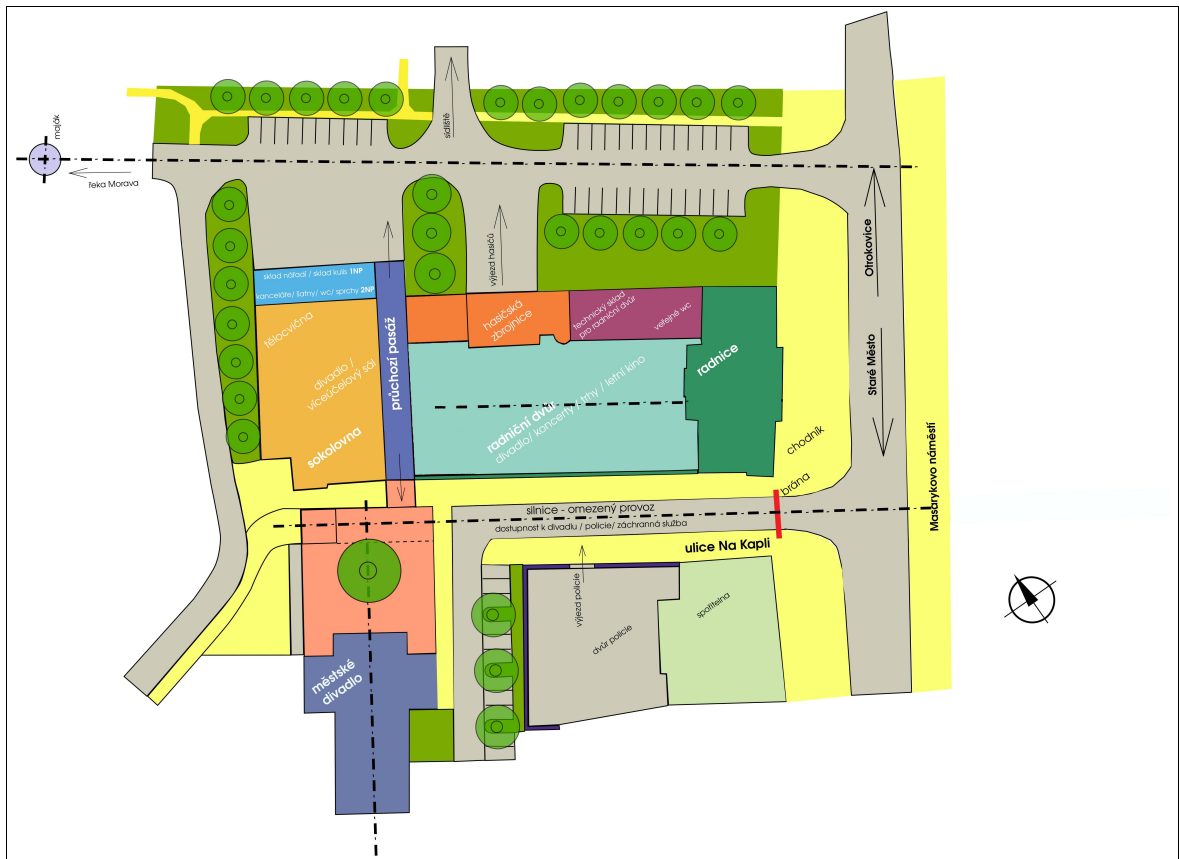

Obr.100. Piazzeta půdorys – varianta 1

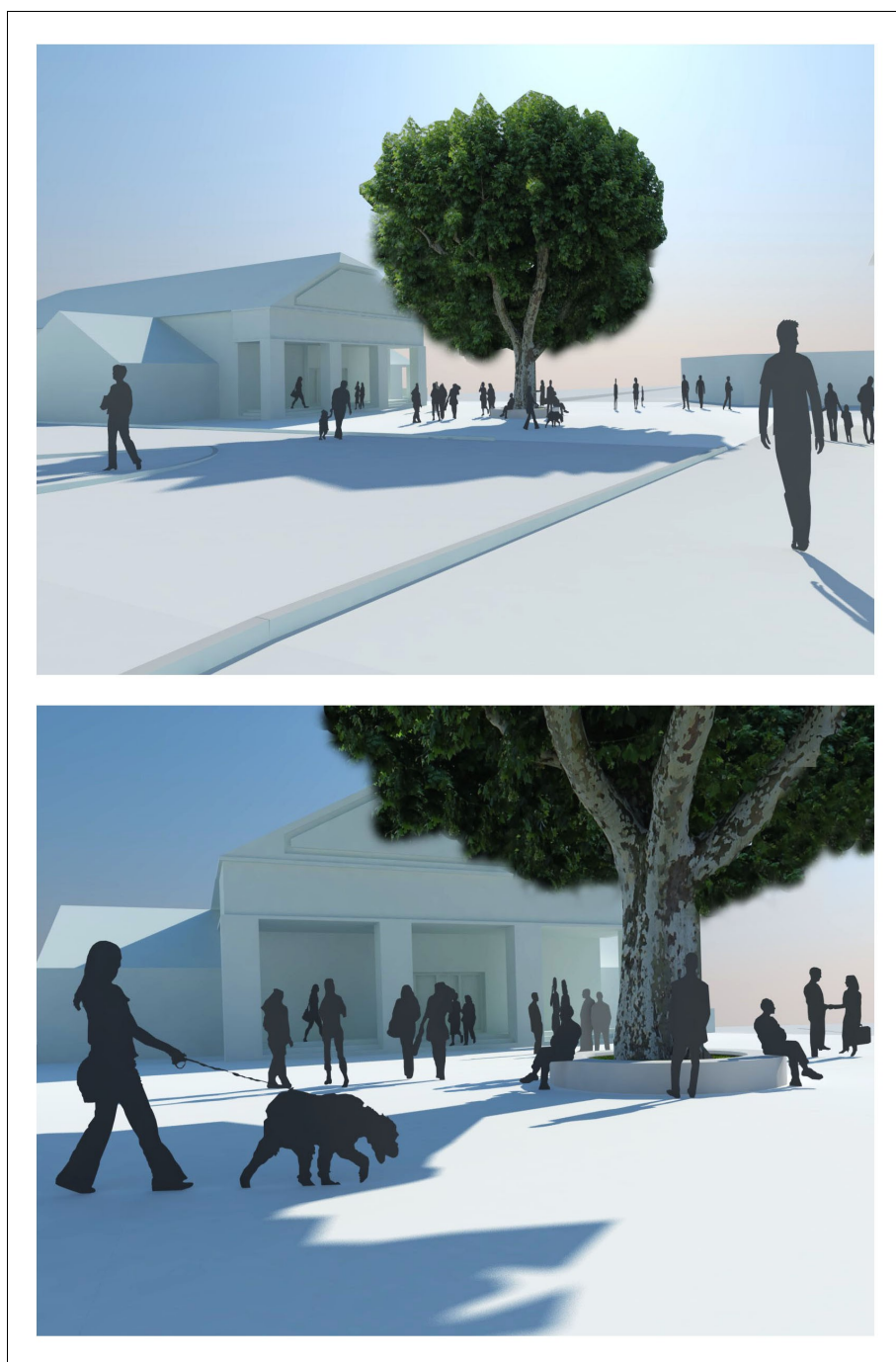

6.2.1.2 Piazzeta – varianta 2

Ve druhé variantě navrhuji na ploše piazzety pouze jeden platan uprostřed. Toto dispoziční řešení nabízí více volného prostoru na úkor komornější atmosféry tvořené obklopením stromů.

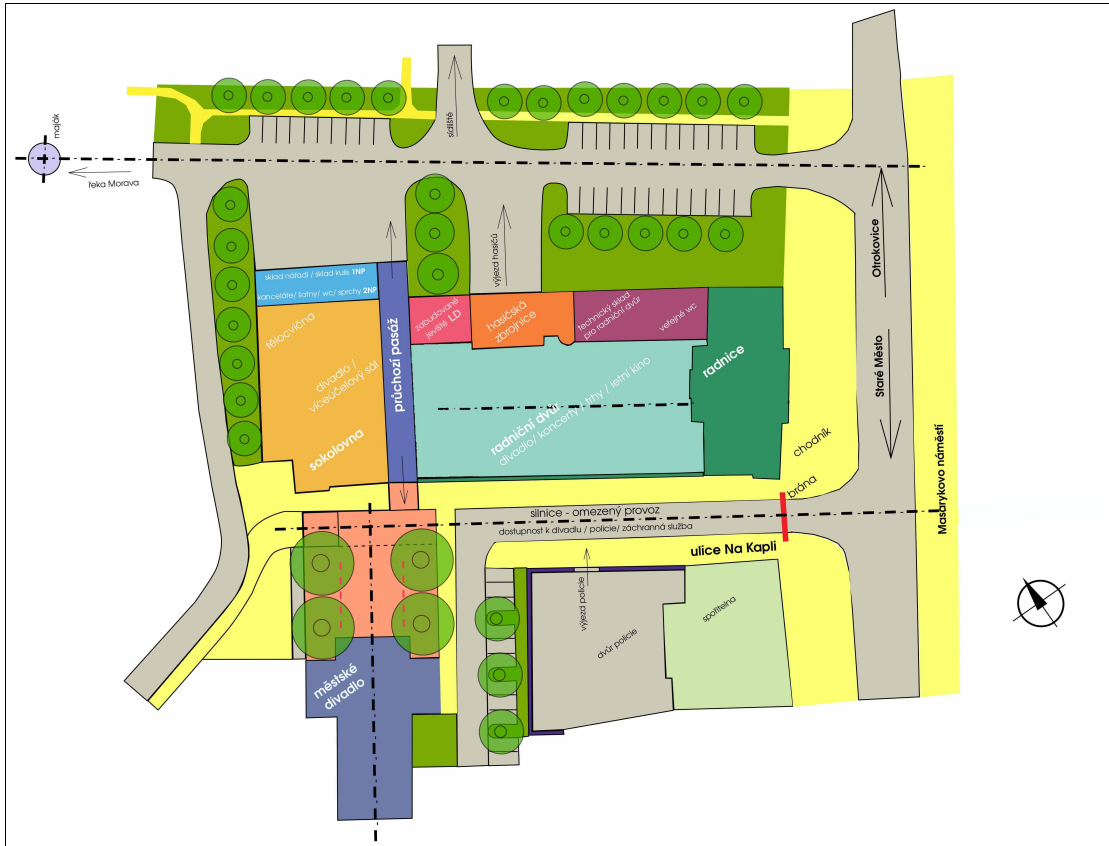
Obr.102. Piazzeta půdorys - varianta 2

Obr.103. Piazzeta vizualizace - varianta 2

6.2.1.3 Piazzeta – varianta 3

Třetí řešení nabízí širší využití. Na ploše piazzety jsou ve dvou řadách umístěné stojany, prostorově jsou sestaveny kolmo k budově kina ve vazbě k hranám předsazeného vstupu. Na ploše piazzety jsou umístěné platany ve stejném rozvržení jako ve variantě č.1.

Obr.104. Piazzeta púdorys - varianta 3

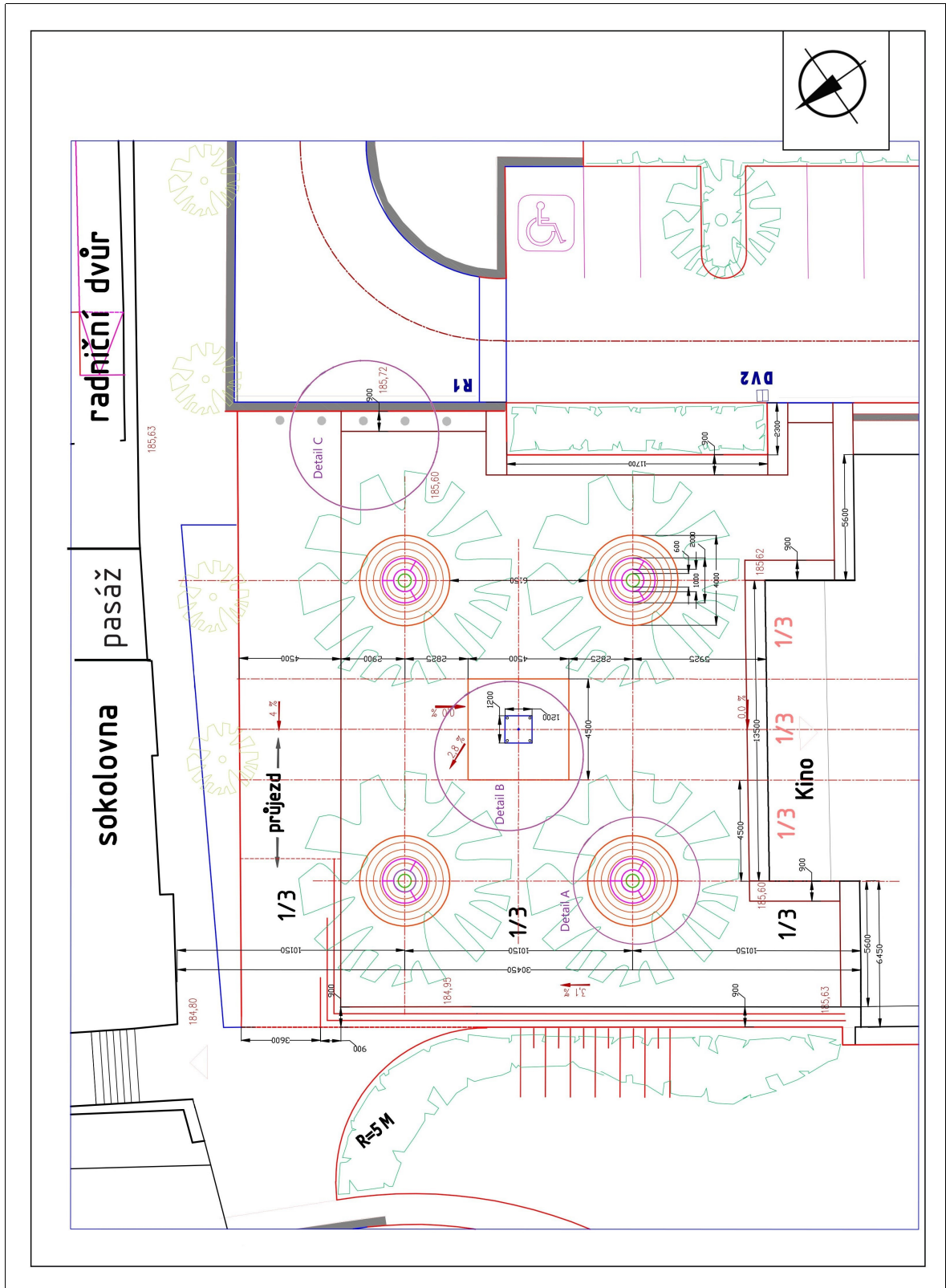

Obr.106. Piazzeta vizualizace - varianta 3

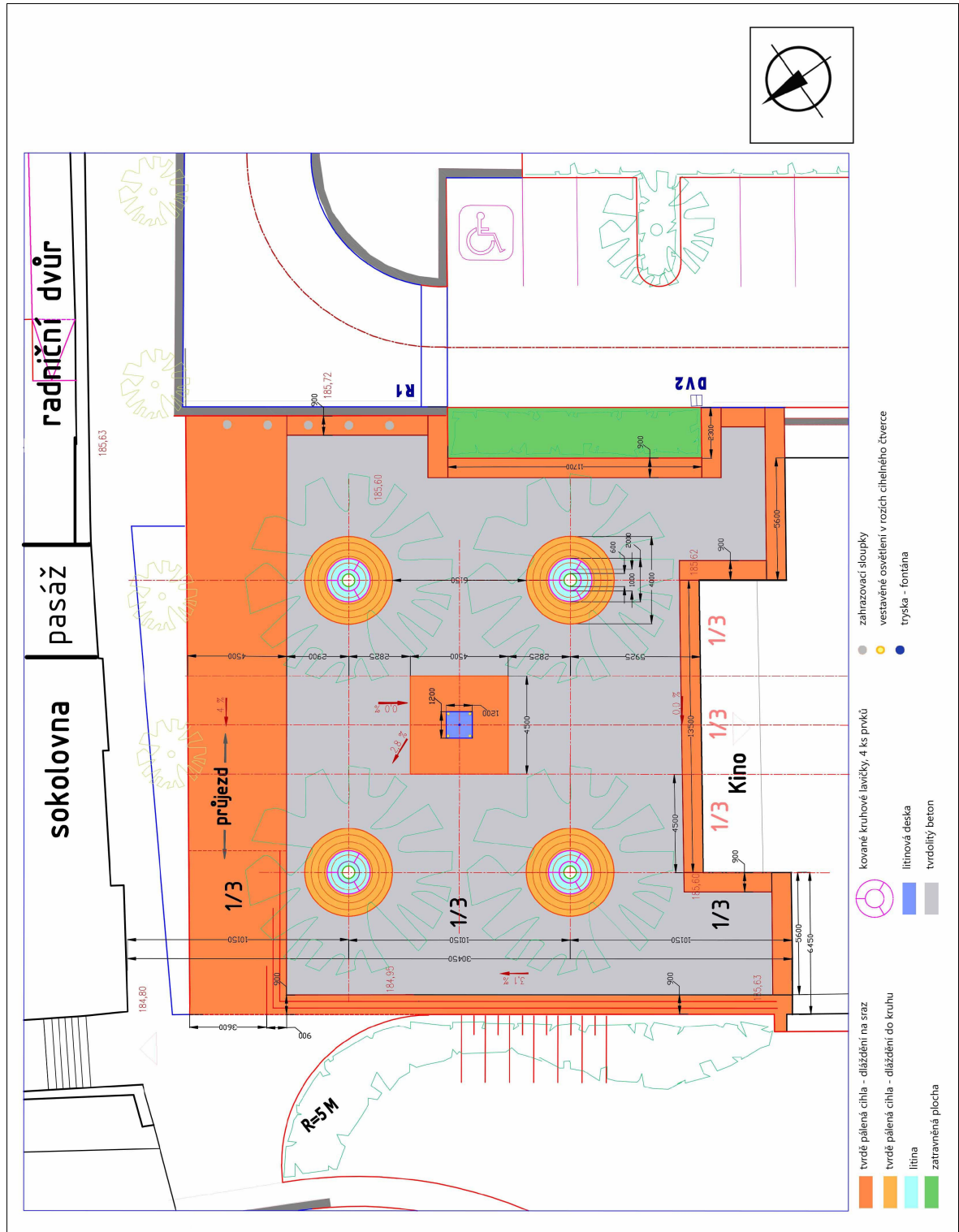
6.2.2 Finální návrh

Z předkládaných návrhů jsem jako finální řešila variantu č.1, v návrhu došlo k drobným změnám. Stromy jsou umístěné v ose na budovu kina v prostorové vazbě na hrany předsazeného vstupu. V centrální části piazzety je umístěna fontána, vodní prvek je na ploše zvýrazněn cihelnou dlažbou do čtverce o straně 4,5 m. Piazzeta byla ještě doplněna o menší zelené plochy, které dodržuji na základě stanoveného požadavku paní Ing. Markétou Sedlářovou. K tomuto řešení jsem vypracovala technickou dokumentaci. Následně ilustrativně uvádím konečné výkresy, které budou v měřítku 1:150 a ve formátu A3 k dispozici v příkládané příloze č.1 A3 paré.

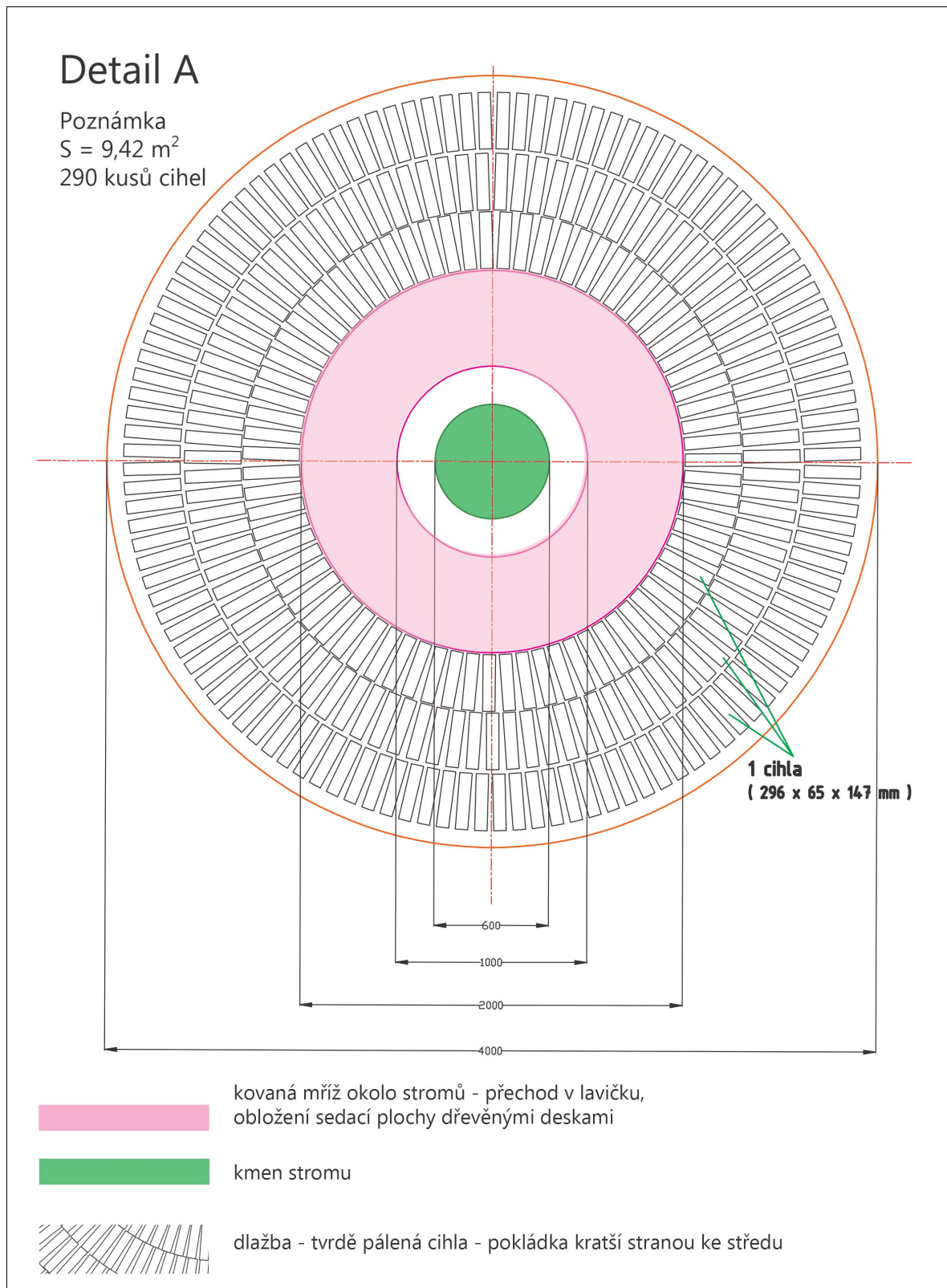
Součástí návrhu je i řešení kované mříže, která chrání kmeny platanů a vytváří kolem nich kruhové sezení. Mříž se skládá z jednoho stejného prvku, který se otáčí kolem osy, zpevňující prvek tvoří čtyři obruče nad sebou. Dřevěný sedák je umístěn na rozšířené ploše kované mříže (viz. Obr.113).

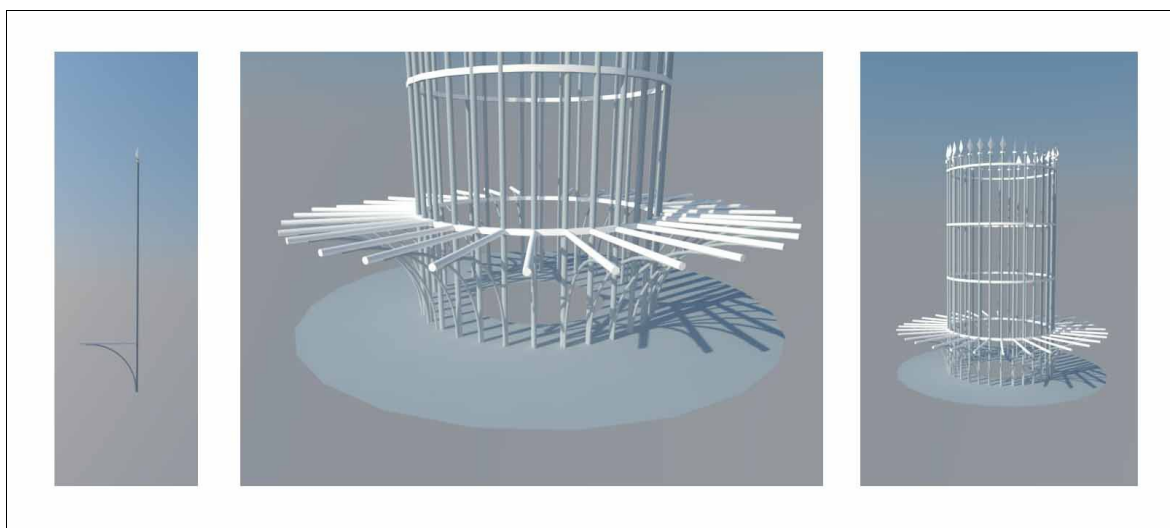
Obr.107. Piazzeta – půdorys navrhovaného řešení

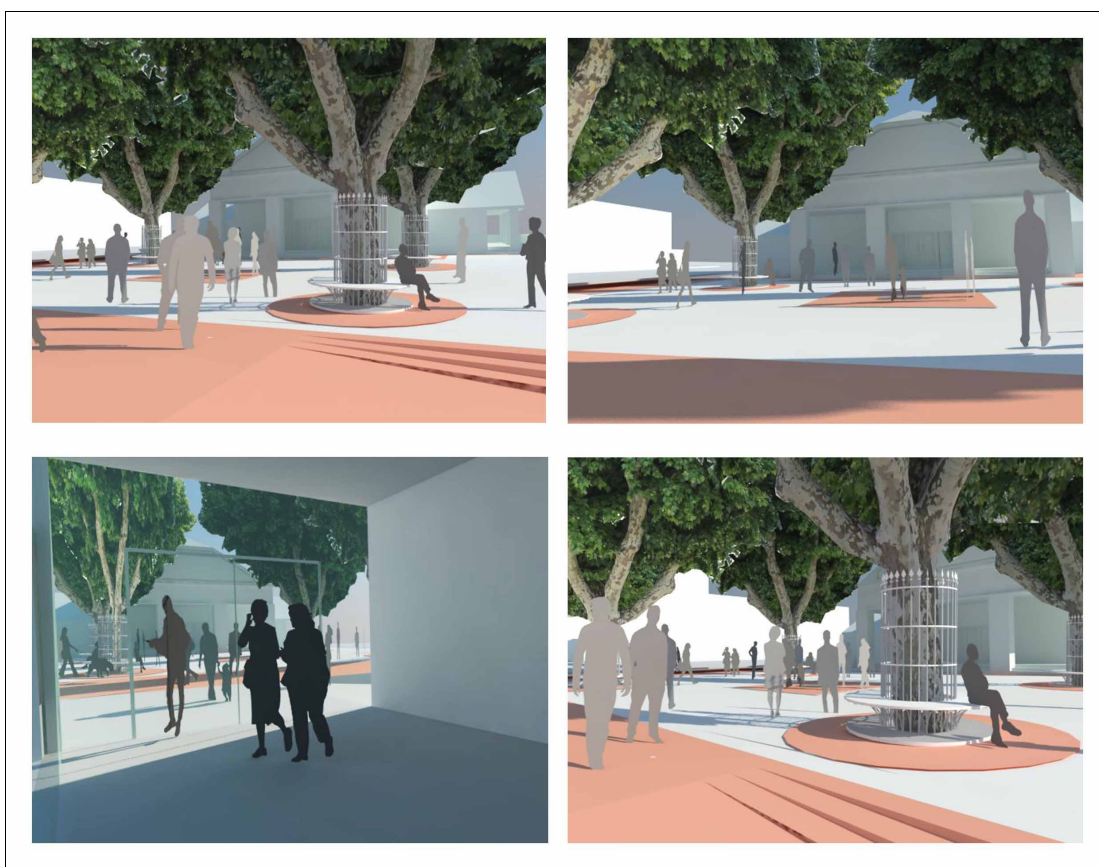
Obr.108. Piazzeta – materiálové řešení

Obr.109. Detail A – dláždění okolo stromu

Obr.110. Kovaná mříž okolo kmenů platanů

Obr.111. Finální návrh piazzety – vizualizace

Obr.112. Finální návrh piazzety – vizualizace

Obr.113. Finální návrh piazzety – vizualizace

6.3 Úprava radničního dvora

Radniční dvůr je svým umístěním v centru města ideálním místem, kde se může rozvíjet veřejný život. Tento pozemek však není přístupný v jakoukoli denní dobu, přístup na radniční dvůr je omezen. V současnosti slouží stále jako místo využívané hasičským sborem. Radniční dvůr tvoří přístupovou cestu ke stanici a zároveň plocha radničního dvora slouží jako parkoviště pro uskladnění hasičských vozů. Podoba radničního dvora je zanedbaná, je zde nevyrovnaná plocha, neudržovaná zeleň. V současné době na radničním dvoře probíhají příležitostné společenské akce.

Problematiku radničního dvora v loňském roce 2013 zpracovával jako bakalářskou práci student Ateliéru Prostorové tvorby BcA. Lukáš Blaha. Na základě jeho koncepčních myšlenek, které prohlubuji, uvádím do komplexních souvislostí a detailně řeším v technické dokumentaci vznikl projekt, který je schopný realizace. Projekt se týká pouze radničního dvora na jehož opravu získalo město Napajedla dotace. Technická dokumentace je tedy bez návaznosti na pasáž, která je zatím pouze navrhované řešení jak vyzdvihnout úroveň, zviditelnit centrální část města a zaktivizovat všechny přilehlé ohniska. V současné době je revitalizace radničního dvora schválena a proto předkládám technické výkresy, kde je zakreslený současný stav sokolovny s kterým se prozatím počítá. Návrh pasáže je podle mého hlediska otázkou blízké budoucnosti a proto i toto řešení schématicky zakreslím do již schválených výkresů úprav radničního dvora. Do výkresu bych také chtěla uvést případné změny, které by nastaly s vybudováním nového technického zázemí, toalet a nového vstupu.

Opravením radničního dvora se samozřejmě přispěje ke zlepšení úrovně městského centra, nicméně díky existenci pasáže s jejími možnostmi spojenými s úpravami sokolovny by se celá struktura a vazby v centrální části dostaly do úplně jiných rozměrů, které v sobě nesou obrovské možnosti kulturního využití a provázání s okolními stavbami.

6.3.1 Postup návrhu

Při návrhu radničního dvora jsem vycházela ze zaměřených výškových údajů ze srpna 2013, které mi sloužily jako kvalitní podklad, také jsem nastudovala zpracovaný návrh radničního dvora od BcA. Lukáše Blahy, který byl v mnoha ohledech respektován.

Plocha dvora se od budovy radnice směrem k sokolovně svažuje, výškový rozdíl je až 2,2 m na délce 52,0 m. Díky svažitému terénu musí být na radničním dvoře stupně, které umožní překonání výškové úrovně. Bezbariérový přístup je jednou z hlavních myšlenek celého konceptu, z těchto důvodů je po stranách radničního dvora vytvořena rampa, která vždy navazuje na stupeň, tak aby bylo dosaženo snadného přístupu, přitom jsou stupně dostatečně široké tak, aby zde mohly být logicky sestaveny stoly na trhy, taneční zábavy apod. Na dvoře v návaznosti na vstup v obvodové zdi je rovná plocha rozměru 24 x 13 m, kde je umístěno pódium o rozměru 6 x 8 m. Mezi touto plochou s pódium a sokolovnou se nachází snížená plocha, kde je navrženo dětské hřiště a volná zatravněná plocha k různým využitím. Pro znázornění nové situace zde opět uvádím technickou dokumentaci, která bude k dispozici v měřítku 1: 150 na větším formátu v příložené A3 paré dokumentaci.

6.3.1.1 Technická dokumentace úprav radničního dvora

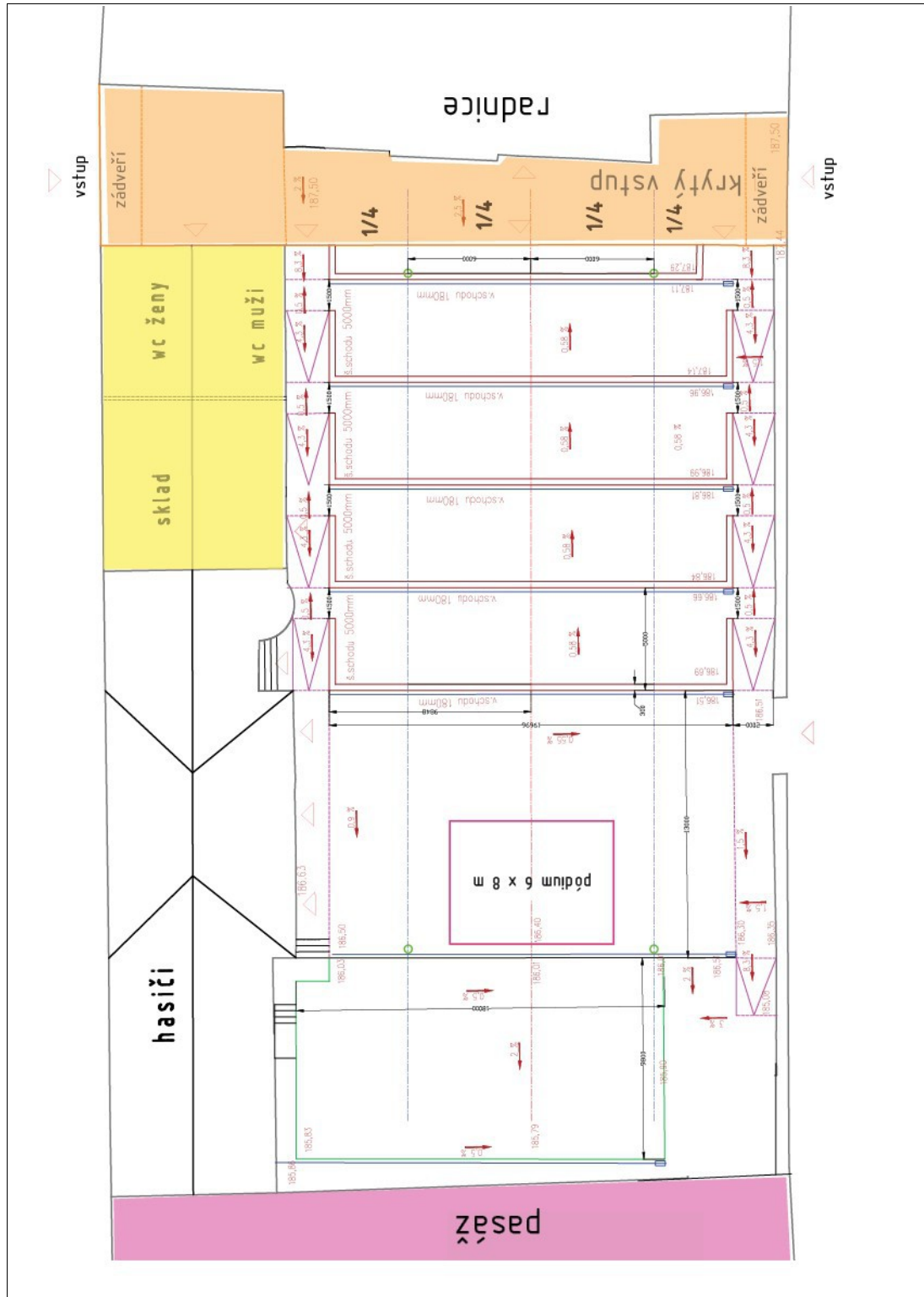
V této části uvádím základní technickou dokumentaci týkající se úprav radničního dvora, které budou realizovány. Vzhledem k přehlednosti a formátu je detailní dokumentace radničního dvora obsažena v příloze A3 paré.

6.3.1.2 Radniční dvůr – zakreslení pasáže, budovy technického zázemí / toalet, nového vstupu do areálu

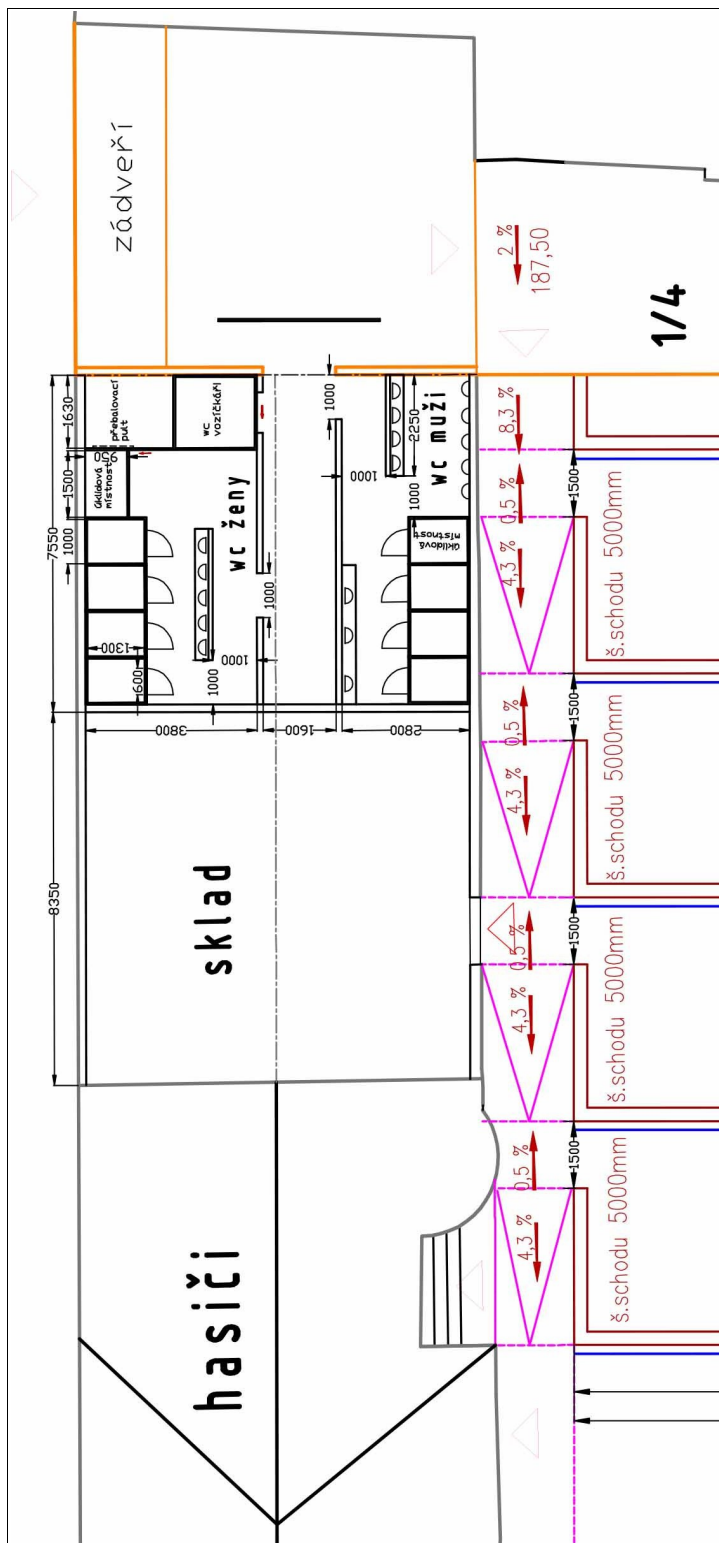
Jak jsem již zmínila součástí technické dokumentace není ani jedna z těchto částí, proto dokumentaci doplňuji o tyto údaje, které budou sloužit k lepšímu prostorovému rozvržení nové situace. Předkládané řešení slouží jako podklad pro další rozvoj radničního dvora (pasáž, nový vstup), toalety jsou nezbytným řešením pro kvalitní provoz.

V současnosti je v sousedství hasičské zbrojnice nevyužívaná a zanedbané budova technických služeb. Navrhují stavbu zbourat a postavit místo ní novou budovu, která bude svým tvaroslovím navazovat na historickou stavbu hasičské zbrojnice se sedlovou střechou. V budově z jedné poloviny vznikne technické zázemí a sklad pro udržitelnost radničního dvora, v druhé polovině jsou umístěny toalety. V dispozičním návrhu toalet se snažím o maximální zjednodušení provozu a průchodu. Rozměry budovy jsou: délka 15,7 m; šířka 8,8 m.

Nový vstup do radničního dvora již byl navrhován BcA. Lukášem Bláhou v loňském roce, na tuto myšlenku navazuji a ve svém návrhu nový vstup rozšiřuji po celé délce radnice, kdy je možné do objektu vcházet oběma stranami. Ze severovýchodní strany (ze strany sídliště) by byl přístup k veřejným toaletám a kvůli časově omezenému provozu radničního dvora by byla v prostoru zádveří možnost uzamknout přímý průchod na radniční dvůr. Z ulice Na Kapli je nový vstup vhodným reprezentačním řešením. Vznikne zde krytý prostor, který poskytne zázemí pro pořadatele různých akcí (vybírání vstupného, nabízení drinků, slavnostní proslovy, rauty, atd). Nový vstup zároveň zvětšuje plochu balkónu radnice, na jehož výšku navazuje. Tímto krokem získáme další zajímavý prostor na sledování společenských akcí přístupný z radnice. Nový vstup je veden po celé délce radnice tj. 33,1 m; šířka vstupu z ulice Na Kapli je 6,0 m, zádveří je 2,0 m od vstupů. Obvodový plášť vstupu navrhují jako prosklenou stavbu s přímým výhledem na radniční dvůr.

Obr.123. Znáznornění toalet, technického zázemí, nového vstupu a pasáže v půdoryse radničního dvora

Obr.124. Dispoziční řešení toalet

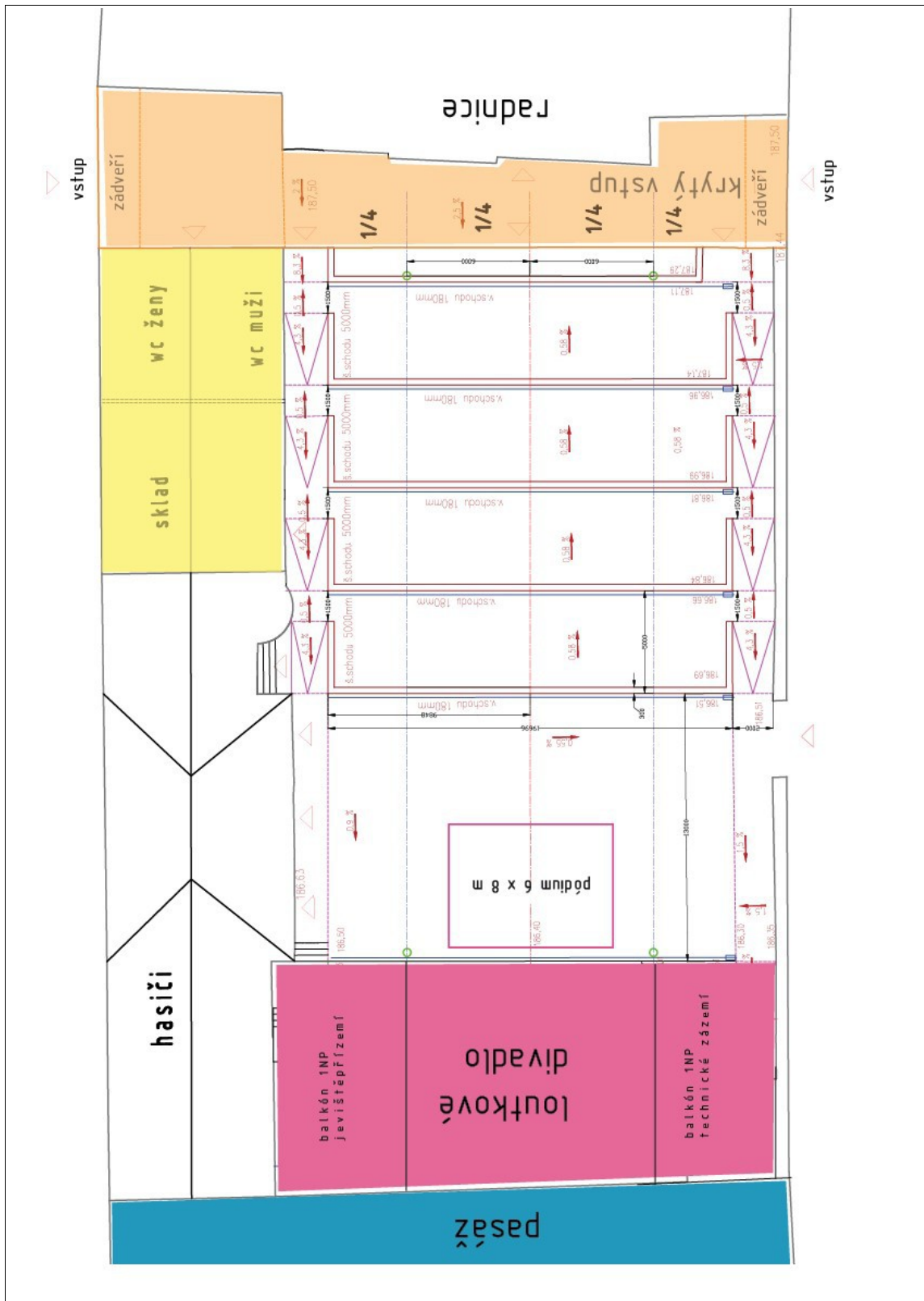
6.4 Relokace loutkového divadla

Na základě provedené analýzy města Napajedla a získaných výsledků jsem určila několik změn, které jsou nutné k tomu, aby se centrum města zaktivizovalo a byl vytvořen nový kulturní ostrov. Na tyto podněty reaguji v předchozích kapitolách (pasáž, úprava sokolovny, piazzeta před budovou kina, radniční dvůr, ulice na Kapli).

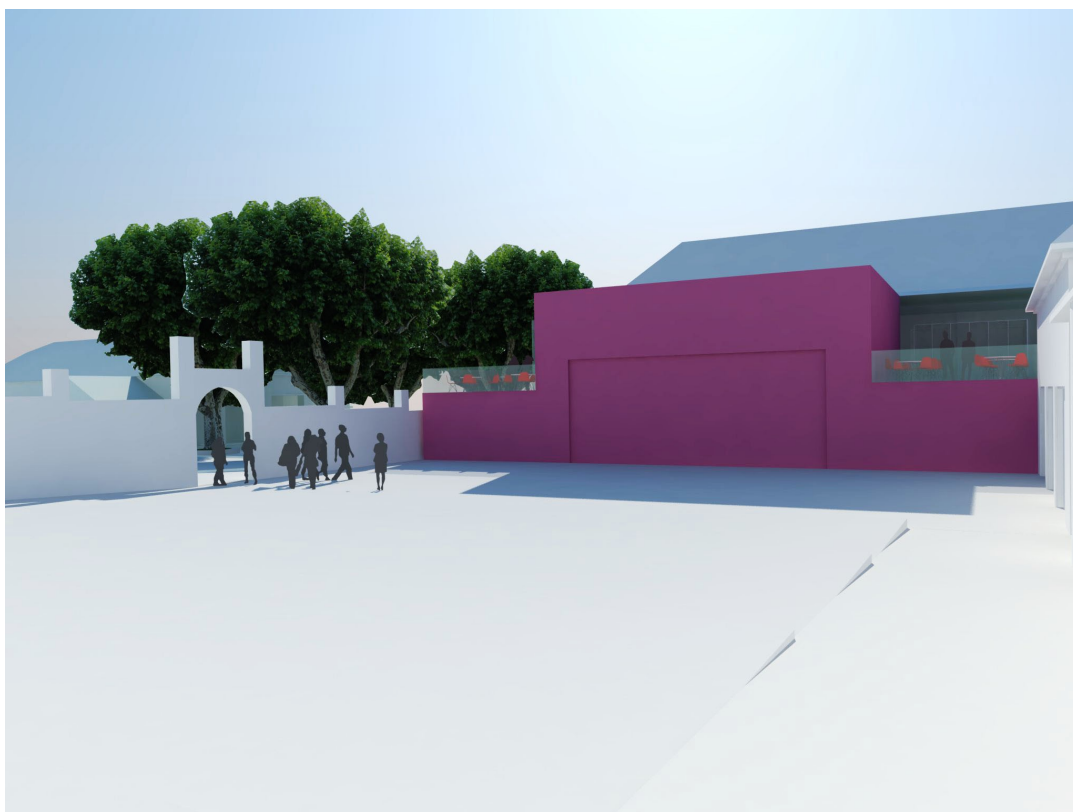
Proč se o tom znovu zmiňuji? Protože tato kapitola je zcela výjimečná svou tematikou. Zmínila jsem se, že v Napajedlích je problém s využíváním zámeckého parku, zejména v souvislosti s umístěním loutkového divadla a Klubu kultury (ochotnický divadelní spolek). Na tuto problematiku reaguji následovně: „Existuje ve městě vhodné místo pro relokaci loutkového divadla a divadelního spolku?“

Zajímavé řešení existuje v relokaci loutkového divadla na radniční dvůr do zóny, kde se plánuje zatravněná plocha. Z prvního pohledu se to může zdát jako bláhové řešení, avšak po zamyšlení, co všechno by se mohlo v centrální části města odehrát a jaká by vznikla nevídaná koncentrace divadelních sálů a prostor pro společenské využití zavádí k hrdinským myšlenkám...Představme si, že se Napajedla díky relokaci loutkového divadla, které zde má více jak 100letou tradici, na radniční dvůr ve spojení s pasáží a s průchodem do divadelního sálu v budově sokolovny ve společné prostorové vazbě s budovou kina a volným prostorem radničního dvora vzniká naprosto neopakovatelná příležitost jak udělat z Napajedel divadelního krále a kulturní centrum pro mezinárodní divadelní festivaly.

Při hledání vhodného místa k relokaci loutkového divadla jsem si nastudovala technické výkresy současného loutkového divadla, tak aby byl zajištěn dostatek místa k přestěhování speciální konstrukce s mosty, kterou herci využívají při představení. Ve vizualizacích znázorňuji hmotu loutkového divadla růžovou barvou pro lepší začlenění do prostoru. Divadlo je částečně začleněno do stavby hasičské zbrojnice (v současné době neodpovídá požadavkům k bezpečnému provozu ani nenaplnuje kulturně – sportovní funkci v centrální části.). Změna funkce budovy hasičské zbrojnice v zázemí loutkového divadla je z těchto důvodů možná a ve formě konceptu prezentovatelná.

Obr.125. Zakreslení loutkového divadla do půdorysu radničního dvora

Obr.126. Relokace loutkového divadla na radniční dvůr

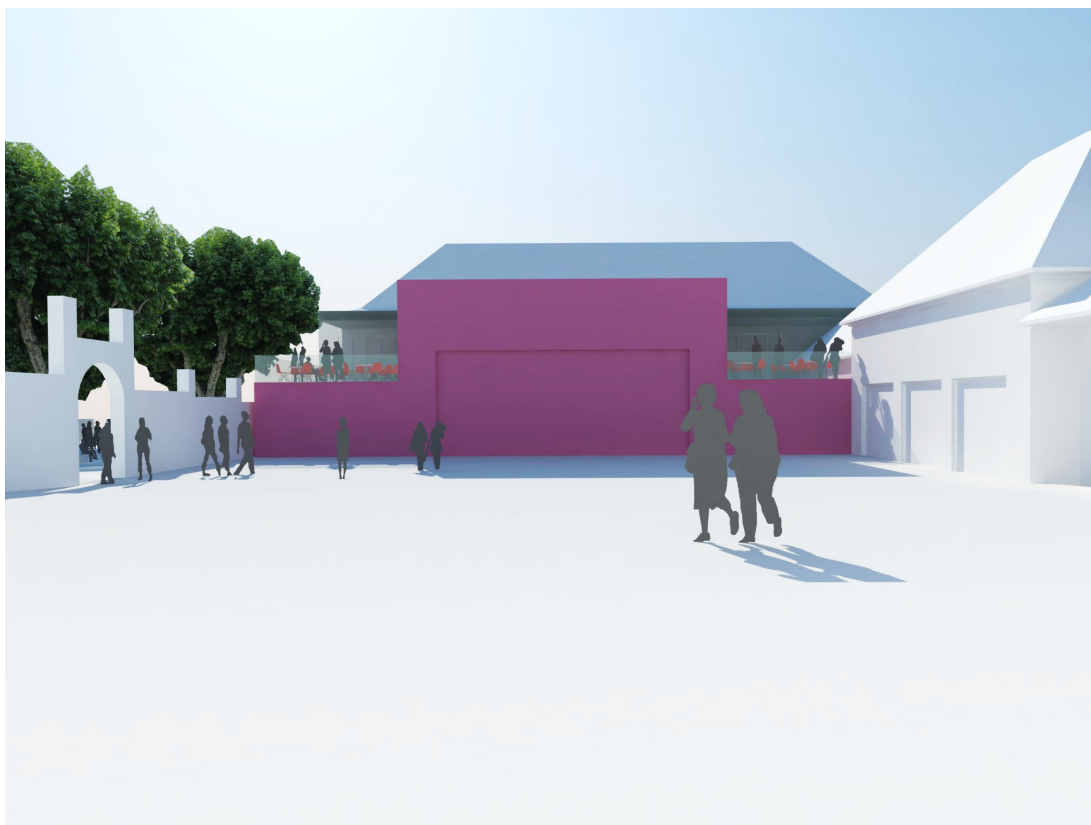
Obr.127. Relokace loutkového divadla na radniční dvůr

Obr.128. Relokace loutkového divadla na radniční dvůr

Obr.129. Relokace loutkového divadla na radniční dvůr

Obr.130. Relokace loutkového divadla na radniční dvůr

Obr.131. Relokace loutkového divadla na radniční dvůr

Loutkové divadlo navazuje na provoz pasáže, napojení výšky patra je shodné. Po stranách budovy loutkového divadla vznikají volné plochy pro kavářenské sezení na terase (střeše divadla). Budova loutkového divadla je díky kryté pasáži propojená s budovou sokolovny, kde je divadelní sál. V loutkovém divadle navrhuji místo klasického hlediště teleskopické tribuny, které umožní skladebnost a tím pádem variabilitu celého prostoru. Ve volném prostoru se potom může odehrávat představení, koncert a jiné kulturní akce v pohledu orientovaném na radniční dvůr. Loutkové divadlo má tedy dvě jeviště, První je klasické jeviště s původním technickým zázemím, které je zde přeneseno ze současného loutkového divadla. Umístění tohoto jeviště je ve snížené části divadla u hasičské zbrojnice. Druhé jeviště tvoří volná plocha po zasunutí teleskopických tribun a hledištěm se stává samotný zrenovovaný radniční dvůr.

Relokace loutkového divadla umocňuje četnost kulturních ohnisek v centrální části města, vzniká nový smysluplný živoucí organismus, který se stává srdcem kulturního a společenského života ve městě.

ZÁVĚR

Zadání diplomové práce jsem si na začátku semestru vybrala s velkým nadšením. Téma, prozatím představitelné pouze na papíře, mě oslovilo natolik, že jsem si ani neuvědomila jak rozsáhlé vazby se v této analýze nachází. Musím říct, že po navštívení reálných prostorů, jsem se nějakou dobu sžívala s tématem, abych jej správně uchopila. Po relativně pomalém a vnímavém začátku se celá práce v období ledna rozvinula pro mě do neočekávaných rozměrů. Souvislá a navazující práce od analýzy všeobecných celků až po vyhodnocení problematických vztahů v prostoru centrální části mě velice obohatila. Celá práce mi na základě takto vystavěných struktur dávala smysl a nově vznikající myšlenky a řešení mě hnaly kupředu.

Tento projekt se stal svou podobou a rozsáhlostí prozatím nejkompexnějším celkem, na kterém jsem kdy pracovala. Celý postup od analýzy veřejných prostorů ve městě Napajedla, jejich společných vazeb, vyhodnocení problematiky a uvedení jejich možných řešení, z kterých jsem některé řešila detailně v podobě technické dokumentace, mě opravdu obohatila a ukázala mi, jak je důležité se na svět i na detail dívat v širších cílech, uvědomovat si prostorové vazby a hlavně se uvolnit a být tak trochu vizionářem. Zároveň jsem se zdokonalila v ryze praktických věcech, které se týkají hlavně technických výkresů a 3D modelování.

Být vizionářem je krásné poslání, ukázat cestu a řešení, vidět to, co jiní zatím nevidí, myslet dopředu a zároveň v přítomnosti je smyslem, který ovládla řada výborných architektů a dalších uvědomělých jedinců. Co tím chci říct? Teď ke konci práce (a přeci na začátku) si uvědomuji tu důležitost toho, nenechat se svázat podmínkami a prostě vidět dál a chtít vidět dál. Pevně doufám, že návrh pasáže, který řeší mnoho prostorových vztahů a spolu s dalšími úpravami se zaslouhuje o obrovský kulturní vzestup města, obstojí před porotou napajedelských občanů a vzbudí čilou, podnětnou diskuzi.

Na závěr bych chtěla říct, že si uvědomuji náročnost prosazení tohoto zásahu do struktury města, ale zkusme si to představit, buďme alespoň malým vizionářem. Jedinečná šance, která umožní vznik nového kulturního ostrova v centrální části města je možná a uskutečnitelná.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY• **Monografické publikace**

- [1] BAREŠ, Ladislav; VESELÝ, Rudolf; GOMBÁR, Eduard. Dějiny Egypta.
Praha : Lidové noviny, 2009. ISBN 978-80-7106-971-3.
- [2] GEHL, Jan. *Život mezi budovami*. Brno: Nadace Partnerství, 2000.
ISBN 80-85834-79-0.
- [3] GEHL, Jan. *Města pro lidi*. Brno: Nadace Partnerství, 2010. ISBN 978-80-260-2080-6.
- [4] JACKSON K., STAMP J.: *Pyramida, za hranicemi představitosti*, Euromedia Group,
Praha 2003, str. 36, ISBN 80-242-0940-3
- [5] KLENGEL-Brandt, Evelyn: *Starověký Babylón*. Praha: Vyšehrad, 1983
- [6] MUSIL, J.: *Lidé a sídliště*. 1. vyd., Svoboda, Praha, 1985
- [7] *Prostory: Průvodce tvorbou a obnovou veřejných prostranství*. Brno: Nadace
Partnerství, 2013. ISBN 978-80-904918-6-1.
- [8] SCHULZ, Christian Norberg. *Genius loci: krajina, místo, architektura*. Praha:
Dokořán, 2010. ISBN 978-80-7363-303-5.
- [9] SLÁDEČEK, Svatopluk. *Česká architektura 2007/2008*. Praha: PROSTOR - architek-
tura, interiér, design, o.p.s., 2009. ISBN 978-80-87064-03-0.
- [10] ZAMAROVSKÝ, Vojtěch. *Na počátku byl Sumer*. Praha: Panorama, 1983.
ISBN 11-115-83.
- [11] ZAPLETAL, Jan; PÍSKOVÁ, Milada; STANISLAV, Stuchlík. *Napajedla: Příroda,
dějiny, kultura*. Napajedla: město Napajedla, 1998
- [12] PÍSKOVÁ, Milada. *Průvodce památkami a zajímavostmi města*. Napajedla: Městský
úřad Napajedla ve spolupráci s nakladatelstvím Atelier IM Luhačovice, 2008. ISBN
978-80-85948-68-4
- [13] PÍSKOVÁ, Milada. *100 let radnice*. Napajedla: Městský úřad Napajedla. 2010.

- **Internetové zdroje**

[14] <http://www.dejepis.com/ucebnice/uvod-do-dejin-antickeho-recka/>

[15] http://muzeum-umeni-benesov.cz/useruploads/files/sumne_benesovsko/4.novovekyurbanismus.pdf

[16] <http://www.publicspace.org/en>

[17] <http://www.aviewoncities.com/paris/passages.htm>

[18] www.mestskezasahy.cz

[19] <http://community.fortunecity.ws/victorian/durer/23/napajedla/ngeo.html>

[20] KYSILKA, Karel. Napajedla. [online]. [cit. 2014-04-21].

[21] Divadelní soubor Zdeňka Štěpánka. *Divadelní soubor Zdeňka Štěpánka* [online]. 2014 [cit. 2014-04-25]. Dostupné z: <http://divadlo.napajedla.cz>

[22] Loutkové divadlo Klubíčko Napajedla. Loutkový soubor Klubíčko [online]. 2014 [cit. 2014-04-25]. Dostupné z: <http://loutkovedivadlo.napajedla.cz/>

[23] <http://www.hrady.cz/index.php?OID=3309>

[24] www.stribro.cz/text.; www.stribro.net

[25] http://arch.broumov-mesto.cz/mesto/mesto_publik.html

[26] <http://www.archiweb.cz/buildings.php?&action=show&id=1645>

[27] <http://www.mestohronov.cz/z-historie/clanek/z-historie-hronova>

[28] <http://www.archiweb.cz/buildings.php?&action=show&id=2603>

- **Dokumenty / video**

[29] dokument Urbanized; <http://www.bbc.com/news/magazine-20632277>

[30] <http://www.stribro.net/2013010001-mesto-stribro-stribrske-namesti-a-prilehle-okoliana-videu.html>

SEZNAM OBRÁZKŮ

- Obr.1.** Napajedla – znázornění řešené oblasti; zdroj: www.google.cz, zpracování vlastní
- Obr.2.** Stavby v Babylónu; zdroj: [5]
- Obr.3.** Mapa města Babylónu; zdroj: [5]
- Obr.4.** Řecká agora; zdroj: http://www.faculty.umb.edu/gary_zabel/Courses/Morals%20and%20Law/M+L/Plato/World%20of%20Plato.htm
- Obr.5.** Agora v Athénách; zdroj: www.faculty.umb.edu
- Obr.6.** Forum Romanum v Římě; zdroj: <http://www.thaigoodview.com/>
- Obr.7.** Piazza del Campo v italské Sieně – půdorys; zdroj: <http://www.thaigoodview.com/>
- Obr.8.** Piazza del Campo v italské Sieně – pohledy; zdroj: <http://www.in-italia.com/>
- Obr.9.** Palmanova v Itálii; zdroj: <http://www.in-italia.com/>
- Obr.10.** Svatopetrské náměstí a bazilika sv. Petra v Římě; zdroj: <http://www.in-italia.com/>
- Obr.11.** Pařížské bulváry; zdroj: <http://www.kunstkopie.de>
- Obr.12.** Znázornění neosobního prostoru; zdroj: [3], zpracování vlastní
- Obr.13.** Hlavní město Brazílie – Brasilia; zdroj: <http://www.therealbrazil.com/>;
<http://www.bbc.com/news/in-pictures-20266899>;
<http://braziltheguide.wordpress.com/brasilvia/>
- Obr.14.** Živé město - užívaný veřejný prostor; zdroj: [3], zpracování vlastní
- Obr.15.** Mrtvé město – špatná kvalita veřejného prostoru; zdroj: [3], zpracování vlastní
- Obr.16.** Zobrazení růstu aktivit ve veřejném prostoru; zdroj: [3], zpracování vlastní
- Obr.17.** Kodaň – průzkum po zavedení pěších zón v centru města; zdroj: [3]
- Obr.18.** Příklady urbanistického seskupení vesnických sídel; zdroj: www.aechiweb.cz
- Obr.19.** Problematika rozlehlých veřejných prostorů s nízkou hustotou osídlení; zdroj: [3]
- Obr.20.** Město Šumperk – znázornění hustoty osídlení v sídlištní struktuře; zdroj: [7]
- Obr.21.** Městská část Aker Bygdge na nábřeží v norském Oslu; zdroj: [3]

Obr.22. Obnova vnitrobloku v lokalitě Za Žižkovskou vozovnou , Praha 3

zdroj: <http://www.a05.cz/projekty/2306-vnitroblok-za-zizkovskou-vozovnou>

Obr.23. Průchozí vnitroblok na ulici Rue Saint Blaise v Paříži; *zdroj: [16]*

Obr.24. Mezinárodní letní trhy Flora Olomouc; *zdroj obrázku: <http://www.flora-ol.cz/>*

Obr.25. Renovace břehů podél řeky Ljubljanica v historickém centru Lublaně

zdroj: <http://www.publicspace.org/en/prize/2012>

Obr.26. Ukázka výběru pasáží v Paříži

zdroj: <http://www.aviewoncities.com/paris/passages.html>

Obr.27. Příklady oživení veřejného prostoru u významných budov; *zdroj: [7]*

Obr.28. Městské zásahy Brno – autor návrhu: Radka Šrámková; *zdroj:[18]*

Obr.29. Městské zásahy Brno – autor návrhu: ateliér RAW; *zdroj:[18]*

Obr.30. Městské zásahy Brno – autor návrhu: Pavel Buryška; *zdroj:[18]*

Obr.31. Městské zásahy Brno – autor návrhu: Iva Šimberová; *zdroj:[18]*

Obr.32. Vítězný návrh soutěže „European Prize for Urban Public Space“ v roce 2012

zdroj: <http://www.publicspace.org/en/prize/2012>

Obr.33. Schéma základních geomorfologických jednotek území v širším okolí města Napajedla; *zdroj: [11]*

Obr.34. Vývoj obyvatelstva a počet domů v Napajedlích od 17. století do roku 1990

zdroj: <http://community.fortunecity.ws/victorian/durer/23/napajedla/ngeo.html>

Obr.35. Nerealizovaný návrh Napajedelské radnice od Dominika Feye; *zdroj: [13]*

Obr.36. Schválený návrh budovy radnice od Dominika Feye; *zdroj: [13]*

Obr.37. Srovnání půdorysů projektu radnice od Jana Sedláčka a Dominika Feye;
zdroj: [13]

Obr.38. Původní podoba hasičského skladiště a stravovací stanice; *zdroj: [13]*

Obr.39. Současný stav hasičské zbrojnice; *zdroj: vlastní*

Obr.40. Původní podoba budovy sokolovny z roku 1911; *zdroj: archivní výkresy*

Obr.41. Půdorys sokolovny z roku 1934 – znázornění přístavby přísálí, výčepu a kuchyně; *zdroj: archivní výkresy, vlastní úprava*

Obr.42. Sokolovna - dostavba přísálí z roku 1934; *zdroj: archivní výkresy, vlastní úprava*

Obr.43. Průchody do prostoru přísálí – znázornění arytmie ve vztahu s původními okny
zdroj: vlastní

Obr.44. Sokolovna – přístavba výčepu ke hmotě budovy přistavěné v roce 1934
zdroj: vlastní

Obr.45. Interiér Sokolovny – divadelní sál; *zdroj: vlastní*

Obr.46. Interiér sokolovny; *zdroj: vlastní*

Obr.47. Plán terénních zbytků tvrže na břehu řeky Moravy; *zdroj: vlastní*

Obr.48. Ulice Na Kapli – půdorysné vyznačení v současné zástavbě; *zdroj: vlastní*

Obr.49. Napajedla – centrum města; *zdroj: vlastní*

Obr.50. Znázornění hlavních funkčních směrů; *zdroj: vlastní*

Obr.51. Veřejné prostory ve městě Napajedla; *zdroj: vlastní*

Obr.52. Grafické znázornění protikladných principů; *zdroj: vlastní*

Obr.53. Centrum města – ulice Na Kapli – dopravní situace; *zdroj: vlastní*

Obr.54. Ulice Na Kapli; *zdroj: vlastní*

Obr.55. Znázornění izolovanosti městského centra od okolní sídlištní zástavby a kina
zdroj: vlastní

Obr.56. Pohled na zděnou hradbu tvořenou zadní částí budov městského centra
zdroj: vlastní

Obr.57. Izolovanost radničního dvora; *zdroj: vlastní*

Obr.58. Lokace divadel v zámeckém parku vzhledem k centru města; *zdroj: vlastní*

- Obr.59.** Uzavření zámeckého parku pro veřejnost; *zdroj: vlastní*
- Obr.60.** Funkčnost a provozuschopnost budov v centrální části města; *zdroj: vlastní*
- Obr.61.** Stříbro - půdorysné znázornění širších vztahů; *zdroj: www.google.cz*
- Obr.62.** Stříbro - Masarykovo náměstí, fotografie z 20. století; *zdroj:www.stribro.cz*
- Obr.63.** Stříbro – Masarykovo náměstí – stav před rekonstrukcí; *zdroj:www.archiweb.cz*
- Obr.64.** Návrh a realizace Masarykova náměstí ve Stříbře; *zdroj:www.archiweb.cz*
- Obr.65.** Broumovsko; *zdroj:www.broumov.cz*
- Obr.66.** Historické fotografie města;
zdroj:Broumovhttp://www.fotohistorie.cz/Kralovehradecky/Nachod/Broumov/Default.aspx
- Obr.67.** Historické centrum Broumova – prostorové vazby
zdroj: www.google.cz, vlastní zpracování
- Obr.68.** Historické centrum Broumova – Mírové a Kostelní náměstí
zdroj: www.google.cz, vlastní zpracování
- Obr.69.** Kostelní náměstí – původní stav; *zdroj:www.archiweb.cz*
- Obr.70.** Rekonstrukce Kostelního náměstí v Broumově; *zdroj:www.archiweb.cz*
- Obr.71.** Město Hronov z ptačí perspektivy; *zdroj:www.google.cz, vlastní*
- Obr.72.** Jiráskovo divadlo – historické fotografie; *zdroj: www.hronov.cz*
- Obr.73.** Náměstí Československé armády – prostorové vazby, původní stav
zdroj:www.google.cz, vlastní úprava
- Obr.74.** Náměstí Československé armády – historické fotografie
zdroj:www.google.cz, vlastní úprava
- Obr.75.** Podoba náměstí před rekonstrukcí; *zdroj:www.archiweb.cz*
- Obr.76.** Rekonstrukce náměstí Československé armády; *zdroj:www.archiweb.cz*

Obr.77. Znárodnění nutných zásahů pro aktivizaci centrální části města; *zdroj: vlastní*

Obr.78. Porovnání prostorových vztahů v současnosti s novým řešením pasáže

zdroj: vlastní

Obr.79. Začlenění hmoty pasáže do budovy sokolovny v prostoru přístavby přísálí

zdroj: vlastní

Obr. 80. Současný dispoziční stav sokolovny; *zdroj: vlastní*

Obr.81. Nutné úpravy sokolovny ve vazbě s pasáží – přízemí; *zdroj: vlastní*

Obr.82. Nutné úpravy sokolovny ve vazbě s pasáží – 1.patro; *zdroj: vlastní*

Obr.83. Rytmika fasády; *zdroj: vlastní*

Obr.84. Současný stav a navrhované řešení pasáže (vyústění do ulice Na Kapli)

zdroj: vlastní

Obr. 85. Současný stav a navrhované řešení pasáže (pohled z radničního dvora)

zdroj: vlastní

Obr.86. Pasáž – vyústění do ulice Na Kapli; *zdroj: vlastní*

Obr.87. Pasáž – průchod s průhledem na radniční dvůr; *zdroj: vlastní*

Obr.88. Divadelní sál s výsuvným hledištěm; *zdroj: vlastní*

Obr.89. Znárodnění průchodu mezi prostorami pasáže a balkóny v divadelním sále

zdroj: vlastní

Obr.90. Divadelní sál se složeným výsuvným hledištěm; *zdroj: vlastní*

Obr.91. Sokolovna – souhrnný popis změ; *zdroj: vlastní*

Obr.92. Sokolovna INP - tabulka výměr; *zdroj: vlastní*

Obr.93. Sokolovna přízemí – tabulka výměr; *zdroj: vlastní*

Obr.94. Vyznačení změn v budově sokolovny INP; *zdroj: vlastní*

Obr.95. Vyznačení změn v budově sokolovny – přízem; *zdroj: vlastní*

Obr.96. Pasáž; *zdroj: vlastní*

Obr.97. Pasáž; *zdroj: vlastní*

Obr.98. Vymezení navrhované plochy piazzety; *zdroj: vlastní*

Obr. 99. Výškové zaměření plochy před kinem; *zdroj: vlastní*

Obr.100. Piazzeta půdorys – varianta 1; *zdroj: vlastní*

Obr.101. Piazzeta vizualizace - varianta 1; *zdroj: vlastní*

Obr.102. Piazzeta půdorys - varianta 2; *zdroj: vlastní*

Obr.103. Piazzeta vizualizace - varianta 2; *zdroj: vlastní*

Obr.104. Piazzeta půdorys - varianta 3; *zdroj: vlastní*

Obr.105. Piazzeta vizualizace - varianta 3; *zdroj: vlastní*

Obr.106. Piazzeta vizualizace - varianta 3; *zdroj: vlastní*

Obr.107. Piazzeta – půdorys navrhovaného řešení; *zdroj: vlastní*

Obr.108. Piazzeta – materiálové řešení; *zdroj: vlastní*

Obr.109. Detail A – dláždění okolo stromu; *zdroj: vlastní*

Obr.110. Detail B – dláždění okolo litinové desky s tryskou pro fontánu; *zdroj: vlastní*

Obr.111. Detail C – dláždění v okrajové části piazzety; *zdroj: vlastní*

Obr.112. Řez – rozměrové schéma kované mříže; *zdroj: vlastní*

Obr.113. Kovaná mříž okolo kmenů platanů; *zdroj: vlastní*

Obr.114. Finální návrh piazzety – vizualizace; *zdroj: vlastní*

Obr.115. Finální návrh piazzety – vizualizace; *zdroj: vlastní*

Obr.116. Finální návrh piazzety – vizualizace; *zdroj: vlastní*

Obr.117. Radniční dvůr – půdorys navrhovaného řešení; *zdroj: vlastní*

Obr.118. Radniční dvůr – materiálové řešení; *zdroj: vlastní*

Obr.119. Radniční dvůr – funkční využití A_trhy / výstavy; *zdroj: vlastní*

Obr.120. Radniční dvůr – funkční využití B_zábava - stolové uspořádání; *zdroj: vlastní*

Obr.121. Radniční dvůr – funkční využití C_zábava / meeting; *zdroj: vlastní*

Obr.122. Radniční dvůr – funkční využití – plné sezení; *zdroj: vlastní*

Obr.123. Znázornění toalet, technického zázemí, nového vstupu a pasáže v půdoryse radničního dvora; *zdroj: vlastní*

Obr.124. Dispoziční řešení toalet; *zdroj: vlastní*

Obr.125. Zakreslení loutkového divadla do půdorysu radničního dvora; *zdroj: vlastní*

Obr.126. Relokace loutkového divadla na radniční dvůr; *zdroj: vlastní*

Obr.127. Relokace loutkového divadla na radniční dvůr; *zdroj: vlastní*

Obr.128. Relokace loutkového divadla na radniční dvůr; *zdroj: vlastní*

Obr.129. Relokace loutkového divadla na radniční dvůr; *zdroj: vlastní*

Obr.130. Relokace loutkového divadla na radniční dvůr; *zdroj: vlastní*

Obr.131. Relokace loutkového divadla na radniční dvůr; *zdroj: vlastní*

PŘÍLOHA

- příloha č.1 – doprovodná dokumentace paré, formát A3
- CD, kopie diplomové práce + fotografie